

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ
ਟਿਕਟਾਂ,
ਖਰਾ ਸੌਦਾ,
ਬਿਹਤਰ
ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200, Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

SELLING MOTELS IS OUR ONLY BUSINESS

Jas Randhawa
510.406.5056

SUPER 8 Kansas

50 Units, Interior Corridor
Manager's Apartment
Grossing-\$815,000
Asking- 3.4 Times

Bob Seth
408.807.9784

INDUS VALLEY INVESTMENTS

Worldwide Travel, Inc.

Established Since 1975.

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

Ph: 734-525-7304

Toll Free: 800-504-3044

Lowest Fare Guaranteed

Tenth Year in Publication

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 10, Issue 14, April 4, 2009

20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074

Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਵਿਛਾਏ ਕੰਡੇ

ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵਲੋਂ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਕੰਡੇ ਵਿਛੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਹਿਮ ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਫਸਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੁਗਤਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਨਿਤਰਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਹੱਥੋਂ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਵੱਢ-ਵੱਢ ਖਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੇਰਨ ਦੇ ਰੌਅ 'ਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ

ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਬੇ-ਮੌਕੇ ਛੇੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤੀ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਤਰੱਕੀਆਂ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਮਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਜਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛੋਕੜ 'ਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਿੱਖ ਹਲਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਧੌਣੇ ਧੌਤੇ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਵੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉੱਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਨੌਂਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਮਨਾਈ ਗਈ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ-2009' ਦੌਰਾਨ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦੇ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲਾ। (ਹੇਠਾਂ) ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੀਰਜ ਸੈਣੀ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲਾ ਤੋਂ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। (ਰਿਪੋਰਟ ਸਫਾ 18 ਤੇ)

ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਰਤ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਲੱਖੀ 29 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਖਰਤ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਖਾਨਪੁਰ ਨੇੜੇ ਵਾਪਰਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਸੈਕਟਰ-25 ਵਿਖੇ ਪੂਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਸਸਕਾਰ ਮੌਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਇਕੱਠ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਦਸਾ ਖਰਤ-ਮੋਰਿੰਡਾ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗ ਉੱਤੇ ਪਿੰਡ ਖਾਨਪੁਰ ਨੇੜੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਵਾਪਰਿਆ। ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰ ਇਕੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦੋ ਟਰੱਕਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਈ। ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸਣੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਖਰਤ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉੱਤੇ)

North American Truck Stop

*Reefer Repairs on
ThermoKing & Carrier
*Full Service & Inspections
*Truck & Trailer Body Repairs
*A to Z Tractor Repairs
*Tire Sales-New & Used
*2 Fuel Island-Diesel
Competitive Prices

ਵਧੀਆ ਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਸਰਵਿਸ
ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਜਬ ਭਾਅ 'ਤੇ

ਟਰੱਕ ਟਰੇਲਰ ਰੀਪੇਅਰ,
ਟਾਇਰ ਸਰਵਿਸ
ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ

909-350-3310, 909-697-5808

balwindernats@yahoo.com

14320 Slover Ave., Fontana, CA 92337

Specializing in Gas Stations,
Motels and Residential

www.omnirealtyonline.com
Vijay@omnirealtyonline.com

9100 Southwest Freeway, Suite 111
Houston, TX 77074

Vijay K. Chamdal
Commercial Realtor
Office: 713-779-7326
Cell: 281-704-0470, Fax: 281-858-1464

AFFORDABLE
MORTGAGE INC.

SBA Loans
Conventional Loans
Residential Loans
www.affordablemortgage.usa

Low Down
Payment
100% Financing

We Will Beat Any Deal

Hotel POS System

Wright Express
Voyager
Fuelman
Fleetscards

On a Discounted Rate for
Credit Card and ATM
Processings Best Deal for all
Business Owners Save Money

Credit Card

Loans

ATM

INSURANCE

Check Guaranteed

Credit Card Advance Funding

Need Financing?

We do Financing for
Hotel/Motels, Gas Stations,
and other Commercial Properties

Call Mr. Amrit Patel

ATM Credit Card Services

1-877-ATM-0003

SINGH

PINLESS COMMUNICATION

www.singhpinless.com

(ਇਸ ਸਾਈਟ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵੀ ਫੋਨ ਚਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ)
ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਡਾਲਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਆਪਣੇ ਭੈਣਾਂ, ਭਰਾਵਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ
ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਰਤੀਆਂ ਸਸਤੀ ਫੋਨ ਕੰਪਨੀ

2.5¢
PER
MINUTE

NO Hidden Charges
Connection Fee
Monthly Fee
Other Charges

ਸੈਲ ਫੋਨ, ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ
ਵੀ ਕਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜ
ਫੋਨ ਤੱਕ ਵੀ ਐਡ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

2.5¢
PER
MINUTE

\$100 ਵਿੱਚ 66 ਘੰਟੇ 40 ਮਿੰਟ

ਗੱਲ ਕਰੋ

ਇੰਡੀਆ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੇ 75 ਘੰਟੇ (4500 ਮਿੰਟ) ਤੱਕ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਕਾਲ ਕਰੋ **661-889-1927**

Designed By: CG -661-703-8795

GOOD / BAD / UGLY CREDIT WE DO IT ALL

Up to 97% Loan to Value Purchase / Cashout / Refinance
30 yrs Fixed @ 4.875 % APR Apply Today!!!!

Conforming Loans
Jumbo Loans

FHA Loans

* Purchase upto 97%
* FHA Refinance / Cash Out
95%

Gift Towards

Downpayment OK

FHA Streamline Refinance

* No Credit check
* No Credit Underwriting
* No Income Verification

Office: 847-874-4884

Fax: 847-874-4885

We give Written Good Faith Estimates and We are right on the MONEY
97% Financing Available on 2-Unit / Single Family Home/ Town Home/ Condo.

We Have
Extended
Hours to
Serve you
better.

WE GIVE YOU WHAT WE QUOTE YOU

Contact: **Waqar Qureshi @ 847-361-0606 (Cell)**

QSQ Financial Inc. 7848 N Lincoln Ave. Skokie, IL 60076

!!LOAN MODIFICATION!!

Don't Let your Dream Home Foreclose!!! Apply for LOAN MODIFICATION TODAY!!!

No Credit Check, Mortgage Lates are Okay
Free Consultation Available

Late on your Mortgage Payments? NO PROBLEM!!! CALL OUR LOAN MODIFICATION EXPERTS

Attn. Gas Station / Motel Managers Be a Business Owner
We Have Very Good Opportunities Available For First Time Business Buyers.

* Financing Available for Gas stations / Hotels / Motels / Flagged and Unflagged.
* Working Capital available for Flagged and Unflagged Businesses with or without real estate.
* Limo / Fleet Loans available.

* Gas Station for Sale at busy Intersection on Northwest Suburbs. \$ 199,000.00
* Liquor Store for Sale in Milwaukee, WI \$199,000.00
* Grocery Store for Sale in Northwestern Suburbs. \$ 79,000.00

* Loan Modifications for Residential / Commercial Loans Call us today.

Contact: **Amar Singh @ 312-719-0505 (Cell)**

ਖਾਲਸਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਫੌਜ॥ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਕੀ ਮੌਜ॥

DALLAS - FT. WORTH KHALSA PARADE

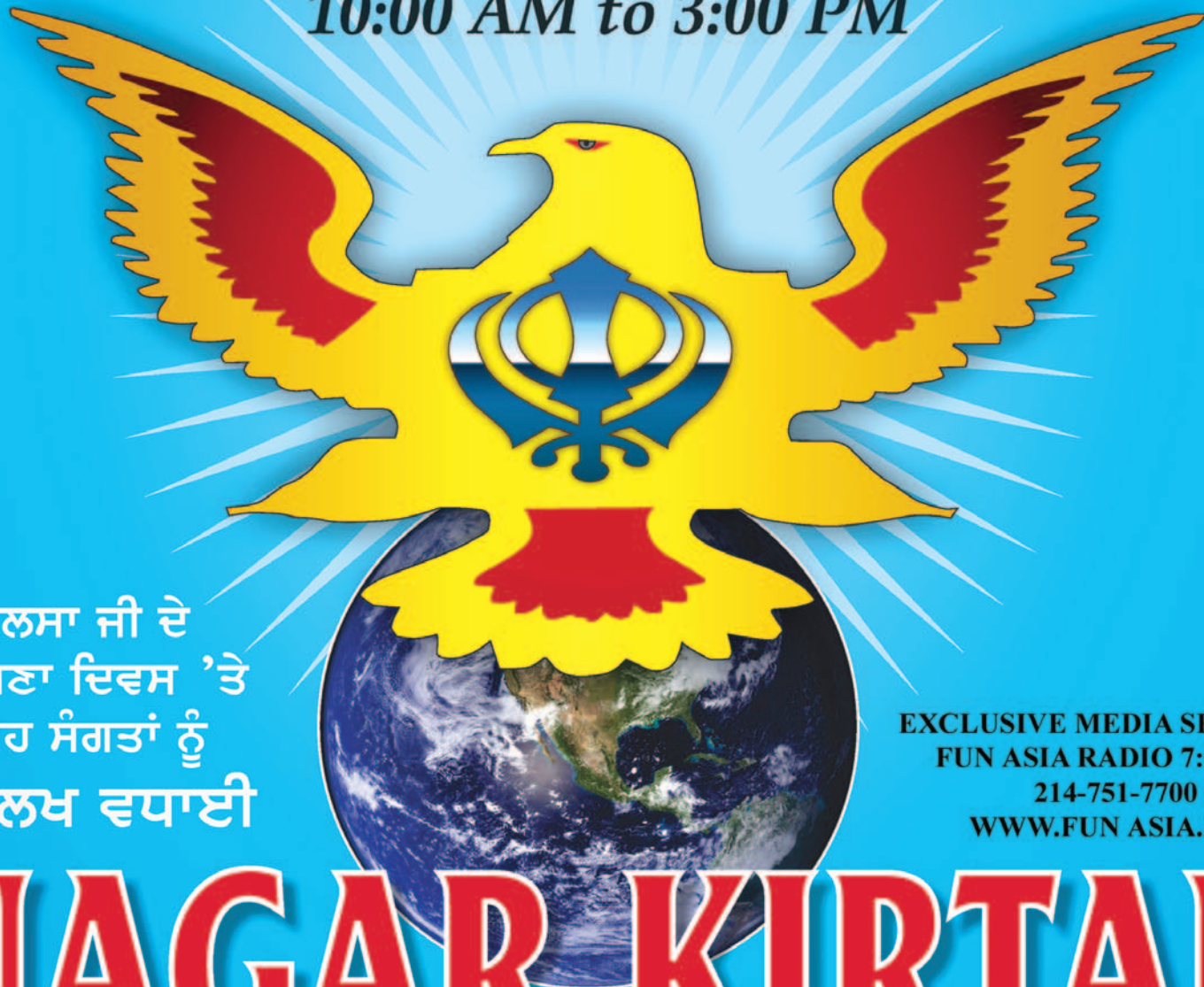
BIRTH ANNIVERSARY of KHALSA

Saturday, April 18, 2009

at City Hall, Downtown Dallas

1500 Marilla Street, Between Akard and Ervay, Dallas, TX 75201

10:00 AM to 3:00 PM

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ
ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ 'ਤੇ
ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ
ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ

EXCLUSIVE MEDIA SPONSOR :
FUN ASIA RADIO 7:00 AM.
214-751-7700
WWW.FUN ASIA.NET

NAGAR KIRTAN

DFW SIKH FESTIVE PARADE IN THE SIKH TRADITION

*For more information contact any Gurdwara Sahib in DFW Area
or call any of the coordinators below:*

• Jaspal Singh Chatha 972-971-6226
• Surinder Singh Gill 214-282-2332
• Gurdarshan Singh Brar 972-740-6551

• Bhupinder Singh Walia 817-875-6995
• Jasbir Singh Chahal 817-721-9923
• Balkar Singh 214-616-8935
• Rajinder Singh Gill 972-342-1432

• Gursharan Singh Bagli 817-939-9323
• Gurcharan Singh Ghuman ... 214-244-5844
• Seetal Singh 817-565-0273

Designed & Printed By: Sir Speedy Printing Tustin • Call Bains at 562.881.7430 • www.sirspeedy.com/tustin • sirspeedy1000@hotmail.com

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਰਨ ਪੁਰਾਣੇ ਅਕਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲ ਤੁਰੇ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਪਟਿਆਲਾ : ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਤਾਏ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਛੱਡ ਗਏ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਹੀ ਅਲੱਗ ਬਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੋਧਰ ਬਰਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲ ਖਿਸਕਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੋਗੋਵਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀਰਾ, ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛੱਜਲਵੰਡੀ ਅਤੇ ਸਵ. ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਰਾਜਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਆਗੂ ਲੰਘੀ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੋਤੀ ਮਹਿਲ ਵਿਖੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰੀ ਸਿਰ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਘੁਟਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੁਣ ਹਵਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਝਾ ਫੇਰੂ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰੇਗੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1997 ਦੌਰਾਨ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਸਿਹਤ

ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਸ. ਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਬਾਦਲ-ਟੌਹੜਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਮੌਕੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਵਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਰੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਲੋਗੋਵਾਲ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੂੰ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਰਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸ. ਜ਼ੀਰਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ

ਵਿਚ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਰਾਜਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਉਂਜ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2002 ਵਿਚ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਅਕਾਲੀ

ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛੱਜਲਵੰਡੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਤੇ ਹੁਣ ਬਾਦਲ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਹੁਣ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਦਮ ਘੁਟਦਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸਵ. ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਭਗਵਾਨਪੁਰ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਆਗੂ ਪਰਮਜੀਤ

ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡਿਗਦੇ ਮਿਆਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸ਼ਗਨ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀਰਾ, ਸ. ਰਾਜਨਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛੱਜਲਵੰਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਸ. ਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਇਥੇ ਅਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਾਵਤਾ, ਅਬੋਹਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੁਰਭੇਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਨ।

ਸ. ਜ਼ੀਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ

ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਸਿੰਮਪੋਜ਼ੀਅਮ-2009 ਦੇ ਲੋਕਲ ਲੈਵਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਕੈਂਟਨ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ

ਡਿਟਰਾਇਟ, ਮਿਸੀਗਨ (ਰੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ): ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਿੰਮਪੋਜ਼ੀਅਮ-2009 ਦੇ ਲੋਕਲ ਲੈਵਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਡਾਊਨਰਿਵਰ ਬਰਾਊਨਸ ਟਾਊਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸੀਗਨ ਕੈਂਟਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲੰਘੀ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਿਟਰਾਇਟ ਦੇ 3 ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੇ 52 ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਹਿਸਾ ਲਿਆ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਾਊਨਸ ਟਾਊਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਹੀਂ ਭਾਈ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਗੁਰੂਪ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਚੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ। ਦੂਸਰੇ, ਤੀਸਰੇ ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂਪ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਪੀਚਿਜ਼ ਦੌਰਾਨ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਬਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸਟੇਜ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਚ ਵੱਡਾ ਕੰਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਹਿਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰਿਵੀਊ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਸੁਰੱਖਿਆ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਅਹਿਮ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਨਿਆਰਾ ਵਾਲਾ ਕੋਲ ਲਗਭਗ ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਐਫ. ਸਮੇਤ 23 ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਲਈ 8 ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। ਪਹਿਲੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਚੌਦਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸੀਗਨ ਕੈਂਟਨ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਰਤਾਜ ਸਿੰਘ, ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਝੋਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਦੂਸਰੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12 ਸੀ। ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਬਰਾਊਨਸ ਟਾਊਨ ਦੀ ਅਰਮਿੰਦ ਕੌਰ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਹੀ ਜਦ ਕਿ ਦੂਸਰੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਪਲਿਮਥ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਰਨੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਤੀਸਰਾ ਸਥਾਨ ਡਾਊਨ ਰਿਵਰ ਬਰਾਊਨਸ ਟਾਊਨ ਦੀ ਮੁਸਕਾਨ ਕੌਰ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ।

ਤੀਸਰੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ 15 ਬੱਚੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਸਜੋਤ ਕੌਰ ਅੰਵਲ, ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਦੂਸਰੇ ਅਤੇ ਜਸਨੂਰ ਸਿੰਘ ਤੀਸਰੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਕੈਂਟਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਨ। ਚੌਥੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਨੌਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਤੇ ਹਰਲੀਨ ਕੌਰ ਪਲਿਮਥ ਫਸਟ, ਪ੍ਰਬਨੀਤ ਕੌਰ ਬਰਾਊਨਸ

ਟਾਊਨ ਅਤੇ ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ ਸੈਣੀ ਨੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਕੈਂਟਨ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਵੇਂ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਬੀਬੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਕੈਂਟਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਨ।

ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਟਰਾਫੀ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਸ਼ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਣ। ਇਸ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਸ. ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟੋਲੀਡੋ ਆਦਿ ਨੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਡਾਊਨਰਿਵਰ ਬਰਾਊਨਸ ਟਾਊਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਮਨਾਈ ਗਈ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਲੇਖਕ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੂੰ ਹਰਦਰਸ਼ਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰਸਟ (ਰਜਿ.) ਵੱਲੋਂ “ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਅਵਾਰਡ” ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ

ਤਿਰਫੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ

ਲੋਗੋਵਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੋਇਆ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ

—ਕਿਸੇ ਖੂਹ ਖਾਤੇ ਤਾਂ ਪੈਣਾ ਈ ਸੀ! ਕਾਂਗਰਸ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ)...

ਮੈਂ ਰਵੀਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗਾ—ਜਥੇਦਾਰ ਨੰਦਗੜ੍ਹ

—ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨੇ ਤੇ ਉਹਦੇ ਪਿਓ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਣੀ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ।

ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਦਿਮਾਗੀ ਸੰਤੁਲਨ ਗੁਆ ਬੈਠਾ—ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ

—ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ! ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਖੁਫੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ।

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਲੱਤਾਂ ਸਟੀਲ ਦੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ—ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ

—ਬੇਨੂੰ ਕੀ ਫਰਕ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਈ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਬੈਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਆ

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਹਿਣਾ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ—ਦਲ ਖਾਲਸਾ

—ਹੋਊਗਾ! ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਤਾਂ ਇਹੋ ਲਿਖਿਆ।

ਟਾਇਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ—ਬਾਦਲ

—ਬੇਡੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਨੂੰ, ਨਹੀਂ ਤੇ ਅਸਲੀ ਚਿਹਰਾ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਤਰਕੀਬ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੋਡੇ ਤੋਂ ਈ ਸਿੱਖ ਲੈਂਦੇ।

ਵੇਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਨੇੜੇ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੇਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਫੋਨ: 765-987-7000

ਸੈਲ: 408-425-2965

LOANS! LOANS!! LOANS!!!

- ✓ **Commercial loans- any size, anywhere!**
- ✓ **Residential Loans**
- ✓ **Purchase/Refinance**
- ✓ **Houses/Gas Stations/Franchises/Motels**
- ✓ **Grocery/Liquor Stores**
- ✓ **Churches**

Rajesh Gupta

414-322-5722 Cell

ABC Mortgage

6617 W. Capitol Dr. Milwaukee, WI 53216

414-462-2222 (Ph.)

e-mail: gupta@abcmortgage.biz

www.abcmortgage.biz

414-462-2220 (Fax)

Aero Travel & Tours Inc.

8401 N. Crawford Ave #105, Skokie IL 60076

Serving The Community Since 1981
Most Economical Fares & Confirmed Seats to Indian, Pakistan, Bangladesh, Europe and Middle East.

Consolidators For All Major Airlines

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

Toll Free: (800) 679-1328

or (847) 677-2021

e-mail: aerotravel@gmail.com

ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਦਿੱਤ ਬਣੀਆਂ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਜਲੰਧਰ : ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਵਲੋਂ 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਫਸਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹਿਮ ਲੀਡਰਾਂ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭੁਲੱਥ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਵਲੋਂ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਗੱਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਭ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੇਚੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਅਜਿਹੀ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਫਸ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਰਾਹ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜੜ੍ਹੀ ਤੇਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਉਸਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ 84 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੇ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਚੋਣ ਦੰਗਲ 'ਚ ਨਿੱਤਰ ਕੇ ਸੁੱਕੇ ਲੱਘ ਜਾਣ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮਾਹੌਲ ਗਰਮਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੈਰ-ਖਵਾਹ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚਲੇ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਨਾ ਪਾਉਣ।

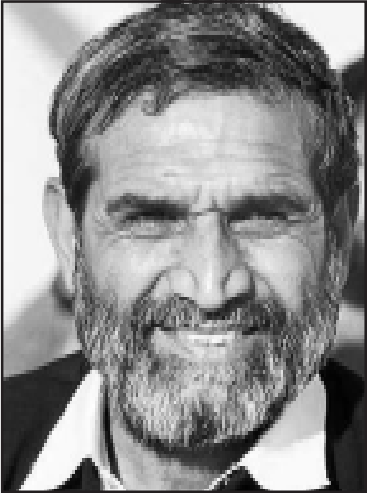
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਫਸ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਬਹੁਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜਾਂਦਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲੰਘੀ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮਾਹੌਲ ਗਰਮਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਇਥੋਂ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ, ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਰਾਮ ਲਾਲ ਮੀਣਾ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮਿਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁੜ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਕਤਕਤਤੂਮਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਅਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ

ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ

ਲਟਕਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਜਿਤਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਇਹ ਹਰਬੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ, ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਕਮਲਨਾਥ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ

ਜਲੰਧਰ : ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਭਾ ਦੇ ਚੀਫ ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਦਸੰਬਰ 'ਚ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ, ਇਸ ਅਹਿਮ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨ 'ਚ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਮਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਉਗਲ ਉਠਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਬਾਕੀ ਮਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਮਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਭਾਵੇਂ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੌਰੰਗਪੁਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਮੰਚ ਅੱਗੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਸਨ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੌਰੰਗਪੁਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ

ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਮਤਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੱਥ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

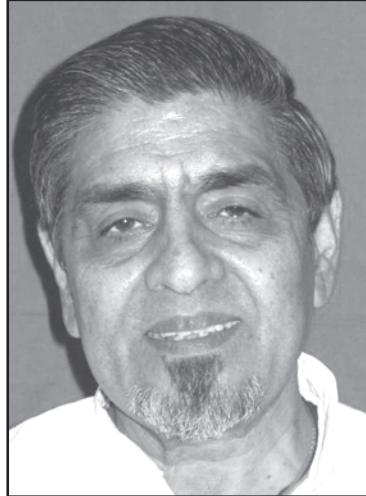
ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਭਾ ਦੇ ਚੀਫ ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਪਾਸ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਫ ਪੈਟਰਨ ਵਲੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਲੰਧਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਲੰਧਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਐਸ.ਐਚ. ਲੱਧੜ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚੀਫ ਪੈਟਰਨ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਮਤੇ ਨਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੀ ਸਮਝੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਚੀਫ ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਚਿੱਠੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ

ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਵਾਪਰੇ 25 ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਲਮਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਰਹਿੰਦੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 9 ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਓਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਟਿਕਟ ਦੇਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੰਘੀ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਫਾਰ ਵਿਮੈਨ ਗੁੱਜਰਖਾਨ ਕੈਂਪਸ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਨਵੋਕੇਸ਼ਨ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂ ਪਿਛਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿਚ ਵੱਡੇ

ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ

ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤੇ ਸਨ।

ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਮੁੜ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਟਿਕਟਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇਗੀ।

ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪੱਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਦੀ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 12 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀ ਉਮੀਦ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਆਉਣਗੇ।

ਜਿੱਥੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾ ਆਉਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਥੇ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਆਪਸੀ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

Punjabi Dhaba

Fine Indian Cuisine

ਅਸੀਂ ਨਾਨ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀ ਚਿਕਨ ਤੰਦੂਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਤੁਹਾਡੇ ਟੇਬਲ ਤੇ ਪਰੋਸਦੇ ਹਾਂ

Restaurant & Banquet Hall

2525 W. Devon Ave., Chicago IL 60659

Lunch & Dinner Buffet

ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਪਾਰਟੀ ਬੁਕ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾ ਲਈ ਦੇਵ ਜਾਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

773-262-2080, 773-764-9392

Commercial Real Estate in Michigan

ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਜਨਸ ਲਈ ਲੋਨ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

UNITED LENDING

1.Commercial Loans Nationwide, 2.Gas Stations, 3.Liquor Stores, 4.Super Markets, 5.Shopping Malls, 6.Convenience Stores, 7.Churches, 8.Car Washes, 9.Hotel, Motel, 10.Restaurants 11.Fast Food Franchise

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਬਿਜਨਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ ਬਿਜਨਸ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ

Many More Please Call For Details

Francisco Group Realty
2770 Silver Lake Rd.
Traverse City, Mi 49684

Sarabjeet Singh
Realtor /Mortgage Broker
Ph.414-803-7420
Fax. 989-790-9405

Email. franciscogroup.singh@gmail.com

Punjab Times

Established in 2000
10th Year of Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:

Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

California Bureau:

Ashok Bhaura
(Bureau Chief)
925-752-8025
Tarlochan Singh Dupalpur
(408) 903-9952
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961
Devinder Singh
(510) 750-5757
Shiara Dhindsa
661-703-6664
Director Bus. Relations:
Pritam S. Grewal
408-406-0703

Jalandhar Bureau:

Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-299-9200

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 75 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 350 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to
Chicago jurisdiction.

ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤ

ਵਾਹ ਲਾ ਦਿਤੀ ਪਰ ਅਖੀਰ ਰਾਤ 8.30 ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿਤਾ।

ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਅਮਲੇ ਸਣੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਰਤ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਦੇ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਿਸ ਗਈ। ਅੱਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦੋ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਓਵਰਟੇਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਓਵਰਟੇਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਘਬਰਾਏ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਬਰੇਕ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਪਿਛੇ ਆ ਰਿਹਾ ਟਰੱਕ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਆਣ ਵੱਜਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਟਰੱਕ ਨਾਲ ਜਾ ਟਕਰਾਈ। ਇੰਜ ਕਾਰ ਦੇ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਿਸ ਗਈ।

ਇਤਫਾਕ ਇਹ ਰਿਹਾ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਟਰੱਕਾਂ ਨਾਲ ਕੈਪਟਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਉਹ ਇਕੋ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜਾ ਰਹੀ ਪਾਇਲਟ ਗੱਡੀ ਵੀ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਫੀ ਅਗਾਂਹ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਠਾਹੂ ਕੈਪਟਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ 20-25 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਫੀ ਖੂਨ ਬਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਇਹ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ ਇਕ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸਾ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਨਿਰਮੂਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਪਟਿਆਲਾ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਕਰਨਗੇ।

ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਨਮੈਨ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਿਰ, ਲੱਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਾਂ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਆਈਆਂ। ਇਸ

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੂੰਹ, ਛਾਤੀ, ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਜ਼ਖਮ ਸਨ ਅਤੇ ਕਈ ਹੱਡੀਆਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਕਾਰ ਡਰਾਈਵਰ ਵੀ ਹਾਦਸੇ ਪਿੱਛੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤ ਕਾਰਨ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰ ਜੋ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਢਲੌਂਕੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ

ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਉਹ ਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਵਾਰ ਸਨ

ਸੈਣੀ ਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਇਲਟ ਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ, ਪਾਇਲਟ ਕਾਰ ਕਾਫੀ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਹ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਉਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪੀ, ਬੀ ਜੇ ਪੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਰਜਿੰਦਰ ਭੰਡਾਰੀ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ

ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪਵਨ ਬਾਸਲ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਤਪਾਲ ਗੋਸਾਈਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਰਿਆਣਾ ਚੌਧਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ, ਬੀ ਜੇ ਪੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਬਲਰਾਮਜੀ ਦਾਸ ਟੰਡਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੀ ਐਸ ਪੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ

ਸਿੰਘ ਕਰੀਮਪੁਰੀ, ਸੀ ਪੀ ਐਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਪਾਸਲਾ, ਸਾਰੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ, ਹਮਾਇਤੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਆਰਮਡ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਪੁੱਠੇ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ੋਕ ਧੁਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿਖਾ ਨੂੰ ਅੱਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਨੇ ਵਿਖਾਈ। ਸਿੱਖ ਰੈਜ਼ੀਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਹ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਰੱਖੇ।

ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਇਕ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-9 ਸਥਿਤ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਹੋਈ ਇਕ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਸੀਟ ਜਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਧਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਣ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਕਲਪ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਸਟੈਂਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂ

ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਮੌਤ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਛੜੇ ਆਗੂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸੋਗ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ ਝੰਡੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅੱਧੇ ਝੁਕੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਸਮਾਰੋਹ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸ਼ਿਕਾਰੀ: ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇੰਜ ਅਚਾਨਕ ਚਲਾਨਾ ਕਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਨੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪਾਸੋਂ ਇਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਸਿਆਣਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਖੁਸ਼ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਲੱਬ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦੀ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਦਵਾਨ ਨੇ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟਰੈਫਿਕ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸਾਰ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਜਾਨਾਂ ਅਜਾਈਂ ਨਾ ਜਾਣ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵਿੰਗ ਦੀ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਇਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ, ਸਕੱਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੰਦਰ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਹਰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਵਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਵਡਾ ਘਾਟਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਨਿਊਯਾਰਕ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਾਨ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨਪੁਰ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਸੂਹਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ, ਗੁਰਭੇਜ ਸਿੰਘ ਵਡੈਚ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ, ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਟਾਈਟਲਰ) ਹਰ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਟਿਕਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਚਿਹਰਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਨੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਦੋਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਹੁਣ ਨਾ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਨਾ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਜੋ ਕੀਤਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਰਾਜਸੀ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਿਠਾਉਣ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਕਿ ਹੁਣ ਦੱਬੇ ਮੁਰਦੇ ਪੁੱਟਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤੀ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਬਖਸ਼ਣਾ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨਦੇ ਤੁਲ ਹੈ, ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੇ ਦਬਾਅ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਜ਼ਖਮੀ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ 'ਚ ਭੁਗਤਾਉਣਾ ਵੱਡਾ ਚੈਲੰਜ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਲੋਂ ਖਿਲਾਰੇ ਕੰਡੇ ਕਿੰਦਾਂ ਚੁਗਦੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਵਿਛਾਏ ਕੰਡੇ

ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਡੱਟ ਕੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਹੜੀ ਨਰਮੀ ਆਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰਕੇ ਹੀ ਆਈ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਜਸੀ ਹਲਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣਗੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿਵਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੋਗੋਵਾਲ) ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਆਏ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀਰਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛੱਜਲਵਡੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖਿਲਾਫ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਚ ਅੜਿੱਕਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਲਈ ਲਲਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹਿਮ ਲੀਡਰਾਂ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭੁਲੱਥ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਖਹਿਰਾ ਵਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਸ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਲਈ ਆਖਣਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰਆਤਮਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਬੋਲ ਰਹੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਹੁਣ ਸੱਜਣ-ਟਾਈਟਲਰ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਖੁਦ ਫਸਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਏਨਾ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮੇਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਵਲੂੰਧਰੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੱਖਾਂ 'ਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਹੈ। 24 ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਦੰਗ-ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਜੋ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਉਹ ਲਗਭਗ ਮੱਧਮ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਖਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਟੋਏ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਤੇ ਉਹ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਵੀ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ

ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਾਧੂ ਖਰਚ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 6 ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਵਾਹ ਖਰਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟਿਆਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਮਿੱਥੀ ਹੱਦ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਈ ਨਾਮਵਰ ਹਸਤੀਆਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਲੋੜੇਂ ਵਧ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਦੋ-ਦੋ ਅਬਜ਼ਰਵਰ (ਖਰਚਾ) ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੋਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚੋਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤੇ ਤਾਇਨਾਤ

ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਬੂਥਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੀਮ ਫੰਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦਕਿ ਬੂਥਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪੀ ਏ ਪੀ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਪੁਲਸ ਦੇ ਜਵਾਨ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਓਧਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਛਾਪੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈੱਸ ਦਾ ਨਾਂ ਛਾਪਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਛਾਪਣ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚ ਦੀ ਰਸੀਦ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਿਰੁਧ ਬਣਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਫ਼ਸਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਫ਼ਸਰ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗਰਾਈਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮ ਰੁਖ਼ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ

ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਵੀਨ ਚਾਵਲਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰਹੀਣ ਤੇ ਫਰਜ਼ੀ ਕਹਿ ਕੇ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਫ਼ਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪੀਲੀਭੀਤ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਕਥਿਤ ਫਿਰਕੂ ਭਾਸ਼ਾ ਪਿੱਛੋਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਕੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਰਾਜ਼ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਰਤਣ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਪਰ ਵਰਤਣ ਗਾਂਧੀ ਉਤੇ ਜੋ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਸਹੀ ਪਰ ਨੈਤਿਕ ਵਜ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ।

ਵਰਤਣ ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾਕਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੱਦ ਵੱਡਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਓ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੇ ਇਕ ਚੋਣ ਅਫ਼ਸਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਦੌਰਾਨ ਧਮਕੀ ਭਰੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਵੀ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਚੋਣ ਅਮਲੇ ਦੀ ਇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਕਈ ਦਿਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੇ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਲਾਈਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਵਲੋਂ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤਹਿਤ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬੇਲੋੜੀ ਸਖ਼ਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਢਿੱਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹੋ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

4 ਅਪਰੈਲ, 2009

ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ—ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਭੰਗੜਾ, ਗਿੱਧਾ ਤੇ ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਅ, ਟੈਫਟ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਸ਼ਾਮ 7:00 ਵਜੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਫੋਨ: 708-774-2999

11 ਅਪਰੈਲ, 2009

ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ 2009—ਭੰਗੜਾ, ਗਿੱਧਾ, ਬੋਲੀਆਂ, ਲੋਕ-ਨਾਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕੁਝ। ਲੇਨ ਟੈਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ, ਸ਼ਾਮ 7:00 ਵਜੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਫੋਨ: 847-414-3041

Matrimonials

Jat Hindu Choudhary Family seeking a suitable match for their 33 year old son, 5'4", U.S. citizen. Seeking a young nurse, immigrant or student visa. Please send a photo & resume to: Robertchoudhary@yahoo.com

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਡੋਡ 26, 5'6", ਮਾਸਟਰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ਾ 'ਤੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਕਰ ਰਹੀ ਸੁੰਦਰ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਰਤੀ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਲਈ ਯੂ.ਐਸ.ਏ./ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ/ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਐਚ-1 ਵੀਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 704-930-1734, sandhu_rajpal@hotmail.com

Suitable US citizen or green card holder mach for Kamboj Sikh US citizen boy, 5'10", 26, electric engineer working in a reputed company near Chicago, call: 224-623-3923 or e-mail: bababalji@yahoo.com

ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਕਪਿਲ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ, ਪੁੱਤ ਦੀ ਮੌਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲਖਾਨੇ ਦੇ ਕੌਂਸਲ

ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਕਪਿਲ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੰਭੀਰ ਸਦਮਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਪੁਤਰ ਰੋਹਿਤ ਕਪਿਲ ਦੀ ਲੰਬੀ 27 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਬਿਮਾਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਰੋਹਿਤ ਅਜੇ ਸਿਰਫ 27 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਾਰਥ ਵੈਸਟ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹੋਸਪੀਟਲ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਕ ਭੈਣ ਅਤੇ ਭਰਾ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰੋਹਿਤ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੜਵੰਤੇ ਸੱਜਣ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਰੋਹਿਤ ਕਪਿਲ

ਰੋਹਿਤ ਨਮਿਤ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਦੀਵਾਨ ਐਵੇਨਿਊ) ਵਿਖੇ ਐਤਵਾਰ 5 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਪਵੇਗਾ।

ਰੋਹਿਤ ਕਪਿਲ ਦੀ ਇਸ ਬੇ-ਮੌਕਾ ਮੌਤ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ, ਪੜਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਏ-ਵਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ, ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ (ਪੰਜਾਬ ਆਟੋ), ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁਖ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

SIDHU & ASSOCIATES REALTY COMMERCIAL REAL ESTATE

GAS STATION, HOTEL, LIQUOR STORE
RESIDENTIAL REAL ESTATE IN ILLINOIS

ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ,
ਮੋਟਲ, ਹੋਟਲ,
ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ ਅਤੇ
ਹੋਰ ਵਪਾਰਕ
ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ/
ਵੇਚਣ ਲਈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਬਲਜੀਤ ਸਿੱਧੂ

Baljit (BJ) Sidhu, Broker
Cell: 630-862-0941
Fax: 630-423-4024

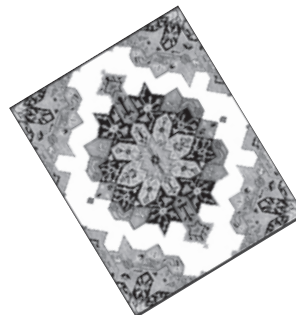
ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ
ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ
ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਦੀਵਾਨ ਐਵੇਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ
ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in
Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਐਵੇਨਿਊ ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ
Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

ਸਿਆਸੀ ਲਾਰਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਮੱਸਿਆਗ੍ਰਸਤ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਜਲੰਧਰ : ਨਵੀਂ ਹਲਕਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਰਨਤਾਰਨ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਨ। ਰਾਣਾ ਜਿਥੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਚਰਚੇ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਮਰ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਛੋਟੇ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਦਿਤੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਢਿੱਕ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 12.50 ਲੱਖ ਵੋਟਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ। ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਜ਼ੀਰਾ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ, ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਪੱਟੀ, ਖੇਮਕਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਜੰਡਿਆਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 9 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 2 ਹਲਕੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਅਤੇ ਜ਼ੀਰਾ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿਥੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੰਥਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਲ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਉਹ 1984 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ ਜਦੋਂਕਿ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ ਬਿਲਕੁਲ

ਉਲਟ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 40 ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਤਰਨਤਾਰਨ ਹਲਕੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਤਕ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੋਂ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਗਲੀਆਂ-ਨਾਲੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐੱਮ.ਪੀ.ਚੁਣੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਦੀ ਵਾੜ ਦੇ ਪਾਰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਦਿਵਾਉਣਗੇ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਕੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਕ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਛੇਤੀ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਨਾਲਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਡਾ. ਅਜਨਾਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋਰ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਥਕ ਸੀਟ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਟੱਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਹਨ। ਡਾ. ਅਜਨਾਲਾ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕਿਵੇਂ

ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਗੇ ਇਹ ਤਾਂ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਹਲਕਾ 40 ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਹਿਮ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਚਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਈ ਹਲਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੋਰ ਹਲਕੇ ਜ਼ਿਲਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ, ਇਕ ਹਲਕਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਦੋ ਹਲਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਲਕੇ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬਣਤਰ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ

ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਪਰ ਜੋ ਹੋਇਆ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਦੇ ਉਭਾਰਨੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਰਤਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਖਫਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਭਾਰਨ ਦੇ ਉਹ ਮੂੜ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਰਹੱਦੀ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਮਾਸਟਰ ਅਰਸਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਹੱਦੀ ਕਿਸਾਨ, ਤਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਤਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੁਝ ਇਥਰਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਲੰਬੇ ਕੱਦ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਿਸਾਨ ਔਰਤਾਂ ਤਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਬੱਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਦੇ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਪੀਣ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਾਰਾ ਹੈ। ਖਾਰ-ਰਹਿਤ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਟੈਂਕੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਟਿਊਬਵੈਲ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕੋਈ 40 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਿੰਡ ਮੰਡ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਰਿਆ

ਬਿਆਸ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵੀ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੇ ਹਨ। ਦਰਿਆ ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਸਤਲੁਜ ਦਾ ਸੰਗਮ ਹਰੀਕੇ ਵਿਖੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਦਰਿਆ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ 4000 ਏਕੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੰਡ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਪਰ ਮੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਤਕ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਹਲਕਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਰਨਤਾਰਨ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੰਡ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਲਾਕਾ ਚੋਹਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਇਹ ਮੰਗ ਉਭਾਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਪੂਲ ਰਾਹੀਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪੂਲ ਬਣਾਉਣਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੈ, ਪਰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮੰਗ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਉਭਾਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਲੋਕ ਚੋਹਲਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੋਝੀਆਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਹੀ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਬੋਝੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ।

ਹਲਕੇ ਅੰਦਰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ 1980 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਿਊਕਲੀਅਸ ਸਨਅਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਥੇ 5000 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਪੰਜ ਲੱਖ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਸਨਅਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਊਕਲੀਅਸ ਸਨਅਤੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਸਨਅਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਸਹਾਇਕ ਸਨਅਤੀ ਇਕਾਈਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਹਾਲ ਹੁਣ ਇਹ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਅਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕੋਈ 900 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਮੀਨ ਉਜਾੜ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਥਾਪਤ ਕੁਲ 140 ਇਕਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ 100 ਨੂੰ ਤਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਤਾਲੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਿਰਫ 25 ਕੁ ਸਨਅਤੀ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਕੜੀ ਜਦੋਂ-ਜਹਿਦ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਲਾਕੇ ਅੰਦਰ ਸਨਅਤੀ ਪਛੜੇਵਾਂਪਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿਤੇਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ (ਅਕਾਲੀ ਦਲ), ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਕਾਂਗਰਸ) ਅਤੇ ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ (ਬਸਪਾ) ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਤਿਕੋਣਾ, ਬਸਪਾ ਵੀ ਮਾਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਾਜ਼ੀ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ : ਹਲਕਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਭਖ ਰਹੇ ਚੋਣ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਚੋਣ ਸਮੀਕਰਨ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵਲੋਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਅਤੇ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੇ ਹਲਕਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਬਰਾਦਰੀਵਾਦ ਦਾ ਪੱਤਾ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਸਿੱਖ ਬਰਾਦਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਲਕਾ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਿਆ, ਜਦਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ।

ਬਸਪਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਮਾਇਆਵਤੀ ਵਲੋਂ ਰਾਏ ਸਿੱਖ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ ਵੋਟ ਰੱਖਦੇ ਕੰਬੋਜ ਬਰਾਦਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਬਸਪਾ ਵਲੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਇਹ ਟਿਕਟ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਟਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸਾਹੀਆ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਲਕਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਉੱਭਰ ਤਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਾਖੜ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਾਬਕਾ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕੰਬੋਜ ਬਰਾਦਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੰਸ ਰਾਜ ਜੋਸ਼ਨ ਵੀ ਸਨ, ਪਰ ਟਿਕਟ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਗੁਰੂ ਹਰਸਾਹਾਣੇ ਤੋਂ ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਢੀ ਵਿਚਾਲੇ ਸੀ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਹਲਕਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਸਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਹਲਕਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਣਾ ਸੇਢੀ ਨੂੰ

ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੀ ਘੜੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਰਾੜ ਤੇ ਘੁਬਾਇਆ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਬਰਾਬਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਤ੍ਰਿਕੋਣੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਬਸਪਾ ਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਰਾਏ ਸਿੱਖ ਬਰਾਦਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਲਕਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਐੱਮ.ਪੀ. ਰਹੇ ਡਾ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਫਲੀਆਂਵਾਲਾ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸਾਹੀਆ ਦੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਦੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੰਧਾਂ ਹਨ। ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਕਾਰਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮਹਾਨ ਪੁਰਸ਼ ਕਿਧਰੇ ਬਸਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਏ, ਤਾਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਬਸਪਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਬਰਾਦਰੀ ਦੀ ਇਸ ਵੋਟ ਦਾ ਪੱਤਾ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡੀ ਜਾਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੇ ਸੰਸਦ ਰਹੇ ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨਾਲ ਛੱਤੀ ਦਾ ਆਂਕੜਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਜੋਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲਗਭਗ 22 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਧਮਾਕਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਤਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਤਿਕੋਣਾ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਸੋਨੀ ਅਤੇ ਸਿੱਧੂ ਆਪੋ ਆਪਣਿਆਂ ਨੇ ਸਤਾਏ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੋਨੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ-ਅਕਾਲੀ ਗੱਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਝੈਲਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਲਵਈਆਂ ਅਤੇ ਮਝੈਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਭੇਡ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅੱਗੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਪਰਾਇਆ ਤੋਂ ਘੱਟ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬਾਹਰੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਿਆ ਕੇ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਹਲਕੇ ਦੇ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਕੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। 2007 ਵਿਚ ਹੋਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੀਨੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਮਾਲਵੇ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਨੂੰ ਇਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਗਲਤੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਫੁੱਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨਲ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਬਾਗੀ ਸੁਰਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜੇ ਤਕ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਪੂਰੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਭਾਵੇਂ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਧਰ ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਡਾ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵਲੋਂ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੀ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੀ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਵੀ ਇਥੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਪਾਲ ਬੀ.ਕੇ.ਐਨ. ਛਿੱਬਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਵੱਡਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਜਿਹੜਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਐਤਕੀ ਸ੍ਰੀ ਛਿੱਬਰ, ਜੋ ਕਿ

ਰਿਟਾਇਰਡ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ ਵੀ ਹਨ, ਕੁਝ ਤਾਕਤਵਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚੋਣ ਅਖਾਤਾ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਖਿਆ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਚੁੱਪ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਸਫਾ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭੁਨਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੱਛਮੀ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੱਛਮੀ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਸਰੀ ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਵਾਰੀਆਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਤਦੇ ਆਏ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਵਾਰ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਰਹੇ ਆਰ.ਐਲ. ਭਾਟੀਆ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਝਗੜਾ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਭਾਟੀਆ ਗਰੁੱਪ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੀ ਦੀ ਮੁਖਾਲਫ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਾ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਵੀ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੀ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੀ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧੜੇ ਦਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੱਠਲ ਧੜੇ ਦੇ ਆਗੂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੋਟ ਪੇਂਡੂ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਉਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਦੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਅੱਜ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਬੋਝੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਤਕੜੀ ਹਮਾਇਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ

ਹਰਿਆਣਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ

ਸ਼ਾਹਬਾਦ ਮਾਰਕੈਂਡਾ : ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁਣ 31 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਡਹਾਕ) ਵਲੋਂ ਸੱਦੇ ਗਏ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਆਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤਕ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਿੱਖ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ

ਜਨਹਿਤ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮਨਹੇੜਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦਲਬੀਰ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਰਿਆਣਾ ਜਨਹਿਤ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮਨਹੇੜਾ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕਰੇਗੀ। ਜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਇਹ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਕੋਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗੇ।

ਹਰਿਆਣਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟੱਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਹਿਰਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਸ੍ਰੀ ਅਹਿਰਵਾਂ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੁਣ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਡਹਾਕ) ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਮੈਂਬਰ ਮਾਸਟਰ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 31 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਆਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਚੁੱਕੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਮੈਂਬਰ ਮਾਸਟਰ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟੱਕਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਘੁਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣੇ ਹਨ।

ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰਾਅ ਤੇ ਆਈ.ਬੀ. ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਕਾਢ

ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ : ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਅਮਨਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਕੌਮ ਉੱਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਜ਼ਬਰ ਜੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੁਝ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ, ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਗਰ ਝੀਲ, ਪੌਂਗ ਡੈਮ, ਬੀਨ

ਡੈਮ ਆਦਿ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਲਗਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਖੁਫੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਅ ਅਤੇ ਆਈ.ਬੀ. ਦੇ ਸੁਰਾਰਤੀ ਦਿਮਾਗਾਂ ਦੀ ਕਾਢ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਇੱਥੇ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਕਿਲ੍ਹਾ ਸ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਹਿੰਦੂ ਹਕੂਮਤ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਕਾਂਗਰਸ, ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਮੁੱਤਸਵੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਿਰਕੂ

ਸੰਗਠਨ, ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਡੈਮ ਆਦਿ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਗੁਪਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੈਮਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਹਿਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਤਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਅਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, ਅਮਰੀਕਾ, ਬਰਤਾਨੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਪਸੰਦ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਘਟਗਿਣਤੀ ਮਾਰੂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਡੂੰਘੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ, ਤਾਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਹਕੂਮਤ ਆਪਣੀ ਘਿਨੌਣੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ।

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Two Restaurants For Sale

Two American Restaurants With Fast Food and Sit In Facility In Down State Illinois Are For Sale. Very Good Location and Returns.

Call For Details

Ph: 847-361-7274

Desi Bazar

Now Proudly Serving You At Two Locations

916 E. Main Street #118,
Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040
Fax: 317-888-2050

6663 W Washington St
Indianapolis, IN 46231
Tel: 317-247-7240
Fax: 317-247-7250

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

CDL (B) Straight Truck, (P) Passenger, and (S) School Bus with AIR BRAKE

- ★ Assist in job placement
- ★ Flexible hours, fit your Schedule
- ★ More than 25 years experience
- ★ Up to \$700 to \$800 per week!
- ★ Refresher courses available
- ★ One-on-one training

ALL★STARS

★ TRUCK DRIVING SCHOOL INC ★

CDL A, B, P & S

FREE TRAINING

100% State Funded

ASK FOR RUPI

Call: 734-444-4048

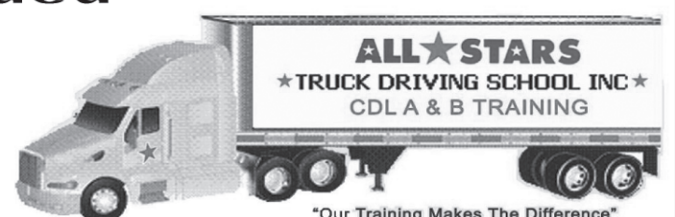
Visit us online at allstarscdl.com

Email us at www.allstarstruckschool@yahoo.com

Or in person at 151 Military St. Detroit, MI 48209

We are affiliated with NWLB

"Our Training Makes The Difference"

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਇਕ ਡੂੰਘਾ ਜ਼ਖਮ ਹੈ ਇਹ

—ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਕਹਿਰ ਚਰਮ ਤੇ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਦਮਦਮ ਨੇਤਾ ਵੀ 'ਇਕ ਚੁੱਪ ਸੌ ਸੁੱਖ' ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸਮੇਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੋਏ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਦ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲੀ ਤਾਂ ਇਕ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸੂਰ੍ਯਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਵਕਤ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਵੇ ਨਾਲ ਮੇਢਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ।

ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਸ ਪਹਿਚਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਦ ਤੀਜਾ ਨਾਮ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਖਤਰਨਾਕ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਹੋਏ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ 1985 ਵਿਚ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਣੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲਣਾ ਆਸਾਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕੰਡਿਆਂ ਭਰਿਆ ਤਾਜ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿਖਾਇਆ। ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਨੇ ਬਤੌਰ ਗ੍ਰਹਿਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬਖੂਬੀ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ। ਅਪ੍ਰੈਲ 1986 ਵਿਚ ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਪਰਖ ਦਾ ਵਕਤ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਇਕ ਤਰਫ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਸੀ ਸੌਂਹ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਤਰਫ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕ ਝਿਜਕ ਸੀ।

ਪਰਖ ਦੀ ਇਸ ਘੜੀ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਫਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਿਹਣੇ ਸੁਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਪਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ. ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਕਈ ਅਕਾਲੀ ਮੰਚ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲ ਉਮਡਣ ਲੱਗੇ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ

ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜੁਟ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹੇ ਚੋਣਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਹਾਅ ਵਿਚ ਵਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਉਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸਾਂਝਾ ਮੰਚ ਬਣਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਨੇ ਫਿਟਕਾਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਬੁਝ ਚੁੱਕੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਹਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਂਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ 1997-2002 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਦੇਸ਼ੀ-ਅੰਤਿਆਚਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਕੁਸਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਰਹੀ।

ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਫਿਰ ਤੋਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਅਤੇ ਕਈ ਦਬਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਭਰੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਡਟੇ ਰਹੇ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿੰਦਾ ਵੀ ਸੁਣਨੀ ਪਈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਮਚਿਆਦਾ ਦਾ ਪਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਦੀ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਿਰਦਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਗ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂਕਿ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾ ਸਾਫ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਕਸ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਉੱਚ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਕੁ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਭਕ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਲਈ ਵੀ ਇਕ ਨਾ ਪੂਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਵੀ ਘਾਟਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਇਕ ਨਿੱਘਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਗੁਆਇਆ

—ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਇਕ ਸਟੇਟਸਮੈਨ ਗਵਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਵੇਤਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਇਕ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਗਿੱਦੜਬਾਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦਕਿਸਮਤ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਗਾਉਣ ਤੱਕ ਮੈਂ ਪਛੜ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਰਦੇ ਅਬਰੂਆਂ ਨਾਲ ਬੂਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਬਰੂ ਰੋਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰੁਕ ਰਹੇ।

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵਧਿਆ। ਇਕ ਨਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਦ ਕੀ ਹੋਇਆ” ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੋੜਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ “ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਹੋਇਆ ਹੈ ਮਨਪ੍ਰੀਤ, ਜਿੱਤ ਵਜ਼ਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।”

ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ ਚੋਣ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਅਸਾਰ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵਾਪਸ ਸੱਤਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਆ ਸਕੇ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਚੋਣ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਸੀ ਪਰ ਅਨੁਭਵੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਗੂ ਵਿਚ ਵਿਚ ਇਹ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਨਿਕਲੇ।

ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਗੇੜਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਚੋਣ ਮੈਂ ਜਿੱਤ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਅਧਾਰ ਵੀ ਗੁਆ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸਤੋਂ

ਪਿੱਛੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਮੈਂਬਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲ ਵੇਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥਾਪੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉ ਰਹੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦਾ ਸਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਲ੍ਹੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਿੱਦੜਬਾਗ ਵਿਚ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਵਾਪਸ ਪਰਤਦਿਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਿਲੀਆਂ ਸਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਨੌਂ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੋਕੀਨ ਸਮੇਤ ਕਾਬੂ

ਜਗਰਾਓ : ਅਮਰੀਕਾ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਨੇ 9.8 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ 78 ਕਿਲੋ ਕੋਕੀਨ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਰਾਮਦਗੀ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮਗਲਿੰਗ ਦੀਆਂ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈ।

ਪੁਲਸ ਨੇ ਮੇਪਿਲ ਸ਼ਹਿਰ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਜੇਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ 78 ਕਿਲੋ ਕੋਕੀਨ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਮਗਲਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਕੋਕੀਨ ਆਪਣੇ ਟਰੈਕਟਰ ਟਰੇਲਰ ਵਿਚ ਲੁਕਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਤਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਡ ਬੱਲੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਤਰਿਆਂ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ : ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰਲੇ ਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਰਜੀਵਤੋਂ ਭੇਜਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਘੀ 29 ਮਾਰਚ ਨੂੰ 11 ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਲਾਬਤਪੁਰਾ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਮੰਡੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਵੱਡੀ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪੁਲ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰੋਕ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਵਲੋਂ 8 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰਲੇ ਡੇਰੇ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ 11 ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਸਲਾਬਤਪੁਰਾ ਡੇਰੇ ਵਲ ਰਵਾਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾ ਜਥਾ 22 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੌਤ ਮੰਡੀ

ਨਜ਼ਦੀਕ ਰੋਕ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਬੀਤੀ 29 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦੂਸਰਾ ਜਥਾ ਤੌਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੰਘਾਂ ਅੰਦਰ ਜਥਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤੀ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਇਕੱਠ ਜਾਂ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਮਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਘ ਮਰਜੀਵਤਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਤਕੜਾ ਜਨ-ਅਧਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮਕਬੂਲ ਨੇਤਾ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ ਸਭਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਪਾਸਿਓਂ ਸ਼ੰਕੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ 'ਤੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਠ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ) ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਸੁਖਮੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਭਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੌਤ 'ਤੇ ਕਈ ਸ਼ੰਕੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਾਈ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਦੀ ਕਾਰ ਸਭਕ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਗਹਿਰੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਮੇਂ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਖਦਸ਼ਾ ਸਾਂਝਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਵੀ

ਇਸ ਮੌਕੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮਿਥੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਸੰਤ ਦਾਦੂਵਾਲ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕੋਠੀ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੁਲੜ ਕਲਾਂ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਿੰਘਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚੁਲੜ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਹੋ ਰਹੀ ਨਾਮ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ 2 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੰਥਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ਕਰੋ। ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਖਦਸ਼ੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਜਾਂਚ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਭਕ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਬੰਮੂ ਸਨ, ਉਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਦਾ ਬਿਓਰਾ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ੰਕਾਵਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ 'ਚ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਬਜਟ ਪਾਸ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੰਗਾਮਿਆਂ ਭਰਪੂਰ ਹੋਏ ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ 'ਚ ਹੀ ਚਾਰ ਅਰਬ ਅਠਤਾਲੀ ਕਰੋੜ ਉਨਾਨਵੇਂ ਲੱਖ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਰ ਸੌ ਛਿੱਤਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਾਲ 2009-10 ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਬਜਟ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜਟ ਨਾਲੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰੋੜ ਸੋਲਾਂ ਲੱਖ ਉਨਾਨਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰ ਬੱਤਰ ਰੁਪਏ ਵਧੇਰੇ ਹੈ।

ਜਦਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਡਹਾਕ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਬਜਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹੀ ਬਜਟ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਸ ਬਜਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਇਕ ਵਜੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਹੋਏ ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ 185 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 110 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੌਰ ਨੇ ਜਿੱਥੇ 32 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਬਜਟ ਕਿਤਾਬੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਨਤਕ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪੂਰੇ ਬਜਟ ਭਾਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਦੀ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਾ ਛੱਡੀ।

ਬਜਟ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਫੰਡ ਇਕੱਤੀ ਕਰੋੜ, ਟਰੱਸਟ ਫੰਡ ਵੀਹ ਕਰੋੜ ਅਠਾਈ ਲੱਖ

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਦਾ ਸ਼ੋਕ ਮਤਾ

ਚੌਹਟ ਹਜ਼ਾਰ ਛੇ ਸੌ ਰੁਪਏ, ਵਿੱਦਿਆ ਫੰਡ ਪੰਦਰਾਂ ਕਰੋੜ ਪੈਂਤੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸਾਂ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਸੱਠ ਲੱਖ ਚੌਦਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ (ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਘਾਟਾ), ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਪੰਜਤਾਲੀ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਅਠਵੇਂਜਾ ਕਰੋੜ ਗਿਆਰਾਂ ਲੱਖ ਇਕਵੇਂਜਾ ਹਜ਼ਾਰ ਅੱਠ ਸੌ ਛਿੱਤਰ ਰੁਪਏ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਲਈ ਦੋ ਅਰਬ ਤਿਹੱਤਰ ਕਰੋੜ ਪਚਵੇਂਜਾ ਲੱਖ ਇਕੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਜਟ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ. ਭੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਥਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਟਿਕਾਟਾਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਦੀ ਕਰਤਬ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਟਿਕਾਟਾਂ

ਰੱਦ ਕਰੇ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ

ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਤਾ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਰਤਾਨੀਆ

ਨੂਰਮਹਿਲ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਹੁੰਚਿਆ

ਜਲੰਧਰ : ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਨੂਰਮਹਿਲ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ? ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਜਵਾਬ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਫਰਵਾਲਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਟੀ.ਐਸ. ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਆਫ ਮੋਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਹਲਕਾ ਨੂਰਮਹਿਲ ਦੀ ਸੀਟ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ 28 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਦੋਹਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਐਲਾਨਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 26 ਜੂਨ 2008 ਤੱਕ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੇ ਅਲੱਗ ਕਰਾਉਣ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਪੈਸਾ ਵਧੇਰੇ ਖਰਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ।

ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰਨ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ੋਕ ਮਤੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ੋਕ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀਸ਼ਰ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਦਾ ਸ਼ੋਕ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਜਿਉਂ ਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਤੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਪੁਰਾ ਨੇ ਬਜਟ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੱਕੜ ਤੇ ਬਾਦਲ ਪੱਖੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜੈਕਾਰੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਦੋਵਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਲਤਨਤ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦੇ ਇਸ ਬਜਟ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਸਿੱਖ

ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਲਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਾਦਲ ਦਾ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੱਥ ਠੋਕਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਚਾਰ ਇਜਲਾਸ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਝੀਂਡਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤਕ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਪਰ ਹਰਿਆਣਾ ਕਮੇਟੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕੋ ਰਾਇ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਜਟ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ 'ਚੋਂ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ, ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੰਡੂਗਰ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ (ਤਿੰਨੋਂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ) ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਜਦ ਕਿ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾਬੂਲਾ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਾਉਣ-ਸੀਚੇਵਾਲ

ਕਪੂਰਥਲਾ : ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੰਧਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਗਾਉਣ।

ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਇਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਲੀ ਵੇਈ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਜਿੰਨੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪ੍ਰੈਲ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ

ਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਚੋਣਨਾ ਮਾਰਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਚ ਕਾਲਾ ਸੰਘਾ ਡਰੇਨ, ਚਿੱਟੀ ਵੇਈ, ਬੁੱਢਾ ਨਾਲਾ, ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੀਕਾਨੇਰ ਤਕ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਲੋਕ ਗੰਦੇ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪੜਾਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸਾਖੀ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਕਾਨੇਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ 'ਚ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬੋਰਡ ਹੁਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬੋਰਡ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ 'ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ' ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਹਨ

ਪਰ ਉਹ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ 307 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਚੋਣਨਾ ਮਾਰਚ ਦਾ ਮਕਸਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਣ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਲਕਿਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗੰਧਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

RK

Carpet & Flooring, Inc.

- *Commercial
- *Residential
- *Industrial
- *Sales
- *Installation
- *Cleaning
- *Repair

6346 N. Claremont Ave.
Chicago, IL 60659

Ravinder Singh Ravi

Ph. 773-761-6888

Fax: 773-761-6865

COLDWELL BANKER

KARN GILL

Canton, MI

REALTOR

LOAN OFFICER

(Evergreen Mortgage)

- New Purchase, Home Loans
- Existing Mortgage, Refinancing
- Lowest Possible Closing Cost, 0 Point
- Lowest Possible Bank Interest Rates
- Lowest Possible Monthly Payments

REALTOR

(Coldwell Banker Preferred)

- Help Buying a House -Help Selling a House
- Discount on Sale Commission Rates
- Trust, Honesty, Understanding PLUS

734-612-9984

KarnGill@Hotmail.com

www.KarnGill.com

Karn Gill

ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ 'ਚ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਰਵਾਇਤ

ਬਠਿੰਡਾ : ਬਠਿੰਡਾ ਭਾਵੇਂ ਲੰਮੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਆਰਥਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਛੜਿਆ ਇਲਾਕਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਉਚ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲ ਲੋਕ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਨੇ ਇਹ ਰਵਾਇਤ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਚੋਣ ਦੰਗਲ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬਠਿੰਡਾ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰਮ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾ ਹਲਕਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਥੇ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਦੋ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਸ ਵਿਚ ਭਿੜਨਗੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਯੁਵਰਾਜ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਐਲਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ 1971 ਅਤੇ 1999 ਵਿਚ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾ. ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਭੌਰਾ ਬੀ ਐਸ ਸੀ, 1996 'ਚ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, 2004 'ਚ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਬਣੀ ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਲਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ 1980 ਵਿਚ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਚੁੱਕੇ ਮਰਹੂਮ ਕਾ. ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ ਸਨ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1952 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਇਹ

ਹਲਕਾ ਡਬਲ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੋ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਤੇ ਸਿਖਰਲੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਕਾ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਸਪੀਕਰ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ। ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਭਿੜਨ ਵਾਲੇ ਦੋਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਥੇ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਉਥੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਯੁਵਰਾਜ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਦਾਦਾ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਪੱਗ ਵੱਟ ਭਰਾ ਸਨ। 42 ਸਾਲਾ ਯੁਵਰਾਜ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਪਟਿਆਲਾ, ਦੂਨ ਸਕੂਲ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਤੋਂ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ, ਜਦਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਬੁਕਿੰਗਮ ਲੰਡਨ

(ਇੰਗਲੈਂਡ) ਤੋਂ ਉਚ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ।

ਯੁਵਰਾਜ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਘੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਈਫਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਟੀਮ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੈਂਬਰ ਹਨ।

ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ

ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬਿਜਨਸ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ। ਉਹ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਬੇਟੇ ਦੇ ਬਾਪ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਰੋਸ਼ਮਾ ਸਿੰਘ ਉਸ ਘਰਾਣੇ

ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੇਂਟ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਏਕਾ-ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੜ੍ਹਤੀ 'ਚੋਂ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਰਿਆਸਤਾਂ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੈਪਸੂ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਦਾਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮਾਤਾ ਪੁਨੀਤ ਕੌਰ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਦਕਿ ਪਿਤਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕਰੀਬ 43 ਸਾਲ ਹੈ, ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਪਿਤਾ ਸੱਤਿਆਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਿਣੇ ਚੁਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਰੀਟੋ ਕਾਨਵੈਂਟ ਸਕੂਲ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸਕੂਲੀ

ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਾਊਥ ਦਿੱਲੀ ਪੌਲੀਟੈਕਨਿਕ ਤੋਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਿੰਗ ਵਿਚ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਨੰਨ੍ਹੀ ਛਾਂ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਬੇਟੇ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ।

ਪੜ੍ਹਾਈ-ਲਿਖਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਿਪੁੰਨ ਹਨ, ਉਥੇ ਇਕ ਦੇ ਰਾਜ ਘਰਾਣੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਧੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਨੂੰਹ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹਨ।

ਇਹ ਸੀਟ ਜਿੱਤਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੌਲਤ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਿਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਯੁਵਰਾਜ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਸੰਦ ਹੈ, ਉਥੇ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਹੈ।

ਰਾਜਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ ਤੇ ਗਰਮਾਹਟ ਵਾਲਾ ਹਲਕਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਲੜਾਕੂ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਾਹੂਬਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਕਰਾਰ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗਰਮੀ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਇਹ ਸੀਟ ਅਤਿ ਨਾਜ਼ੁਕ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭਲਵਾਨੀ ਮਸ਼ਕਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹਲਕਾ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸੰਗਰੂਰ 'ਚ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦਿਲਚਸਪ

13 ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿੱਥੋਂ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨਵੇਂ ਚੇਹਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਐਤਕਾਂ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਲਗਪਗ ਸਾਰੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਨਵੀਂ ਪਿਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਰੋੜੀ, ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਰਸੀ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ਲ ਭੌਰਾ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਭਖਣ ਵਾਲਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਰਮਿਆਨ ਗਹਿਗੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਸਾਰ ਬਣਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਕੰਪੇਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

13 ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿੱਥੋਂ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨਵੇਂ ਚੇਹਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਐਤਕਾਂ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਲੱਗਭੱਗ ਸਾਰੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਨਵੀਂ ਪਿਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਰੋੜੀ, ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਰਸੀ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ਲ ਭੌਰਾ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਜੋ 2007 ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਾਲਵਾ ਖਿੱਤੇ 'ਚੋਂ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਸੋਦਾ ਸਾਧ ਦਾ ਮਸਲਾ ਭਖਣ ਨਾਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਿਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਉਤਾਰੇ ਘਾਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੋਨੀ ਅਤੇ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਐਲਾਨੇ

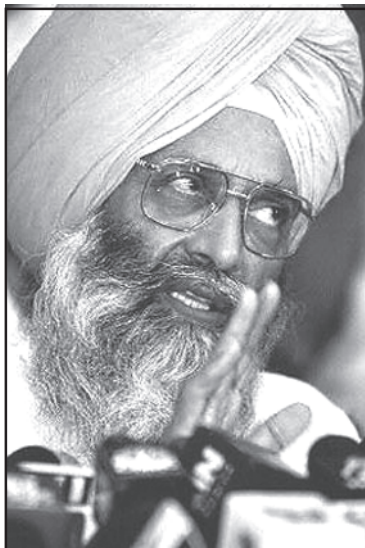
ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਨੀ ਟਿਕਟ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੋਨੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੁੱਸੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਹਨ। ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਚਹੂੰ ਕੋਨਾ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਬਦਲਕੇ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਧੜੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਿਬੜਾ ਲਲਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗਹਿਗੱਚ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਅਸਾਰ ਹਨ।

ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵਕਾਰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 13 ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 10 ਉਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਅਤੇ 3 ਹਲਕਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦਰਪੇਸ਼ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਇਸ ਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਸਫ਼ਰ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦੁੱਖ-ਦਾਇਕ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਮਰਥਾ ਉਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦਲ ਆਪਣੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਚਿਰ ਦਾ ਨਾਬਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਦਲ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ

ਤੋਂ ਬੇਰੁਖੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਦਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੁਕਮਰਾਨ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੌਡਸਾ

ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਕਮਰਾਨ ਗੱਠਜੋੜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਇਆਕਲਪ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਉਦਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਤਾਜ਼ਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੀ ਖੇਤਰੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਪਰਖ ਵੀ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਪੰਰਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ

ਦੀ ਵੀ ਪਰਖ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾਅਵੇ ਕਰੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਬੇਹੱਦ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਪੇਚੀਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਅੱਧੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹੁਕਮਰਾਨ ਦਲ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣਾ ਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੰਗਰੂਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹੈ।

ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਹਾਰਨ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਫੁੱਟ ਅਤੇ ਧੜੇਬੰਦਕ ਲੜਾਈ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਬਾਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੌਡਸਾ ਇਕਲੌਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਵਿਚ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸਿਆਸੀ ਆਧਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਸੰਗਰੂਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਹਾਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਵੰਡ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਇਕਮੁੱਠਤਾ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਦਲ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵੱਕਾਰ ਲਈ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਲਕਿਆਂ ਉਪਰ ਉਲਝਿਆ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਮ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਿਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਥਾਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ ਹੀ ਬੇਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਠਿੰਡਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨਗੇ ?
: ਸਰਸਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਸ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 3 ਅਹਿਮ ਸੀਟਾਂ ਪਟਿਆਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸਮੀਕਰਨ ਹੀ ਬਦਲ ਜਾਣਗੇ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਸਾ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਦੋਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਿਰਸੇ ਵਾਲੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਅਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੇ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਿਰਸੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦੇ ਕੁਝ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਦੀ ਕਹੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਡੇਰੇ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਮੀਕਰਨ ਹੋਰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਪਟਿਆਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਸੀਟ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਸੀਟ ਦਾ ਇੰਨਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਕਈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਸਿਰਸੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਤੇ ਗਰਮ ਦਲੀਏ ਪੰਥਕ ਪਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਲੇਸ਼ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ, ਲੈਨਸਿੰਗ

4701 Pleasant Grove, Lansing, MI 48910 Ph: 517-272-0231

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜ਼ੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 18 ਅਪਰੈਲ 2009

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 18 ਅਪਰੈਲ 2009 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਸਵੇਰੇ 9.00 ਵਜੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੇਹਰਾਦੂਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀਰਤਨੀ ਅਤੇ ਛਾਡੀ ਜਥੇ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਗੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਰਿਵਰਫਰੰਟ ਪਾਰਕ, (ਲੈਨਸਿੰਗ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਪਾਰਕ) ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਪਰੇਡ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਣਗੇ। ਪਰੇਡ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਰਿਵਰ ਫਰੰਟ ਪਾਰਕ (300 N. Grand Ave, Lansing, MI 48933) ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕ ਕਲਾਕਾਰ ਰਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਜੈਲੀ, ਰਾਣਾ ਰਣਬੀਰ, ਹਰਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਦੀਪਕ ਢਿੱਲੋਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਵਿਰਕ, ਗੁਰਲੇਜ ਅਖਤਰ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਦਿਓਲ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ।

Sponsors: Grill of India, Flint (MI) 810-230-7090

Ajay Badhwar Tax and Accounting Services 517-393-0720.

Sangath Foods, Lansing (MI) 517-333-6536

Trepcos Wholesale Groceries, 248-546-3661

Worldwide Travel 1-800-504-3044

**WESTERN
UNION**

Cultural program will follow

- ★ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਗਤਕੇ ਦੀ ਟੀਮ
- ★ ਤਾਜ਼ਾ ਜਲੇਬੀਆਂ
- ★ ਗਰਮ ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ

Free city parking across the Park on Capital Ave.

**Contacts: Gurudwara Sahib (517) 272-0231,
Ladi Multani (517) 204-4171, S. Balbir Singh (917) 214-8483**

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 4 ਅਪਰੈਲ, 2009

ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪਾਣੀ 'ਚ ਮਧਾਣੀ ਹੈ - ਅਗਿਆਤ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੇ ਨਵੇਂ ਗਠਜੋੜ

ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 120 ਸੀਟਾਂ ਉੱਪਰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਤਸਵੀਰ ਲਗਭਗ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਪੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲੋਂ ਗਠਜੋੜ ਤੋੜ ਕੇ ਅੰਨਾ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਮਿਤੀ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਸਿਰਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਆਧਾਰਤ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਯਾਦ ਰਹੇ 2004 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਉਭਰੀ ਸੀ। ਪਿਛੋਂ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਲੰਘੀ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਚੋਣ ਗੱਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ, ਰਾਮ ਬਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਲੋਕ ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਲਈ। ਇੰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਤੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੀਟਾਂ ਉੱਪਰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਤਕਰੀਬਨ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਇਕ ਖੇਤਰੀ ਦਲ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ 11 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਰਹੀ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ਮ ਦੇ ਆਗੂ ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹਵਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਉੱਪਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਰਹੀ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਮਿਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਂਧਰਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ਮ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਤੀਸਰੇ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇੰਜ ਲਾਲੂ, ਮੁਲਾਇਮ ਅਤੇ ਪਾਸਵਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਚੌਥੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤਿੰਨ ਧਿਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਗੋਂ ਬਹੁ-ਧਿਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਖੇਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰੇ ਚਾਰ ਗੱਠਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਨੀਝ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖੇਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੰਗਠਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਵੀ ਮਿਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਤੀਜਾ ਗੱਠਜੋੜ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣਾ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਤੀਜਾ ਗਠਜੋੜ ਕਾਂਗਰਸ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲੋਂ ਤਿੱਖਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਫ਼ਰਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਯੂ.ਪੀ.ਏ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਏਸੇ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹਮਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲਈ ਸੀ। ਉਂਜ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਚਾਰ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜੇ ਕੋਈ ਧਿਰ ਤਿੱਖਾ ਤੇ ਖੱਬਾ ਮੋੜ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਹੀ ਹਨ। ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 2009 ਦੀ ਚੋਣ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਲੀਹ ਉੱਪਰ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਖੱਬਾ ਮੋੜ ਕੱਟ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕੁਝ ਚੋਣ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਲੋਕ ਫਤਵਾ ਲਟਕਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕਿਹੜਾ ਮੋਰਚਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰੇਗਾ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿ ਤਰਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਹਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਲਾਹਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ।

★	ਨਗਾਰਾ	ਸੰਤ ਸੰਧੂ	★
---	-------	----------	---

ਪਾਕਿਸਤਾਨ : ਵਾਰਸਸ਼ਾਹ ਦੇ ਲੜਣ ਮਾਸੂਕ ਇਥੇ, ਮੇਰੀ ਸੰਗਲੀ ਸ਼ਗਨ ਵਿਚਾਰਦੀ ਏ।
ਮੰਦਵਾੜਾ : ਸੁਰਖੀ ਹੋਠਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੁਪ ਲਈ, ਅੰਬ ਸੱਖਣਾ ਮੋੜ ਕੇ ਘਲਿਆ ਈ।
ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਸੀਚੇਵਾਲ : ਵਾਰਸਸ਼ਾਹ ਹੁਣ ਪਾਣੀਆਂ ਜੋਰ ਕੀਤਾ, ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਮੁਰਗਾਈਆਂ ਨੇ।
ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ : ਮੇਰੇ ਜੇਠ ਦੇ ਪੁੱਠੇ ਦਿਨ ਆਏ, ਕਿੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਵੇ ਜੱਫੀਆਂ।
ਅਤਿਵਾਦ : ਰਾਤਾਂ ਨੂਰੀਆਂ ਕੱਲੀ ਨੂੰ ਡਰ ਆਵੇ, ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾ ਨੌਕਰਾ।
ਕਿਰਸਾਨੀ : ਕਿੱਲੇ ਪੱਟ ਹੋ ਗਈ ਵਿਚ ਵਿਹੜਿਆਂ ਦੇ, ਰਹੀ ਇਕ ਨਾ ਵਿਚ ਹਵੇਲੀਆਂ ਦੇ।
ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ : ਜਟਾਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ, ਸਹਿਤੀ ਗੁਰੂ ਚੱਲਿਆ ਨਾਲ ਚੇਲੀਆਂ ਦੇ।
ਫਿਜ਼ਾ : ਕੋਈ ਹੀਰ ਹੈ ਨਵਾਂ ਨਾ ਇਸ਼ਕ ਕੀਤਾ, ਇਸ਼ਕ ਕੀਤਾ ਖਲਕਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੇ।
ਚੋਣਾਂ : ਸੁਬਾ ਚੱਲਣਾ ਖੇਤ ਇਕਰਾਰ ਹੋਇਆ, ਕੁੜੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਨ ਦਿਲਦਾਰੀਆਂ ਨੇ।
ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ : ਮੰਜਿਓ ਉੱਠਦੀਆਂ ਸਭ ਨੇ ਆ ਜਾਣਾ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਿਆਵਨਾ ਜੇ।
ਜੈਲਲਿਤਾ : ਭਾਬੀ ਜੁਲਫ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਪੇਚ ਖਾਵੇ, ਸਿਰੇ ਲੋੜੂ ਦੇ ਸੁਰਮੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਨੀ।
ਗਠਜੋੜ : ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀਆਂ ਅਸੀਂ ਉਸਤਾਦ ਰੱਨਾਂ, ਕੋਈ ਆਦਿ ਖਾਂ ਮੱਕਰ ਫੈਲਾਈਏ ਨੀ।
ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਸਰਾਏ : ਰਾਂਝਾ ਖੱਪਰੀ ਪਕੜ ਕੇ ਗਜੇ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਸਿੰਝੀ ਦੁਆਰ ਹੀ ਦੁਆਰ ਵਜਾਵਦਾ ਏ।

ਕਿਵੇਂ ਯਾਦ ਕਰੀਏ ‘ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ’ ਨੂੰ

6 ਜੂਨ 2009 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਅਤੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਸਦਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਧੜਾ ਬਹੁਤ ਕਾਹਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਹ ਲੋਕ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ 20 ਸਾਲ ਤਾਈਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣੋਂ ਡੱਟ ਕੇ ਇਨਕਾਰ

ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਤਰਕਾਰ

ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਸੜ ਜਾਏ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ 25ਵੀਂ “ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ” ਜਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਮੰਨਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਹਨ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਸੁਲਝੇ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਖੜੇ ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਵਾਰਸ ਜਾਂ ਮੁੱਖੀ ਸਦਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੁਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਸੁੱਧੀ ਲਈ 1970 ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਰੰਭੀ ਗਈ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਰ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੁਗਲ ਸੁਹਿਨਸ਼ਾਹਾਂ (ਖਾਸ ਕਰ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ) ਵਾਂਗ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁੱਟਣ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਬਣਾਇਆ। ਭਾਈ ਧੁੰਮਾ, ਭਾਈ ਰੋਡੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ‘ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ’ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਗੇ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ, ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੱਲੂਘਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੋਧ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਿ ਕੁਝ ਕੀਰਨੇ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਚੌਧਰ ਨੂੰ ਚਮਕਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਜੋ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਉਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਚੌਧਰੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਦਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਸਣੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤਾਈਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਸਾਥੀ ਰਹੇ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਰੇਅ ਨਾਲ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਸਬੰਧ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਅੰਦਰ “ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ” ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਟੋਲਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਵਿਚ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ‘ਤੇ ਕੱਟੜਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਾਮ ਵਿਚ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਣਤਾਈ ਵਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵਲੋਂ ਉਂਗਲ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਜੁਰਅੱਤ ਨਹੀਂ। ਕਮਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 25 ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਕਾਲੇ ਸਾਕੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਯਾਦਗਾਰ ਸਿੱਖ ਬਣਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ।

ਖਾੜਕੂ ਦੌਰ ਸਮੇਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਠੋਕੇਦਾਰ ਪਾਸੋਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ “ਨਵਾਂ ਤਖ਼ਤ” ਖੜਾ ਕਰਵਾਇਆ। ਦਾਸ ਨੇ ਖਾੜਕੂ ਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਨਵੇਂ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਇਆ, ਇਸ ਦੇ ਨੀਚੇ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਿਰਦ 16 ਫੁੱਟ ਚੌੜੀ ਇਕ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗੈਲਰੀ ਬਣਵਾਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ “ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗੈਲਰੀ।” ਇਹ ਗੈਲਰੀ ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਬੜ੍ਹਾਨੁਮਾ ਉਹ ਤਖ਼ਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਧਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਢਾਹੁਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸ਼ਰਮ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ “ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਨਣ ਵਾਲੇ” ਭਾਈ ਮਹਿਤਾ ਅਤੇ ਚਾਵਲਾ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ‘ਤੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਚਿੱਤਰ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਰੁਧ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ.ਕਿਆਂ, ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ., ਬਜਰੰਗ ਦਲ, ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਆਦਿ ਨੇ ਇਕ ਲੱਖ ਦਾ ਇਨਾਮ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਲਾਹਵੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਅਸੀਂ ਜਲੰਧਰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਵਿਚ ਛੇ-ਸੱਤ ਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੱਚਾਈ ਖਾਤਰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੂਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸ਼ਰ੍ਹੇਅਮ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ “ਜਿਨ੍ਹੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੋ ਸਿਰ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ-ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਅਸਾਂ ਰੱਖ ਲੈਣਾ ਹੈ।” ਇਸ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ‘ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਸਾਰਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਾਈਚਾਰਾ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਉੱਠ ਗਿਆ।

ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਤਾਂ ਨਾ ਛਪੀ, ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਲੱਖ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀ।

ਭਾਈ ਧੁੰਮਾ, ਭਾਈ ਰੋਡੇ, ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ, ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਲ ਨਾ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ “ਸ਼ਹੀਦੀ ਗੈਲਰੀ” ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖ ਕੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਤੇ ਮਨਾਈਆਂ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਇਸ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਇਤਿਹਾਸ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਸਮੇਤ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ, ਤਾਂ ਬਹੁਤੇ ਚਰਚੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖ ਕੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਸਮਝ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਜਾਏਗਾ। ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰ ਅਸੀਂ ਜਮਨਾ ਕੰਢੇ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਮੜੀਆਂ ਲਾਗੇ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਾਦਗਾਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਕ ਮਸਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਗਲਤ ਹੈ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕ ਵੱਡਾ ਅੜਿੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਸੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹਰਿਆਣੇ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਨਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਲੁਟਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਡਟ ਕੇ ਉਸ ‘ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜੇ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਮੀਂਗਣ ਇਹ ਪਾਈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਪਾਣੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਨੂੰ ਉਦਾਂ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ ਜਿੰਦਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਰਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਾਣੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ, ਡੈਮ, ਬਿਜਲੀ ਆਦਿ ਵੀ ਇਸੇ ਖੂਹ ਖਾਤੇ ਪੈ ਗਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ, ਹੋਈਆਂ ਬੇਕਸੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਥਾਪੜਾ ਲੈ ਕੇ ਜੋ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ, ਉਹ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੈ। ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਅੱਜ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਦੀਆਂ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਹਨ।

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਖੋਹਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹ ਲੱਭਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਅਸੀਂ ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਇਕ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ “ਤਖ਼ਤ ਢਾਹ ਦਿਓ, ਤਾਜ਼ ਢਾਹ ਦਿਓ, ਬੇਈਮਾਨਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਢਾਹ ਦਿਓ।” ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਜਲੂਸ ਬੀਤੀ 29 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕੱਢਿਆ ਹੈ।

ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਮਹਿਲ ਢਹਿੰਦੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਖੱਬੜੀਆਂ-ਕਰੇਲੇ ਹੋਏ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਅਨੁਭਵ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਬਣੇਗੀ? ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਔਖਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਲਾਲਚੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਥੋੜੇ ਸੁਹਿਰਦ। ਸਰਕਾਰ ਬਹੁਤਾਂ ਚਿਰ ਚੱਲੇਗੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਸੁਆਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਏਥੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਫਾਸ਼ੀ ਰੁਚੀ ਦੇ ਟੋਲੇ ਬੋਲੇ ਦੇਈ ਰੱਖਣਾ, ਮਾਨਵਤਾ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ, ਵੋਟਰਾਂ ਅਤੇ ਸੋਝੀਵਾਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

ਛੇ ਜੂਨ 2009 ਨੂੰ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਵਲੋਂ 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੋ ਵੱਡੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਉਸਾਰਨੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੋਧ ਵਿਚੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਡਾ. ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਕੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਸੰਤਾਂ ਵਲੋਂ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ‘ਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਹ ਫਰਜ਼ 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕਥਨ ‘ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨੇ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਹਨ।

ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਗਠਜੋੜਾਂ ਲਈ ਦੁਰਕਾਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਈ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਸਾਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨੀਆਂ ਅਧਾਰਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹਰ ਰਾਜਨੇਤਾ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਾਓ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਦੀ ਨਾ ਕਦੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਚਲੋ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖ ਕੇ ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੇਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ ਠੱਗ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ

ਆਰ.ਜਗਨਨਾਥ

ਦੀ ਵਧਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ। ਦੂਜਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗਠਜੋੜਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਗਠਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਅੱਜ ਛੋਟੀਆਂ, ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਜਾਤ ਆਧਾਰਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ, ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ-ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਧੁਰੀ ਹਨ, ਨਾਲ ਜੰਮ ਕੇ ਸੰਦੇਸ਼ਜੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪੈਰੋਕਾਰ ਮਾਕਪਾ ਨੂੰ ਵੀ ਗੈਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਗੈਰ ਭਾਜਪਾਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕੇਰਲ ਤੇ ਉੜੀਸਾ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜੁੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ? ਮੈਂ ਇਥੇ ਇਸਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਕਟ ਹੋਵੇ (ਮਤਲਬ 1984 ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਜਾਂ 1999 ਵਿਚ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੰਗ) ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਅਚਾਨਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮੁੱਦੇ ਹੀ ਭਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁੱਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਣ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਉਥੇ ਹੀ ਸਫਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ-ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈ ਹੈ। (ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਰਮਨ ਸਿੰਘ)। ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਉਥੇ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਕਰਨਾਟਕ)। ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਿਰਫ ਤਾਕਤਵਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜਨਾ ਚਾਹੁਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹੀ ਮੁਢੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ, ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਜੜਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਗਠਜੋੜ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਥੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦੂਜੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ-ਆਖਰ ਕਿਉਂ ਹਰ ਕੋਈ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਠਜੋੜ ਲਈ ਇੰਨਾ ਉਤਸੁਕ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ-ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਤੈਅ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ? ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ-ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਲਓ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ। 1990 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਬਣੇ ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੂਜੇ ਦਲ ਦੀ ਅਸਲੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਵਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਖੇਤਰੀ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਆਪਣੀਆਂ 'ਮਰਾਠੀ ਮਾਣ' ਦੀਆਂ ਜੜਤਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ। ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਈ ਜਾਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ,

ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲੜਦੀਆਂ। ਇਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਗਠਜੋੜਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਵੀ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਸਤਰ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸਕਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਾਕਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਬਸਪਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕੀਤੇ। ਆਂਕੜੇ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਜਾਣ ਗਏ ਕਿ ਮਾਇਆਵਤੀ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਆਖਰੀ ਗੱਲ, ਕੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ- 'ਹਾਂ' ਅਤੇ 'ਨਾਂਹ'। ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਹ ਦੇਖੇ ਕਿ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਖੱਬੇ ਵੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਵਿਚਾਰਕ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ ਖੜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵੀ

ਹੈ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਨੰਬਰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 80 ਦੇ ਆਖਰੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਖੱਬਿਆਂ ਨੇ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਪਰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੋੜਿਆ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਿਤਾਰੇ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕੁ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਖ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ,

ਤਦ ਹੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਦੂਜਾ, ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਖੇਤਰੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਕੱਦਵਾਰ ਲੀਡਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਬਿਹਤਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਖੇਤਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉਭਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਇਕ ਅਨੁਪਾਤਕ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਤਰਕ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਲਿਆਇਆ, ਜਿਹੜਾ ਕੋਰਾ ਦਲਿਤ ਵੋਟ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਕ ਜਾਤ ਤੇ ਧਰਮ ਆਧਾਰਤ ਪਾਰਟੀਆਂ (ਕਈ ਮੁਸਲਿਮ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ) ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਜਗ੍ਹਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਜਨ-ਆਧਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਠਜੋੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੜਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦਾ

ਭਵਿੱਖ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਕੇਰਲ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਆਨੁਪਾਤਕ ਤਾਕਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤਕ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੰਤਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲਣ। ਚੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਗਠਜੋੜ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਇਹ ਤਰਕ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦਰਸਾਉ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਗਠਜੋੜ ਬਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਅਨੁਪਾਤਕ ਅਗਵਾਈ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਤਰੀ-ਸੰਤਰੀ ਸੂਚਨਾ ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ

ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ 'ਚ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ 'ਸਾਫ-ਸੁਥਰੇ' ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਿਲ ਦੇ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-2 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਕਿ "ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਦੇ ਬਿਉਰੇ ਮੰਗਣੇ, ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵਜਨਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਰਅਸਲ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ 19 ਮਈ 2008 ਨੂੰ ਖੁਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ (ਪੀ.ਐਮ.ਓ.) ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਦੇ

ਨਰਿੰਦਰ

ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਉਰੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਸਨ ਕਿ "ਜੇ ਸੂਚਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਇਹ ਬਿਉਰੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।" ਪਰ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਮੰਗ ਲਈਆਂ ਤਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ 17 ਦਸੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਪੀ.ਐਮ.ਓ. ਦਫਤਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਸੂਚਨਾ ਕਾਨੂੰਨ 2005 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (1) ਈ ਅਤੇ (1) ਜੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਭਾਵ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲਿਆ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੀਆਂ, ਇਹਨੇ ਤਾਂ 'ਦਿਨ-ਦੁਗਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ' ਮੁਹਾਵਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤਾਂ ਕੀ ਇਕ ਸਾਲ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਾਕਮ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਗੁੰਡਾ ਤੰਤਰ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਤੰਤਰ ਦੀ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਉਂਗਲਾਂ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਉਰੇ ਵੀ ਉਹ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਨਬਿਆਂ

ਦੇ ਨਾਂਅ ਲਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਅਸਲ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ 2003 ਅਤੇ 2008 ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਔਸਤਨ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਵਧੀ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਵਧੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ ਦੇ 15 ਫਰਵਰੀ ਤੇ 23 ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਪਰਚਿਆਂ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਤਾਂ 1456 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਸਵਿਸ ਬੈਂਕਾਂ 'ਚ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਚ.ਡੀ. ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤਾਂ 2004 ਤੋਂ 2008 ਦਰਮਿਆਨ 1331 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਵਧ ਗਈ। ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗੁਡੁਰਾਏ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਰਾਓ ਦੀ ਦੌਲਤ 31526 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਧ ਗਈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਰ. ਅਸ਼ੋਕ ਦੀ ਦੌਲਤ 'ਚ 2605 ਫੀਸਦੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਸ਼ੋਕ ਲਾਡ ਦੀ ਦੌਲਤ 2343 ਫੀਸਦੀ ਵਧੀ ਸੀ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 522 ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 139 ਕਰੋੜਪਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ 215 ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਚੋਂ 105 ਕਰੋੜਪਤੀ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਦਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਦਸ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ 1500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ 30 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ 2042 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ 150 ਕਰੋੜਪਤੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਕੋਲ ਪੈਨ ਕਾਰਡ (ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਨੰਬਰ ਕਾਰਡ) ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਤੱਥ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬਾਦਲ-ਅਮਰਿੰਦਰ

ਦੀ ਕੁੱਕੜ ਖੋਹ ਲੜਾਈ 'ਚ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਪਾਜ਼ ਉਘੇੜੇ ਹਨ, ਇਹ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਲਗਭਗ 5000 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਹੁਣ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ 10000 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 1985-86 'ਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀ ਉਹ ਤੀਜੀ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਹੁਣ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਿੰਦਸੀ ਕਰੋੜਾਂ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਹਨ। ਆਂਧਰਾ ਦੇ 294 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 71 ਕਰੋੜਪਤੀ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਦੇ 60 ਵਿਧਾਇਕਾਂ 'ਚੋਂ 15 ਕਰੋੜਪਤੀ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ 90 ਵਿਚੋਂ 22, ਦਿੱਲੀ ਦੇ 70 ਵਿਚੋਂ, 42, ਗੋਆ ਦੇ 40 ਵਿਚੋਂ 17, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 182 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 46, ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ 90 ਵਿਚੋਂ 33, ਪੰਜਾਬ ਦੇ 117 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 69, ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ 68 ਵਿਚੋਂ 17, ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ 224 ਵਿਚੋਂ 116, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ 228 ਵਿਚੋਂ 74, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ 230 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 80, ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ 200 ਵਿਚੋਂ 76, ਉੜੀਸਾ ਦੇ 147 ਵਿਚੋਂ 29, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ 87 ਵਿਚੋਂ 24, ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ 70 ਵਿਚੋਂ 10, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ 404 ਵਿਚੋਂ 113, ਜਿਸ਼ੋਰਮ ਦੇ 40 ਵਿਚੋਂ 12, ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ 60 ਵਿਚੋਂ 14, ਸਿੱਕਮ ਦੇ 32 ਵਿਚੋਂ 8 ਕਰੋੜਪਤੀ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਸਲੀਅਤ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਗਜ਼ੀ ਬਿਓਰਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਾਮੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤ ਫਿੱਕਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਲਈਏ ਬਿਹਾਰ

ਐਚ.ਡੀ. ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ

ਆਰ. ਅਸ਼ੋਕ

ਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਜਿੱਥੇ ਬਿਹਾਰ 'ਚ 243 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 6 ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ 81 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 3 ਹੀ ਕਰੋੜਪਤੀ ਹੋਣ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਾਮੀ, ਬੇਨਾਮੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਦੇ ਬਿਉਰੇ ਜਾਚੀਏ ਤਾਂ ਸਾਫ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇਹ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਚ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਦਰਅਸਲ ਉਹ ਤਾਂ ਝੁੰਗ ਮਾਤਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਈ ਵਿਧਾਇਕ ਤਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਹੀ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਕਿਸੇ ਕੰਗਾਲ ਅਤੇ ਬਾਟੀਚੱਟ ਚੇਲੇ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਖਰੀਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਪੈਸਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਮੁਨਾਫਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਸਰੋਤ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਸਾਂਸਦਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਤੇ ਤਿਜੋਰੀ ਵਲ ਝਾਕਣ, ਪੂੰਜੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਉੱਤੇ ਉਂਗਲੀ ਉਠਾਉਣ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਵਾ-ਵੇਲਾ ਖੜਾ ਕਰਨ। ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਔਕਾਤ ਜਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕੁਝ ਕੁ ਕਰੋੜਪਤੀਆਂ ਦੀ ਹੈ, ਸਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਕੜੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਹਕੀਕੀ ਦੌਲਤ ਵਿਚ ਪਾਤਾ ਕਈ ਗੁਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਈਸਆਨਾ (ਅਮੀਰੀ ਠਾਠ-ਬਾਠ) ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਨਾਲ ਬਾਟੀਚੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ, ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮਾਂ, ਹਵਾਈ ਚੋਣ ਦੌਰੇ, ਨਿੱਜੀ ਚਾਰਟਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਪੰਜ ਤਾਰਾ, ਸੱਤ ਤਾਰਾ ਹੋਟਲਾਂ 'ਚ ਦਾਅਵਤਾਂ, ਭੀੜ ਜੁਟਾਉਣ ਲਈ ਗੱਡੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਤੱਕ ਦੇ ਖਰਚੇ ਆਦਿ ਆਦਿ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦਫਤਰ 'ਚੋਂ 2.6 ਕਰੋੜ ਗ੍ਰੰਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਆਲ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਫੰਡ ਦੀ ਰਕਮ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਪਈ ਸੀ।

ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਮੇਅਰ ਰੀਟਾ ਮੁਲਿਨ

ਨੂੰ ਮੁੜ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਰੀਟਾ ਮੁਲਿਨ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਓ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰੀਏ।

RE-ELECT RITA MULLINS

AS MAYOR OF PALATINE

VOTE & SUPPORT TUESDAY, APRIL 7, 2009

Citizens For Mullins, 1 N. Bothwell St.

Palatine, IL 60067

info@ritamullins.com

847-963-0600

www.ritamullins.com

RITA L. MULLINS
MAYOR, VILLAGE OF PALATINE

ਸੰਧੂ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਦੇ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਰੀਟਾ ਮੁਲਿਨ (ਖੱਬੇ ਤੀਜੀ)

Ad Released by Sandhu Petroliaam, Ph: 847-361-7274

Punjabi Cultural Society Midwest

PROUDLY PRESENTS

Punjabi Mela

Saturday, April 25th 2009

At 6:30 PM

Latvian Center

100 Cherry Street, Kalamazoo

ਪੰਜਾਬੀ
ਮੇਲਾ

Stay Tuned For More Information

Donations are greatly appreciated
Donors will be honored accordingly on stage

ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ, ਗਿੱਧਾ-ਭੰਗੜਾ,
ਬੋਲੀਆਂ, ਡਾਂਸ, ਸਕਿੱਟ ਅਤੇ ਡੀ.ਜੇ.
'ਤੇ ਨੱਚਣ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਵਿਹੜਾ

Registration Deadline April 10, 2009

For More Information Call

Bhagwant Sandhu 269-267-2376
Sikander Singh 269-744-6986
Kuldip Gill 269-924-8265
Ranbir Lalli 269-209-9961
Kulvinder Gill 269-506-0599
Rajbir Singh 269-369-4792

Mukhtar Khaira 269-584-1060
Baldev Singh 269-806-3283
Avtar Singh 269-377-5035
Hardev Singh 269-806-5754
Rajwinder Grewal 269-343-6481
D.S. Mangat 269-553-0577

With the cooperation of:

PCS Chicago, PCS Detroit, PCS Indiana, PCS Indianapolis, Punjabi Community of South Bend, Desi Junction, Punjab Times, Punjabi Heritage Organization Chicago, Punjabi Sports Club Chicago, Punjabi American Youth Club of Indiana, Baba Prem Singh Sikh Culture Society of Indiana, PCO Milwaukee, Raunaq Mela, Sikh TV, Indian Reporter, Desi Talk, PSCS Canton, Indian Association of Kalamazoo, Punjabi Writers of Michigan, Punjabi Community of Lansing, Grand Rapid & Benton Harbor.

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਮਨਾਈ 9ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਮਿਡਵੈਸਟ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਛਪਦੇ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਉਚੇਰੇ ਮਿਥਾਈ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਕੱਦ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਲੀ ਮੰਦੇ ਦਾ ਅਸਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਫਸਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਗਾ, ਅਜਿਹਾ ਭਰੋਸਾ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਉਤੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ, ਮਿਡਵੈਸਟ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ।

ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਬੇਲਾਗ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਚੇਟਕ ਲਾਈ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਪਾਠਕ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਨਵੇਂ ਅੰਕ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੰਗੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦੀ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕੈਲਮਜੂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ ਚਲਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵਪਾਰਕ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਤੋਂ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸੋਂ ਬੜੀ

ਘੱਟ ਅਤੇ ਵਿਖਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਆਖ ਲਓ ਜਾਂ ਘਰ ਫੂਕ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਲਵੋ। ਅਜਿਹੇ ਯਤਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਹਿਯੋਗ ਬਿਨਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਕਰਾਊਨ ਪ੍ਰਾਇਮਿੰਟ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਆਏ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਤੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦੀ ਨਸ਼ਤਰ ਵਾਲੀ ਕਲਮ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਰਪੱਖ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਿਡਵੈਸਟ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸੋਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਹਿਚਾਣ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਡੱਟ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਉਥੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਡਟਵੇਂ ਸਟੈਂਡ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਤੰਗੀ ਨਾ ਆਵੇ। ਕੈਲਮਜੂ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਆਏ ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਡ

ਲੇਖਕ ਦਲਬਾਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਲਈ ਇਕ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਖ ਵਖ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਧੀਆ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਜਿਥੇ ਵਧੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਾਹਿਤ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਣਾ ਸਾਡੀ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਰੋਣਕ ਮੇਲਾ' ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਮਾਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਰਗਾ ਮਿਆਰੀ ਪਰਚਾ ਇਥੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਮੇਰੇ ਲਈ ਜਿਊਣ ਦਾ ਇਕ ਬਹਾਨਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਤਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਲੜਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ 'ਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਤੋਂ ਨਿੱਘਾ ਪਿਆਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।'

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਕਾਲਮ 'ਗੱਲੀ ਬਾਤੀ' ਦੇ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਉਘੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੱਰਾ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਉਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੀ ਹੈ ਉਨੀ ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਖ ਵਖ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪਏ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਬਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਖਬਾਰ

ਕੋਈ ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਇਸਦੀ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੋਂ ਆਏ ਅਤੇ ਨਾਟਕਕਾਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਪਾਲ ਅਤੇ ਛੱਲੇ-ਮੁੰਦੀਆਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਡੀ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਕ੍ਰਾਂਤੀਪਾਲ ਨੇ ਜਿਥੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾਅ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਾਗਿਰਦੀ ਵੇਲੇ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ, ਸੂਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਅਤੇ ਪਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀਆਂ ਉਥੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਹਲਕੇ-ਫੁਲਕੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਗੀਤ ਵੀ ਗਾਏ।

ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਡੀ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਾਈਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੈਸਿਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਿਛੋਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 25 ਉੱਤੇ)

ਤਸਵੀਰਾਂ: ਦਵਿੰਦਰ ਸੰਘਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਕਪੂਰ

ਲਿਖਤਮ

ਮਹਿਮਾਨ ਲੇਖ

ਗੁਰਦੇਵ ਚੌਹਾਨ

ਡਰ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਖਾਸ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅਣਜਾਣ, ਅੱਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਔਖਾ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਰੀ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਡਰ ਨਿਰਾ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੀਕ ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਆਈ ਸਰੀਰਕਤਾ ਵੀ ਹੈ। ਪਸ਼ੂ ਡਰ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕੀ ਚੇਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਮਸਲਨ ਸ਼ੇਰ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਤੋਂ। ਸ਼ੇਰ ਬੰਦ ਗੱਡੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਪਾਸ ਟਾਰਚ ਹੈ, ਸੰਗਲ ਹਨ, ਬੈਂਡ ਹੈ, ਪਿੰਜਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕਰੰਟ ਹੈ। ਭਾਵ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਗਿਰੋਹਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਤੋਂ। ਸ਼ੇਰ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰ ਸ਼ੇਰ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਛੋਟੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪਰੰਦੇ ਬਾਜ਼ ਤੋਂ। ਬਿਲੀ ਕੁੱਤੇ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੂਹਾ ਬਿਲੀ ਤੋਂ। ਸੱਪ ਨਿਉਲੇ ਅਤੇ ਮੋਰ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਰ ਗਿੱਦੜ ਅਤੇ ਫੌਹੀ ਤੋਂ। ਮੱਖੀ ਮੱਕੜੀ ਦੇ ਜਾਲ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਰਲੀ ਤੋਂ। ਕਿਰਲੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਡਰਦੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਡਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤਾ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਰਲਾ ਵੀ ਬੋਝੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦ ਉਹ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਇਕੱਲਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਡਰ ਸਰੀਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਜਾਂ ਘਾਇਲ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ। ਪਰ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਵਾਂਗ ਇਤਨਾ ਆਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਇਤਨਾ ਅਣਸੁਰੱਖਿਅਤ। ਸੋ ਮਨੁੱਖੀ ਡਰ ਪਸ਼ੂ ਡਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਤਬੀਅਤ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਇੰਨਾ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ੇਰ, ਭਾਲੂ, ਚੀਤੇ, ਬਘਿਆੜ ਅਤੇ ਤਰਖ਼ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਛੁਪੇ ਪਸ਼ੂ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ, ਸੱਪ ਤੋਂ, ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ, ਬਾਸ ਤੋਂ, ਪਤਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਖੜ ਪਤੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ੀਹਣੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ। ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡਰ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕ ਖ ਗ ਵਾਂਗ ਵਾਹ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਡਰ ਸਾਨੂੰ ਗੰਭੀਰਨੇ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਗਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਵੀ। ਨਿੱਕਾ ਬਾਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਹੱਥ ਸਾੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਗਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੰਡਾ ਚੁੱਭੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਰੋਟੀ ਕਾ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਪੜੇ ਗਿੱਲੇ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੱਛਰ ਲੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਡਰ ਦਾ ਬੀਜ ਬੀਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਈ ਡਰਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਲਸੀ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨੀ ਮਾਵਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਭਾਲੂ ਆਇਆ। ਕਈ ਮਾਵਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਕਲਪਿਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਡਰ ਭਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਖਸ਼, ਡੈਂਡ, ਭੂਤ, ਡਾਕੂ, ਬੱਚੇ ਫੜਣ ਵਾਲਾ ਰਾਸ਼ਾ, ਚੁੱਤਲ ਆਦਿ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਡਰ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਸਾਡਾ ਡਰ ਆਪਣਾ ਹੁਲੀਆ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵ ਬਦਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀ ਅਤੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ, ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬਣ, ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਧੱਸਣ ਅਤੇ ਡਿਗ ਕੇ ਜਾਂ ਤਿਲਕ ਕੇ ਹੱਡ ਪੈਰ ਤੁੜਵਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਾਨਸਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ, ਘੱਟ ਨੰਬਰ ਲੈਣ ਸਕਣ, ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਮਾਸਟਰ ਤੋਂ ਕੁੱਟ ਖਾਣ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਟੁੱਟਣ, ਜੇਬ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਗਿਰਨ ਆਦਿ ਦਾ ਡਰ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ, ਜਾਂ ਨੌਕਰੀ ਦੂਰ ਮਿਲਣ ਦਾ, ਜਾਂ ਮਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਆ ਘੇਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੀਕ ਡਰ ਸਰੀਰਕ ਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਲ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਚਿੰਤਾ ਜਾਂ ਭੈ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਨਸਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ

ਡਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ

ਫੋਬੀਆ (ਲਾਤੀਨੀ ਵਿਚ ਡਰ) ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੈਂਕੜੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿਚ ਅੰਕਤ ਕੀਤੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਅੱਗ ਦਾ ਡਰ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਡਰ, ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਡਰ, ਬੰਦ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਡਰ, ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਦਾ ਡਰ, ਬੱਚਾ ਜੰਮਣ ਦਾ ਡਰ, ਨਾ ਜੰਮਣ ਦਾ ਡਰ, ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਡਰ ਆਦਿ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸਮਤ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਪਾਧਿਆਂ ਅਤੇ ਹੱਥ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਸਤੀ ਜਾਂ ਸੁਨੀ ਦੀ ਭੈੜੀ ਦਸ਼ਾ ਤੋਂ ਵੀ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਛੇਵੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਘਰ ਵੀ ਇਸਦਾ ਘਰ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਰ ਨਿਰਾ ਨਾਂਹਵਾਚਕ ਜਾਂ ਨਿਖੇਧਆਤਮਿਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇਹ ਹਾਂ-ਵਾਚਕ ਜਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਿਕ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚਲ੍ਹੇ

ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤੇ ਵਿਕਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਅਰਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਮਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਡਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਡਰ ਦੇ ਅਸਲ ਬੀਜਕ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਡਰ ਉਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਜੁਗਤ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਡਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਣ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਡਰ ਬੱਝਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡਰ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰਾਪ ਵੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਡਰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਟੁੱਟ ਭੱਜ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ

ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਖਦਾ ਹੈ, ਡੁੱਘੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂਵਾਂ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਈ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਯੋਗ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਕੜਾ ਹੋ ਕੇ ਖੇਤੀ ਜਾਂ ਭਲਵਾਨੀ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਸਵੀਂ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਾਨੀਆਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕਪੜੇ ਧੋਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕਪੜੇ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਾਰ ਹੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਹਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਰ ਪੈਣ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਖੁੰਹਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਜੋਬਨ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਗੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੋਝੀ ਦੇਰ ਲਈ ਦੂਰ ਹੋਇਆ ਡਰ ਘੁੰਮ ਕੇ ਫਿਰ ਵਾਪਿਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅਨੰਬਰਿਆ ਹੋਇਆ ਅਹਿਸਾਸ। ਬੇਘਰੇ ਦੀ ਹਰ ਰਾਤ ਡਰਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਤੋਂ।

ਡਰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਹੀ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਿਸ ਦਿਨ ਸ਼ਕਲ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਡਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਦਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨੀਅਤੀ ਜਾਂ ਪਰਸਥਿਤੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਡਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਡਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਹਰ ਹੀਲੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਈ ਡਰ ਦੀ ਖਲਾਸੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨੀ ਗਿਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਦੇਰ ਸਵੇਰ ਚੱਕਰ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਬਹੁਤੇ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਜਾਪ ਵਿਚ ਸ਼ਰਣ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਬਾਥੀ ਧਰਵਾਸ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਕਿੱਤੂ ਪਰੰਤੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਡਰ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯੁੱਧ ਨੀਤੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਰਨ ਦੀ ਘੜੀ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਤੇਜਨਾ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਡਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਅਵਸਥਾ ਸਭ ਲਈ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਘੜੀ ਘੜਾਈ ਅਵਸਥਾ

ਵਾਲੀ ਬਿਰਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਡਰ ਵਲ ਝੁੱਕੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਬਸ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡਰ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਮੂਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮੂਰਖਤਾ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਦਿਆ ਜਾਂ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਹਿਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਕਾ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਛਿੱਟਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ ਗਲਤ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਮਹਿਜ਼ ਵਸਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਈ ਹਕੀਮ ਖਤਰਾ-ਏ-ਜਾਨ, ਜੋਤਸ਼ੀ, ਗਿੱਦੜ-ਸਿੰਘੀਏ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਜਾਦੂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਕੀਲ ਪਲਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਮੁੰਲਿਆਂ, ਭਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਡਰ ਦੀ ਖਰੀਦੇ ਫਰੇਖਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਕ ਜਾਂ ਬਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਡਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਹਨੂੰਮਾਨ ਚਾਲੀਸਾ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਅਸਲ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨੀ ਅਧਿਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਥੋਪੀਆਂ

ਰਾਂਵਾਂ, ਨਸੀਹਤਾਂ ਅਤੇ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ 'ਇਹ ਨਾ ਕਰ', 'ਉਹ ਨਾ ਕਰ' ਬਹੁਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਇਹ ਕਰ', 'ਉਹ ਕਰ' ਬਹੁਤ ਘੱਟ। ਨਾਂਵਾਚਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਡਰ ਨਿਵਾਰਣ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ਦਿਸਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡਰ ਆਤਮਸੋਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਲ ਬਦਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਗੁੱਸਾ, ਰੋਹ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਇਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਰੂਪ ਹਨ। ਸਾਰਤਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਕੱਲਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ, ਭੈਣ ਭਰਾ, ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਸੁਨੇਹੀ, ਸਾਥੀ, ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਢਕਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਸ ਸਾਥ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਹੁੰਦੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਹਨ, ਜੀਣ ਵਿਚ, ਜੀਣ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿਚ, ਪਿਆਰ ਵਿਚ, ਨਫਰਤ ਵਿਚ, ਬਿਮਾਰੀ ਵਿਚ, ਗਮੀ ਵਿਚ, ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ, ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮੌਤ ਵਿਚ। ਹੀਦਗਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਣ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦਾ ਡਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁੱਢ-ਕਦੀਮੋਂ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਡਰ ਦਾ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਬਚਾਓ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਵੀ ਹੈ। ਓਸੇ ਨੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਪਣੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਏ ਨੂੰ 'ਡਰ ਇਕ ਕੁੰਜੀ ਹੈ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਡਰ ਜਦ ਅਨੰਤ ਵਿਚ ਲੁਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਕਾਇਆ ਬਦਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਡਰ ਨੂੰ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਣਾ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤਾ ਬੀਜਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵਜੂਦ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਸਾਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਡਰ ਨਿਵਾਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਬੇਕ-ਰੂਪੀ ਡਰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੋਂ, ਅਨੰਤ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਪੀੜ ਹੈ। ਇਕੋ ਜੇਤ ਨਾਲ ਮੁੜ ਜੁੜਣ ਨਾਲ ਇਹ 'ਵਾਹ ਵਾਹ' ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਭੈਅ ਇਕ ਨੀਅਤੀ, ਇਕ ਅਨੰਤ, ਅਨਾਦੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲਕ ਅਨੁਸਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ 'ਭੈਅ ਵਿਚ ਸੂਰਜ, ਭੈਅ ਵਿਚ ਚੰਦ'।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਕੱਲਪੀ ਭੈਅ ਜਾਂ ਡਰ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਫੁਟਕਲ ਡਰ ਵਲ ਆਈਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡਰ ਦਾ ਸਕੱਲਪ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੂਰਤ ਅਤੇ ਅਮੂਰਤ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਘੜ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਕਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਅਮੂਰਤ। ਭੁੱਖ, ਤ੍ਰੇਹ, ਸਰੀਰਕ ਪੀੜ, ਕੁੱਲੀ ਜੁੱਲੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਕ ਹਨ। ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਬੇਵਫਾਈ, ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਵਲੋਂ ਚਿੰਤਾ ਦਗਾ, ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਜੀਵ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਜਾਂ ਕਾਲਕ ਵਿਛੋੜਾ, ਗਰੀਬੀ, ਅਣਪੜ੍ਹਤਾ, ਕੰਮਕਾਰ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਾ

ਅਨੁਕੂਲ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਅਣਸਰੀਰਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਇਹ ਕੁਝ ਇਕ ਤੁਹਾਡੇ ਡਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸਮਾਧਾਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਲ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਲਈ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅਮੂਰਤ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਈ ਦਫ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿੱਸਣ ਪਰੰਤੂ ਸਚੀਂ ਮੁੱਚੀ ਹੋਣ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਪਨਾ ਨੇ ਘੜ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੇ ਜਾਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੇ। ਸੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਲ ਬਚਾਓ ਦੀ ਮੁਧਰਾ ਅਪਨਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬਚਾਓ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮੁਧਰਾ ਕਿਧਰੇ ਆਕ੍ਰਮਣਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਗਲਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਕਿਧਰੇ ਆਕ੍ਰਮਣਕ ਮੁਧਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਕਸਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਹੱਲ ਹੋਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਰਾਕ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਜੰਗ ਇਸੇ ਤੱਥ ਦਾ ਮੋਟਾਫ਼ਰ ਹੈ।

ਸ਼ਾਇਦ ਡਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਡਰ ਵਾਲਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਕੰਮਕਾਰ ਅਤੇ ਉੱਦਮ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਡਰ ਸਿਹਾਈਚੂਸ ਵਾਂਗ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਵਲਵੱਲੇ ਜਜ਼ਬ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਘਾਟੇ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਡਰ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ, ਨਵੀਆਂ ਚਿਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਿਆਣੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅਸੂਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੰਮ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰ ਲਗੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਹੱਥ ਪਾਓ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਪਾਓ ਅਤੇ ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਸੌਖੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਇਆ ਸਮਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿਚ ਦੇਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਮੈਡਮ ਕਿਊਰੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।" ਇਕ ਅਸੂਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀੜੇ ਦੇ ਭੂਤ ਨੂੰ ਨਾ ਪਿੱਟੇ ਅਗਾਂਹ ਦੀ ਸੋਚੋ। ਭਾਵ ਗੜ੍ਹੇ ਮੁਰਦੇ ਨਾ ਉਖਾੜੋ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਅਖਾਣ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਰਖੋ 'ਅੱਗ ਦੌੜ ਅਤੇ ਪਿੱਛਾ ਚੌੜ'। ਰੁਮਾਂਟਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਵੀ ਸ਼ੇਲੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਭਵਿੱਖ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰੋ ਅਤੇ ਬੀੜ ਗਏ 'ਤੇ ਨਾ ਰੋਵੋ।"

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ 'ਚਿੱਤਾ ਚਿੱਖਾ ਬਰਾਬਰ।' ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪ ਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਉਦਮੀ ਬੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ। ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸੋਹਬਤ ਦਾ ਅਸਰ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਰਬੂਜਾ ਖਰਬੂਜੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਰੰਗ ਫੜਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਕਿਸੇ ਅੱਛੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਆਦਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ--"ਚਿੱਤਾ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।" ਸੋ ਖੁਦ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

ਢੋਲ ਹੋਇਆ ਪਰਦੇਸੀ ਮੇਰਾ...

ਢੋਲ ਹੋਇਆ ਪਰਦੇਸੀ ਮੇਰਾ, ਠੰਡੇ ਹੌਕੇ ਭਰਦੀ
ਉਹਦੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਜੂ ਨਾ ਸਰਕਦੀ, ਮੈਂ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਮਰਦੀ
ਦਿਲ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਵਣ ਦੇ ਲਈ ਅੱਜ ਮੈਂ ਖਿੱਚੀ ਤਿਆਰੀ ਐ
ਢੋਲਾ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾ, ਤੇਰਾ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰੀ ਐ।

ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿ ਕੇ, ਤੁਰ ਗਿਆ ਦੇਸੀ ਦਾਰੂ ਪੀ ਕੇ
ਮੌਤੋਂ ਬੁਰਾ ਵਿਛੋੜਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕੀ ਲੈਣ ਹੁਣ ਜੀ ਕੇ
ਜਿਸ ਦਿਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਤੇਰੇ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨਿਆਰੀ ਐ...

ਦੁਹਰੀਆਂ-ਤੀਹਰੀਆਂ ਸ਼ਿਫਟਾਂ ਲਾਉਨੈਂ ਫੋਨ ਕਦੇ ਨਾ ਚੁੱਕਦਾ
ਸ਼ਾਮ-ਸਵੇਰ ਮੈਸਜ਼ ਛੱਡਦੀ, ਤੂੰ ਕਾਹੜੋਂ ਨੀਂ ਚੈਕ ਕਰਦਾ
ਫੋਨ ਕਟਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇ ਪਾਸੇ, ਕਹਿ ਗਈ ਕੱਲ ਕਰਤਾਰੀ ਐ...

ਸੱਸ-ਸਹੁਰਾ ਸੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਮੈਂ ਕੰਨ ਲਾ ਕੇ
ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਿੱਲੇ ਹੋਰ ਜੇ ਲੈ ਦਏ, ਬਹਿ ਜਾਈਏ ਕੋਠੀ ਪਾ ਕੇ
ਇਥੇ ਵਿੱਡ ਨੀਂ ਭਰਦਾ, ਫਿਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਭਿਖਾਰੀ ਐ...

ਟੁੱਟੀ ਮੰਜੀ ਵਾਣ ਪੁਰਾਣਾ ਘਰ ਤੇਰੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ
ਗਿਣ ਗਿਣ ਤਾਰੇ ਰਾਤ ਲੰਘਾਉਣੀ ਮੈਂ ਨਾ ਸੌਂ ਕੇ ਵੇਖਿਆ
ਭੁੱਖ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਂਦੀ, ਲੱਗ ਗਈ ਬੁਰੀ ਬਿਮਾਰੀ ਐ...

ਤੂੰ ਤਾਂ ਆਪ ਸਿਆਣਾ ਸੀ ਪਰ ਦੱਸ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਾਵਾਂ
ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਵੇ ਤੂੰ ਪੈ ਗਿਆ ਪੂਰਿਆ ਰਾਹਵਾਂ
ਰੋਜ਼ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੱਪਦੇ ਇਥੇ ਕਹਿ ਗਿਆ ਕੱਲ੍ਹ ਪਟਵਾਰੀ ਐ...

ਪੜ੍ਹਿਆ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮੈਂ, ਜਾਂਦੇ ਛੱਡ ਵਿਆਹ ਕੇ
ਮੈਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਧੀ ਨਾ ਜਾਣੀ, ਛੱਡੂੰ ਮੇਰ ਬਣਾ ਕੇ
ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਹਾਣੀ ਬਣਜੂ, ਬਣਜੂ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰੀ ਐ...

'ਦੇਵ ਘੋਲੀਏ' ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਹਾਰ ਗਈ ਸਮਝਾ ਕੇ
ਮਰਜਾਣੇ ਦਿਆ 'ਮਾਨਾ' ਕੀ ਤੂੰ ਲੈਣਾ ਪੰਗਾ ਪਾ ਕੇ
ਹੱਸ ਖੇਡ ਕੇ ਕਰੋ ਗੁਜ਼ਾਰਾ- ਕਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ ਐ...

-ਗੁਰਦੇਵ ਘੋਲੀਆ, ਫਰਿਜ਼ਨੋ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਵਿਆਜ਼ ਦਰਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ

ਡਾ. ਮੋਨਟੇਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2009 ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣਗੇ

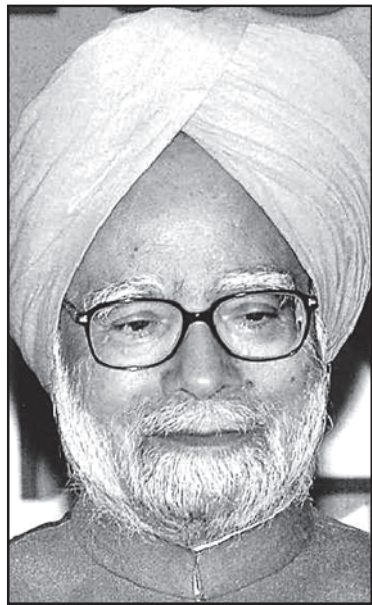
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੰਬੀ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਵਿਚ ਅਤਿਅੰਤ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਵਿਆਜ਼ ਦਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸੱਦੀ ਗਈ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਫਿਕੀ' ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਸ਼ਪਤੀ ਸਿੰਘਾਨੀਆ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਉੱਚੀਆਂ ਵਿਆਜ਼ ਦਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ ਸਿਫਰ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਕਰਜ਼ਾ ਦਰਾਂ (ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ.) ਹਾਲੇ ਵੀ 10 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਡੀ. ਸੁਬਰਾਓ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਵਿਆਜ਼ ਦਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਚਾਰ ਸਾਲ 8.5 ਤੋਂ 9 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਧੀਮੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦੇ ਅਸਰ ਸਦਕਾ ਇਹ 7 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਘੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਦੋ ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੀ-20 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ 20 ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ

ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ।

ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 'ਆਲਮੀ ਬਚਾਅਤਮਕਤਾ' ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਗੈਰਮਿਆਰੀ ਉਤਪਾਦ ਧੜਾਧੜ ਭਾਰਤੀ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਭੇਜੇ

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਜਾਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੋਨਟੇਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੋਰ

ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਥੇ ਇਕ ਸਮਾਰੋਹ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ, "2009-10 ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਪਰ ਕੁਝ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।"

ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਸਬੰਧੀ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਕੜੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ, "ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਈ ਮਾਡਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।"

ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2010 ਵਿਚ ਵੀ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਡਾ. ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ 60 ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਰਾਬ ਸਥਿਤੀ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 2009 ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮਾਲੀ ਸਾਲ 2009-10 ਵਿਚ ਸੰਕਟ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।

ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਇਥੇ ਕੌਮੀ ਭਾਰਤੀ ਉਦਯੋਗ ਸੰਘ (ਸੀ.ਆਈ.ਆਈ.) ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦੂਜੇ

ਦਿਨ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ (ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ.) ਵਾਧਾ ਦਰ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਵਿਚ 7 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹੇਗੀ। ਸਾਲ

ਮੋਨਟੇਕ ਸਿੰਘ

2009-10 ਵਿਚ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਵਾਧੇ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 6.5 ਤੋਂ 6.7 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਰਹੇਗਾ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਰਵਿੰਦ ਨੇ ਵੀ ਇਹੋ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 2009 ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਵਿਗੜਨਗੇ।

ਕਰੰਸੀ ਫੈਲਾਅ ਦੇ ਜ਼ੀਰੋ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪਹੁੰਚਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਰੰਸੀ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਜ਼ੀਰੋ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਡਾ. ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਅਤੇ

ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਡਾ. ਡੀ. ਸੁਬਰਾਓ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਅਪਸਫੀਤੀ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਫਸੇਗੀ। ਕਰੰਸੀ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਦੀ ਦਰ ਬੀਤੀ 14 ਮਾਰਚ ਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹਵਾੜੇ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈਂਦੀ ਹੋਈ 0.27 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਹਵਾੜੇ ਇਹ 0.44 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਆਰਥਿਕ ਸੁਸਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਆਧਾਰ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਡਾ. ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਜੂਨ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ।

ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ 'ਚ ਮਹਿਸੂਦ ਤੇ ਹੱਕਾਨੀ ਸਿਰ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਬੈਂਤੁੱਲਾ ਮਹਿਸੂਦ ਅਤੇ ਸਿਰਾਜੁਦੀਨ ਹੱਕਾਨੀ ਦੇ ਸਿਰ ਕੁਲ ਇਕ ਕਰੋੜ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ (ਦੋਵਾਂ ਸਿਰ 50-50 ਲੱਖ) ਦਾ ਇਨਾਮ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ।

ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਅੱਬੂ ਯਾਹੀਆ ਅਲ ਲਿਬੀ 'ਤੇ ਵੀ 10 ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਲ ਲਿਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇ ਉਪ ਬੁਲਾਰੇ ਗਾਰਡਨ ਡਿਊਗੁਡ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ

ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ

ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

PUNJAB AUTO WERKS Akai Transport Corp

1930 W. Hubbard St., Chicago, IL

For Excellent Auto Body Work, Taxi Cab Leasing, 24 Hours Towing, Complete Auto Repair of Domestic & Foreign Cars

ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਇੰਪੋਰਟਡ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਉੱਤੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਟੈਕਸੀ ਕੈਬ ਵੀ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

**Call
Gurcharn Singh Jhaj
Jaidev Singh Bhattal
Sukhraj Singh Takhar**

Tel. 312-243-3344, 312-243-2255

Fax: 312-243-2277

ਵਰੁਣ ਵਿਰੁਧ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਦੰਗੇ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭੜਕਾਉ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਬੰਦ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੀਲੀਭੀਤ ਵਿਚ ਵਰੁਣ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਤੋੜਫੋੜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਹਤਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਦੰਗੇ ਭੜਕਾਉਣ ਸਣੇ 7 ਧਾਰਾਵਾਂ ਹੇਠ ਨਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਚੋਣ ਮੁਖੀ ਕਲਰਾਜ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਬੀ.ਕੇ. ਗੁਪਤਾ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਪੀਲੀਭੀਤ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 13 ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਫ਼ਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਭੜਕਾਉਣ, ਹਤਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਣ, ਧਾਰਾ 144 ਅਤੇ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਰੁਣ ਵਿਰੁਧ ਹਤਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪੀਲੀਭੀਤ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪੀਲੀਭੀਤ ਦੇ ਐਸ.ਪੀ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਕਲਰਾਜ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਗੁਪਤਾ ਵਿਰੁਧ ਧਾਰਾ-188 ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤਕ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਮਰਥਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਵਿਰੁਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਫ਼ਵਾਹ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਫ਼ਵਾਹ ਵੀ ਉਡੀ ਸੀ ਕਿ ਵਰੁਣ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੀਲੀਭੀਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਵੀ ਗਲਤ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਫ਼ਸਰ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਸ਼ੋਕ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੀਲੀਭੀਤ ਵਿਚ ਭੀੜ ਉਪਰ ਇਕ ਮੁਸਲਿਮ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ

ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ

ਆਖਰਕਾਰ ਚੁਪ ਤੋੜ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਉੱਤੇ ਹੋਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ 60 ਸਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਕਦਮ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।”

ਯਾਦ ਰਹੇ ਭੜਕਾਉ ਭਾਸ਼ਣ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਪੀਲੀਭੀਤ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਲੰਬੀ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਮਰਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਦਿਨ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਇੰਚਾਰਜ ਕਲਰਾਜ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਖੁਲ੍ਹੀ ਜੀਪ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਵਰੁਣ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11.15 ਵਜੇ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ੁਕਲ ‘ਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਅਤੇ ਚੀਫ਼ ਜੱਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵਿਪਨ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ

ਵੀ ਦਿਤੀ। ਵਰੁਣ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਲਗਭਗ ਪੀਲੀਭੀਤ ਦੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ, ਪਰ ਮਾਇਆਵਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤਕ ਜਾਣ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਸਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਵਰੁਣ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਕੇ ਵਰੁਣ ਆਪਣਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਪਨ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਵਰੁਣ ਵਿਰੁਧ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਵਰੁਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਤਿੰਨ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੰਗਾਮਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਪਿਛੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਥਰਾਅ ਕਰ ਰਹੇ

ਵਰੁਣ ਨੂੰ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਜ਼ਮਾਨਤ

ਪੀਲੀਭੀਤ : ਫ਼ਿਰਕੂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਅਜੇ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ (ਐਨ.ਐਸ.ਏ.) ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਫਿਲਹਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ‘ਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਰੁਣ ਨੂੰ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮੁਚੱਲਕੇ ‘ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ।

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਨੀਚਾਰਜ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਅਬਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਵੀ ਛੱਡੇ ਪਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰਬੜ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਚਲਾਈਆਂ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 5 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਸਣੇ 20 ਤੋਂ ਵਧ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਝੜਪ ਵਿਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ।

ਉਪਰ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਜੇਲ ‘ਚ ਮਿਲਣ ਆਈ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪੀਲੀਭੀਤ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਫ਼ਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ

ਨੇ ਵਰੁਣ ਦੇ 25 ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਫ਼ਤਿਹ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੀਲੀਭੀਤ ‘ਚ ਵਰੁਣ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੇਲ੍ਹ ਘੇਰਨ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਵਧ ਗਿਆ। ਭੀੜ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਭਾਜਪਾ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪਥਰਾਅ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਬਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਛੱਡੇ ਅਤੇ ਲਾਨੀਚਾਰਜ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਮੇਨਕਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਝੜਪ ਦੌਰਾਨ 45 ਜਣੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ 25 ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕੀਤਾ।

ਮੇਨਕਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਅਫ਼ਸਰ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਝੜਪਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀਆਂ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ‘ਤੇ ਕਈ ਰੱਦ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ।

ਬਰੇਲੀ ਦੇ ਆਈ.ਜੀ. ਸਣੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਅਫ਼ਸਰ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਬੁਲਾ ਲਏ ਸਨ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਬਾਹਰ ਧਰਨਾ ਦੇ ਰਹੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਿਰੁਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੀਲੀਭੀਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ‘ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਜ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਨੇ ਲਖਨਊ ‘ਚ ਦਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮੌਕੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਵਰੁਣ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੰਡਪਾਊ ਤੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਗਰਮਾ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਪੱਥਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਧਾਰੀ ਚੁੱਪ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਵਲੋਂ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਣ ਵਾਲੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਚੁਕਣ ਨੇ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਵਰੁਣ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੀ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਫ਼ਿਰਕੂ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਚੁਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫ਼ਿਰਕੂ ਲੀਹਾਂ ‘ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਨੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਥੋੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਫ਼ਿਰਕੇ ਜਾਂ ਧਰਮ ਵਿਰੁਧ ਮਾੜੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ। ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤਕ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾ ਚੋਣ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਵਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਸਾਂਝਾ ਘਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮਿਥਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਚੋਣ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਵਖਰਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਵੀ ਕਿਰ ਗਈ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਵਿਚੋਂ

ਚੇਨਈ : ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ‘ਚ ਲਾਲ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਤੋਂ ਝਟਕੇ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੱਡੀ ਹੋਰਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਦੋਂ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਈਵਾਲ ਪੱਟਾਲੀ ਮੱਕਲ ਕਾਂਚੀ (ਪੀ.ਐਮ.ਕੇ.) ਨੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਏ.ਆਈ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਇਕ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ‘ਚ ਗੁਪਤ ਵੋਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਲਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ‘ਚ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੈਲਲਿਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਏ.ਆਈ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ‘ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 2453 ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਏ.ਆਈ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਪੱਖ ‘ਚ

ਵੋਟਿੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ 117 ਨੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਹੱਕ ‘ਚ ਵੋਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਇਤਿਹਾਸ ‘ਚ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਇਆ ਹੋਵੇ।

8 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੇ ਏ.ਆਈ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸੂਬੇ ‘ਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਲਈ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ‘ਚ 7 ਸੀਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਉਸ ਨੂੰ

2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀ. ਰਾਮਾਦੋਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਉੱਤੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਚੋਣ ਸਮਝੌਤੇ ਸਬੰਧੀ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਮੁਖੀ ਪੀ. ਰਾਮਾਦੋਸ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ‘ਚ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਹਨ, ਨੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੇ 2001 ‘ਚ ਏ.ਆਈ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸੱਤਾ ‘ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਦੂਰੀਆਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 2004 ਤੇ 2006 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਰਲ ਕੇ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ‘ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਗੱਠਜੋੜ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦਾ ਆਧਾਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁੰਗੜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ

ਕੇਂਦਰ ‘ਚ ਬਣੇਗੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਰਕਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਨੇ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ‘ਚ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਦੇ ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ‘ਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਚੋਣਵੀ ਹੋੜ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ, ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਚੌਥਾ ਮੋਰਚਾ ਬਣਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕਾਮਰੇਡ ਕਾਰਤ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਭਵਨ ‘ਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਿਤਾਬਚੇ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਤੇ ਛੇਵੀਂ ਲੜੀ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤਾ। ਗ਼ੈਰ-ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਦਲਾਂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸੂਤਰਧਾਰ ਕਾਮਰੇਡ ਕਾਰਤ ਨੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬਿਹਾਰ ਤੇ

ਝਾਰਖੰਡ ‘ਚ ਚੋਣਵੀ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਆਰ.ਜੇ. ਡੀ., ਐਲ. ਜੇ.ਪੀ. ਤੇ ਸਪਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਿਕ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਮਾਮਲਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਬੀਤੀ ਜਨਵਰੀ ‘ਚ ਹੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗੱਠਜੋੜ (ਯੂ.ਪੀ.ਏ.) ਦੀ ਕਬਰ ਪੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਸਬੰਧੀ ਐਲਾਨ ‘ਚ ਗ਼ੈਰ-ਸੁਭਾਵਿਕ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ., ਐਲ.ਜੇ.ਪੀ., ਸਪਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਲੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਾਮਰੇਡ ਕਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.)

ਤੇ ਹੋਰ ਬੱਝੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਂਗਰਸ, ਗ਼ੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਮਰੇਡ ਕਾਰਤ ਨੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਬਣਨ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ‘ਚ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਬਣੇਗੀ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਮਨਾਈ 9ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ

(ਸਫਾ 18 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਇਕ ਕਈ ਗੀਤ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੇ। ਮਾਣਕ ਦੇ ਸਾਗਿਰਦ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਪਿਚ ਉਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਛੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਕਈ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ। ਛੱਲੇ ਮੁੰਦੀਆਂ ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਅੱਡੀ ਥਿਰਕਣ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਦੇਵਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਨਾਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਖਿਆ। ਪੰਛੀ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਗੀਤ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ।

ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਉਘੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੁਅਜ਼ਜ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੈਂਟ ਕਾਉਂਟੀ ਲਈ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੀਰਜ ਸੈਣੀ ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਿੰਦਰ ਚਾਵਲਾ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸੁਪਰਟਰ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਅਤੇ ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਵੀ ਮੁਅਜ਼ਜ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਉਘੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵੀ ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ ਸਨ।

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਸੋਖੀ ਸਿੰਘ, ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਟੱਲ, ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ. ਮੈਂਬਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ, ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ, ਸ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਰਿਖੀਰਾਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਏ-ਵਨ ਕਾਰਪੋਟ) ਅਤੇ ਲਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ ਵੀ ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੋਨੀ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਸੰਘਾ ਵੀ ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿੱਕੀ ਕਾਹਲੋਂ, ਜੈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ, ਸੋਨੀ ਜੱਜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸਾਥੀ; ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ, ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਸੋਨੂ ਖਹਿਰਾ; ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦੀ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਦਵਾਨ, ਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਜੱਸੀ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ, ਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਵਾਲ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ; ਆਸਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਿੱਧਾ ਅਤੇ ਮੱਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਸੰਸਥਾ 'ਸਾਚਾ ਗੁਰ ਲਧੇ ਰੇ' ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸਾਹ ਲੁਬਾਣਾ-ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਟੈਪਲ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ; ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਾਊਥਬੈਂਡ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਅਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਡੀਆਨਾ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ, ਪਾਲ ਖਲੀਲ, ਰੁਬੀ, ਸੂਬੀ, ਜੇ.ਕੇ. ਮਨਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਨੀ ਮਨਸ਼ੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਇੰਡੀਆਨਾ (ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ) ਵਲੋਂ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਰਿੱਪੀ) ਆਪਣਾ ਵਡਾ ਜਥਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਜਰੂਰੀ ਰੁਝੇਵੇਂ ਕਾਰਨ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੂਭ ਇਛਾਵਾਂ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਵਡੇ ਮੱਦਾਹ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ ਜੋ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਚੇਚਾ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਸੂਭ ਇਛਾਵਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ। ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਬਰੁਕਫੀਲਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀਅਨ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹੂਜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਆ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਮੇਥੇ ਨਾਲ ਮੇਥਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ। ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਦੇ ਆਏ ਉਘੇ ਰਿਐਲਟਰ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਵਾਟਸਨਵਿਲ ਤੋਂ ਮੰਗਾ ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਸੂਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇ ਉਚੇਚੇ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜੇ। ਕੈਲਮਜੂ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸੂਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ।

ਕੈਲਮਜੂ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ, ਲਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਪਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਚੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਪਲਵਿੰਦਰ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬੈਟਲਕਰੀਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੰਦਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੈਲਮਜੂ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਅਮਰਜੀਤ ਅਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸੋਹੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੋਰ ਉਘੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ (ਪੰਜਾਬ ਆਟੋ), ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੋਟ), ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪੱਪੂ, ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸੋਧੋਂ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਕਾਲਾ, ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਗਾਇਕ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਵਿਰਕ, ਰਾਜ ਭੁਲਰ ਅਤੇ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਵੀ ਇਸ ਜਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਵਖ ਵਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਘਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਰਮਦੇਵ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਹੈਪੀ ਹੀਰ ਨੂੰ 'ਬਿਹਤਰੀਨ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਗੁਝੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਧਾਰਣ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤਕ ਜਿੰਨੇ ਮਹਿਮਾਨ ਹੈਪੀ ਹੀਰ ਪਾਸ ਠਹਿਰਦੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਬੱਗਾ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪੱਪੂ, ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਪੂਜਾ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਸ਼ਾਨ ਕਪੂਰ, ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਅਤੇ ਸ. ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ ਵਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਕਾਲਮ ਨਵੀਸ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਬਦਲੇ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਇਸ ਨੌਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਨੁਰੀਤ, ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ ਨੇ ਨਿੱਗਰ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਟਾਫ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਕਪੂਰ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਸਵਾਦਲੇ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਨਿਘੀ ਮਹਿਮਾਨਨਿਵਾਜ਼ੀ ਵਲ ਕੈਸਕੇਡ ਬੈਂਕ੍ਰਿਟ ਹਾਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਵਜੋ ਦਿੱਤੀ।

ਸਿੰਘ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਕਾਰ ਚਲਾਉਣੀ
ਸਿੱਖੋ

ਹਿੰਦੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ-847-791-9331

Singh Driving School

473-W, Northwest Highway, Palatine-IL-60067

ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੌਣਕ ਮੇਲਾ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ
ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

www.Raunakmela.com

Enjoy Live Radio Show

Every Sun: 9am-9.30am

(Central Time)

on 1590AM

or on Internet.

Since 1983

ਮੇਜ਼ਬਾਨ: ਪੰਮੀ ਗਿਲ

ਗਾਇਕਾ ਪ੍ਰਵੀਨ ਭਾਰਟਾ ਵਿਆਹੀ ਗਈ

ਫਰੀਮਾਂਟ (ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ): ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਚਰਚਿਤ ਰਹੀ ਗਾਇਕਾ ਪ੍ਰਵੀਨ ਭਾਰਟਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਲਾਲ ਚੂੜਾ ਪਾ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ ਵਿਆਹ ਦੀ ਬਹੁ ਬਣ ਗਈ।

‘ਕਾਲਜਾਂ ‘ਚ ਹੋਈਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ....’, ‘ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੋਹਣੀ ਮੁਟਿਆਰ ਵੇ ਗੱਭਰੂਆ....’, ‘ਪਿੰਡ ਬਣਾ ਦਉਗਾ ਫੇਰ ਖੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ...’, ‘ਨੀ ਤੂੰ ਲੋਕਤ ਸੁਨਹਿਰੀ ਗਲ ਪਾਈ ਰੱਖਦੀ...’ ਆਦਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਦਰਜਨਾਂ ਹਿੱਟ ਦੇ-ਗਾਣੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗਾਇਕਾ ਦਾ ਵਿਆਹ ਰਾਹੋਂ (ਨਵਾਂ ਸੁਹਿਰ) ਦੇ ਇਕ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਇਆ।

ਲਾਲ ਸੂਟ ਵਿਚ ਭਾਰੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੁਨੱਖੀ ਲਗਦੀ ਪ੍ਰਵੀਨ ਛੋਟੀ ਵਰਗੇ ਗੱਭਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਛਾਪੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਮੂੰਹੋ-ਤੂੰਹੀ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਲਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਲਵਲੀ, ਰੂਪ ਲਾਲ ਧੀਰ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਾਇਕ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਂਜ ਹਾਲ ਪ੍ਰਵੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨਾਲ ਨੱਕੋ ਨੱਕ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

CUSTOM CARPENTRY

ਪਿਛਲੇ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਸ਼ਿਕਾਗੋਲੈਂਡ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਘਰ, ਰੂਮ ਅਡੀਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਕਿਚਨ, ਨਵੇਂ ਵਾਸ਼ਰੂਮ, ਸਾਈਡਿੰਗ ਤੇ ਰੀਕਰੀਏਸ਼ਨ ਰੂਮ, ਨਵੀਂ ਡੈਕੋਰੇਸ਼ਨ ਵਗੈਰਾ ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਕਲੇਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

GIAN SINGH SEEHRA Ph: 630-841-6537

Loose Weight Feel Great!

Fast Weight Loss

*Natural *Guaranteed

*Doctor Recommended

ਕੁਦਰਤੀ ਹਰਬਲ Products ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ Side Benefits ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਘਟਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

IQBAL KAUR

Ph: 708-444-0554

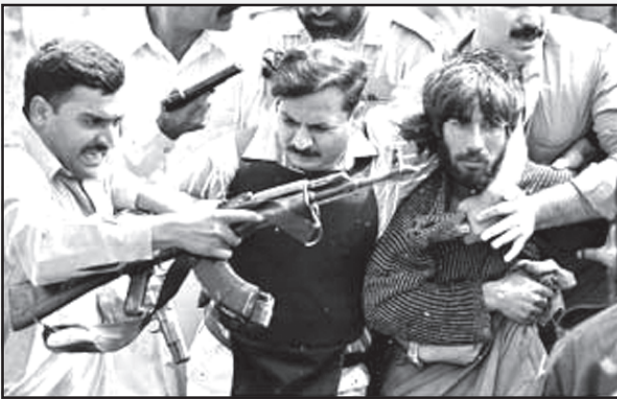
ਪਾਕਿ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਟਰੇਨਿੰਗ ਅਕਾਦਮੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, 35 ਹਲਾਕ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ : ਵਾਹਘਾ ਸਰਹੱਦ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਥਿਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਟਰੇਨਿੰਗ ਅਕਾਦਮੀ 'ਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਮੂਹ ਵਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ 11 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ 27 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ 8 ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ 100 ਤੋਂ ਵਧ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ 1500-2000 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਮੁੱਠਭੇੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਕਮਾਂਡੋਜ਼ ਨੇ 4 ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਅਤੇ 4 ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਉਡਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਕਿ 6 ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਮਾਨ ਮਲਿਕ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਰਦੀ 'ਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਸੈਂਕੜੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਅਕਾਦਮੀ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਕਾਦਮੀ ਅੰਦਰ ਹੰਝੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਵੀ ਸੁੱਟੇ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਰੀਘਦੇ ਹੋਏ ਅਕਾਦਮੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਅਤੇ ਕਈ ਦਰਜਨ ਦੀਵਾਰਾਂ ਟੱਪ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੁਲਟ ਪਰੂਫ਼ ਜੈਕਟਾਂ ਤੇ ਹੈਲਮਟ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੋਰਚਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਬਚਾਅ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੋ 100 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ

ਸ਼ੱਕੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਲਿਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ

ਪੁਲਿਸ ਅਕਾਦਮੀ ਅੰਦਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 14 ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਗਰਨੇਡ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਾਹਘਾ ਸਰਹੱਦ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮਨਾਵਾ 'ਚ ਸਥਿਤ ਇਸ

ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਰਦੀ 'ਚ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਬੈਗ ਲਟਕਾ ਕੇ ਆਏ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੇ ਕਈ ਗਰਨੇਡ ਸੁੱਟੇ ਤੇ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੂਹ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾਈ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ 'ਤੇ ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 27 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਹੋਏ ਇਕ ਆਤਮਘਾਤੀ

ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 80 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਧਮਾਕੇ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਖੈਬਰ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਜਮਰੋਦ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਸਥਿਤ ਇਕ ਮਸਜਿਦ 'ਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਖ਼ਸਦਾਰ ਮਿਲੀਸ਼ੀਆ ਦੇ ਕਰੀਬ 30 ਮੈਂਬਰ ਮਸਜਿਦ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਖੈਬਰ ਏਜੰਸੀ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਟ ਫਿਦਾ ਬੰਗਸ਼ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧਮਾਕੇ 'ਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 80 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਸਜਿਦ 'ਤੇ ਹੋਏ ਇਸ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲੇ 'ਚ ਕੁਝ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

ਇਸਲਾਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਲੋਂ ਡੈਨਿਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰੋਕਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ

ਅੰਕਗ : ਮੁਸਲਿਮ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਤੁਰਕੀ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫੌਜੀ ਗਠਜੋੜ ਨਾਟੋ ਦੇ ਅਗਲੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਂਦਰੇਸ ਫੋਰਮ ਰਾਸਮੂਸਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀਟੋ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੁਰਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤਾਯਿਪ ਐਰਡੋਗਨ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨਾਟੋ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਡੱਚ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਜਾਪ ਡੇ ਹੂਪ ਸ਼ੀਫਰ ਨੇ 31 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਅਹੁਦਾ ਤਿਆਗਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ 3 ਅਤੇ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਾਟੋ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ, ਉਸ ਦੇ ਉਤਰਾਅਪਿਕਾਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਐਰਡੋਗਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੰਘੀ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਉੱਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਸਮੂਸਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਸਮੂਸਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2006 ਵਿਚ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦੇ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਛਪੇ ਕਾਰਟੂਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਸਮੂਸਨ) ਵਲੋਂ ਲਏ ਗਏ

ਸਟੈਂਡ ਕਾਰਨ ਤੁਰਕੀ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਸਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਸਮੂਸਨ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਟੂਨ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਕਾਰਟੂਨ ਖਿਲਾਫ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਅਤੇ ਫਸਾਦ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਈ ਇਸਲਾਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਲੇ ਡੈਨਿਸ਼ ਸਫਾਰਤਖਾਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਰਟੂਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਐਰਡੋਗਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਸਮੂਸਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁਲਕ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਨਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇਣ।” ਇਸਲਾਮ ਪੱਖੀ ਏ.ਕੇ. ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ਼੍ਰੀ ਐਰਡੋਗਨ ਨੇ ਉਂਜ ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਸਮੂਸਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀਟੋ ਕਰਨਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਟੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ 'ਚ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ -ਭਾਰਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਲਾਹੌਰ ਨੇੜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਕਾਦਮੀ 'ਤੇ ਲੰਘੀ 30 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਏ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ

ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਘਟਨਾ 'ਚ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਨਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਹ ਵੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸਣਾ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਹੌਰ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਨੰਦ

ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ ਮੇਨਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕੇ।

ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਦੀ ਉਮਰ 19-20 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪਸ਼ਤੋ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੇਗੀ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਮਲੇ ਦੀ

ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਰੈਡ ਅਲਰਟ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਮਲੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਕਰਫਿਊ ਵੀ ਲਾਗੂ

ਅਕਾਦਮੀ ਅੰਦਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 ਧਮਾਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ।

ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਅਕਾਦਮੀ ਅੰਦਰ 1500-2000 ਸਿਖਾਂਦਰੂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨਜ਼ਦੀਕ

ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੈਸਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਹਰਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲੰਘੀ 29 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਉਹ ਜੀ-20 ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਚੁੱਕਣ।

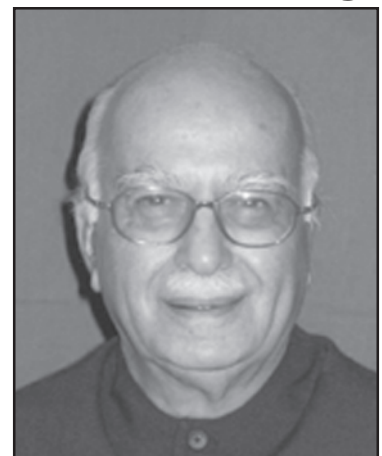
ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਜੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਤਾਂ ਇਸ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਗੇ।

ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ

ਜਨਤਾ ਦਲ ਯੂਨਾਈਟਡ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਵਲੋਂ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੈਸਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ

ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ 25 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਤੋਂ 70 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਕ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਵੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਮਤ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਸਾਫ਼ ਸੂਬਰੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ

ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਨਤਕ ਕਰਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਚੁਨਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਈਵਾਲ ਦਲ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਰਦ ਯਾਦਵ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜੀ-20 ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲੰਡਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ

1,45,600 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹਨ। ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਧਨ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਵਿਰੁਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚੱਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਰਦ ਯਾਦਵ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਦੁੱਖ ਭਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸੂਤਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਧਨ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਵਿਸ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹਾਸਲ ਕਰੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਇਆਕਲਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸਬੰਧੀ ਸਕੀਮਾਂ ਲਈ ਭਾਰੀ ਧਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੰਨਾ ਸਰਮਾਇਆ ਬੇਕਾਰ ਪਿਆ ਹੈ।

ਮਾਇਆ ਕੋਡਨਾਨੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ, ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜੀ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ : ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆਬੇਨ ਕੋਡਨਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੋਡਨਾਨੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਆਗੂ ਜੈਦੀਪ ਪਟੇਲ 2002 'ਚ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੋਡਨਾਨੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.) ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੋਡਨਾਨੀ ਜੋ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਰੋਦਾ ਪਟਿਆ ਤੇ ਨਰੋਦਾ ਗਾਓਂ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਨੇ ਹਾਈ

ਕੋਰਟ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਉਣ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 106 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਚ ਦੋਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੇਜ਼ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਐਚ. ਵਾਘੇਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਕੱਟੜਤਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਵਾਪਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਾਇਆਬੇਨ ਤੇ ਪਟੇਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਕ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਾਇਆਬੇਨ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਨਰੋਦਾ ਗਾਓਂ ਦੀ ਵਾਰਦਾਤ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੀੜ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ।

ਕਸਾਬ ਨੂੰ ਇਕ ਔਰਤ ਵਕੀਲ ਮਿਲੀ, ਉਹਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਪਥਰਾਓ

ਮੁੰਬਈ : ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਜਮਲ ਆਮਿਰ ਕਸਾਬ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਲਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਦਦ ਸਮਿਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅੰਜਲੀ ਬਾਘਮਰੇ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਅਣਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਰ ਰਾਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਘਰ ਪਥਰਾਓ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਦੇਤਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਧਰ ਕਸਾਬ ਨੇ ਵੀ ਵਾਘਮਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਕੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਐਮ.ਐਲ.

ਤਾਹਿਲਿਆਨੀ ਨੇ ਬੀਤੀ 30 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦੀ ਆਰਥਰ ਰੋਡ ਜੇਲ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਸਾਬ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫ਼ੈਂਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਵਕੀਲ ਵਾਘਮਰੇ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕਸਾਬ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੇਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਅਖ਼ਬਾਰ ਮੰਗੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਨਵਾਈ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਬੰਧਤ ਵਕੀਲ ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਕੋ-ਤਕੀ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਹੈ।

ਐਸਾ ਕਲਯੁੱਗ ਆਏਗਾ...?

ਇਕ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਮੁਰਗੀ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ। ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਬਿੱਲੀ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜਿਆ। ਸੁਕਰ ਸੀ ਕਿ ਮੁਰਗੀ ਬਚ ਗਈ, ਪਰ ਬਿੱਲੀ ਉਸਦੀ ਇਕ ਲੱਤ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਰਗੀ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਲਾਚਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਮਨ ਨੂੰ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੁਰਗੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਚੋਗਾ ਵੀ ਇਕ ਲੱਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਚੁਗ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਆਂਡਾ ਵੀ ਆਮ ਵਾਂਗ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਉਂ ਉਹ ਮੁਰਗੀ ਇਕ ਲੱਤ ਸਹਾਰੇ ਜਿਉਂਦੀ ਵੀ ਰਹੀ ਤੇ ਆਂਡੇ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਲ ਹਿੰਮਤ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੋਰ ਤੇ ਸੋਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਦਲ ਹੀ ਜਾਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਅਮੀਰ ਹੋਵੇ ਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਲਗਦੈ ਕਿ ਜੇ ਘਰੇ ਭੈਣ ਹੈ ਜਾਂ ਧੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਬੰਦਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਜੇ ਭਰਾ ਤੇ ਬਾਪ ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਧੀਆਂ ਦੇ ਹੁਸਨ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਰੱਖੜੀ ਤੇ ਡੋਲੀ ਦੋਵੇਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਬੰਦ ਹੀ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਸ਼ਬਾਬ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਦੇ ਟੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਏਨੇ ਮਾਰੂ ਨਸ਼ੇ ਆ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ ਬਲੈਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਸੁਇਆਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਟਿਕੀ ਦੁਪਿਹਰ ਦੇਖਿਓ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸੁੰਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਬੀਬੇ ਕਾਕੇ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਭੰਗ ਮਲ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਖਲਾਕ 'ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਧੱਬੇ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ, ਜੇ ਇਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਦਿਮਾਗ ਟਿਕਾਣੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਨੱਕ ਹੀ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਦਿਸਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਇਹੋ ਲੋਕ ਨੱਕ ਕਰਕੇ ਫਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਮਰਦੇ ਨੇ। ਇਸੇ ਸਾਰੇ ਮਾੜੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਲਯੁੱਗ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ...ਕਾਸ਼ ਕਲਯੁੱਗ ਛੇਤੀ ਮੁਕ ਜਾਵੇ।

ਗੱਲ ਕਈ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ, ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਵਣ ਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਵਧੇ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਤ੍ਰੇਤਾ ਯੁੱਗ ਸੀ। ਫਿਰ ਦੁਆਪਰ ਵਿਚ ਕੰਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੇਸੋਂ ਆਣ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਆਹ ਜਿਹੜਾ ਕਲਯੁੱਗ ਜਿਹੜਾ ਹਾਲੇ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਣ ਲੱਗਾ, ਜਦੋਂ ਜਵਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅੱਤ ਮਚਾਏਗਾ। ਵੇਖਿਓ ਕਲਯੁੱਗ ਵਿਚ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਮਾਂ ਬਣਿਆ ਕਰੂ, ਭਰਾ ਦੇ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਭੈਣ ਭਰਾ ਤੋਂ ਕਲੀਰੇ ਲੁਹਾਏਗੀ ਤੇ ਧੀਆਂ ਬਾਪ ਤੋਂ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਗਰਕ ਜਾਵੇਗਾ। ਖੈਰ! ਇਹ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸੱਚੀ ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤੇ ਕਲਯੁੱਗ ਹਾਲੇ ਕੀ ਹੱਥ ਵਿਖਾਏਗਾ, ਇਹ ਸਮਾਂ ਦੱਸੂ। ਪਰ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੁਣੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਬੇਟੀ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮਾਂ ਬਣ ਕੇ ਹਟੀ ਹੈ, ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਇਕ ਬਾਪ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਘਰ ਦੇ ਹੇਠ ਹੀ ਤਹਿਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਪੱਤ ਲੁੱਟੀ, ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਇਕ ਤਾਤਰਿਕ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਿ ਜੇ ਘਰ 'ਚ ਸਮਰੱਥੀ ਵੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨਾਲ ਖੋਹ ਖਾਹ। ਜੁੱਤੀਆਂ ਬਬੇਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ, ਪਰ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਅਨਰਥ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਹਦੀ ਸ਼ਰਮ। ਗੱਲਾਂ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਦਿਲ ਨੂੰ ਲਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਣੀਆਂ ਤੇ ਉੱਚੇ ਇਖਲਾਕ ਦੀਆਂ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੀ ਹੋਇਐ? ਅਜਨਾਲੇ 'ਚ ਜੁਆਨ ਧੀ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਣ-ਮਣ ਰੋਈ ਕਿ ਅੱਠ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਪਿਓ ਮੇਰੀ ਪੱਤ ਲੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਜਿਹੇ ਪਤੀ ਤੇ ਪਿਓ ਦੇ ਸਰੂਆਮ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿਉ। ਚਾਰ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਹੀ ਇਕ ਭਰਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਭੈਣ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਗਰਭਵਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅੱਖ ਦਰਦ ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਭਰ ਆਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਕੀ ਬਠਿੰਡੇ 'ਚ ਇਕ ਮੀਆਂ ਬੀਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਨੇ ਕਿ ਪਤਨੀ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਘਰ ਬੁਲਾ ਆਪ ਬਾਹਰ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਉਸ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਕੁਕਰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਲਯੁੱਗ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੁੱਛੜ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਨਗੇ, ਪਰ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਸੱਚੀ ਕਲਯੁੱਗ ਹਾਲੇ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਜੁਆਨ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਕਿਤੇ ਏਦਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇ, ਬਾਪ ਤੇ ਪੁੱਤ ਘਰ ਹੀ ਰੱਖ ਲਿਆ ਕਰਨਗੇ? ਕੁਝ ਕਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਅਰਦਾਸ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਏਦਾਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਕਦੇ ਨਾ ਆਵੇ ਤੇ ਆਖਰੀ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹਿਮਤ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ...

ਅੱਠ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਸਬਾ ਅੱਤ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਲੋਂ ਰਾਤੀਂ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ, ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ

ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਕਿਥੋਂ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਗੱਲ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਂਹਦਾ, 'ਕਾਕਾ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਹੀ ਲਾ ਦੇ 'ਅਜੀਤ' ਵਿਚ।

'ਕਾਹਦੇ ਬਾਰੇ ਐ ਬਜ਼ੁਰਗੋ?'

'ਸਾਡੇ ਘਰੇ ਗੁੜ ਵਾਲੇ ਖਾਲੀ ਪੀਪੇ ਵਿਚ ਸੱਪ ਐ।'

'ਭਾਈਆ ਸਣੇ ਸੱਪ ਦੇ ਪੀਪਾ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਆ। ਖ਼ਬਰ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਐ ਇਹਦੇ 'ਚ।'

'ਜੁਆਨਾ ਇਹੋ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਖਾਨੇ 'ਚ ਪਾਉਣੀ ਆ।'

'ਭਾਈਆ ਪਟਾਰੀ ਖੋਲ੍ਹੋ?'

'ਵੇਖ ਕਾਕਾ ਪੀਪੇ 'ਚ ਸੱਪ ਵੜਿਆ ਨਹੀਂ, ਵਾੜ ਕੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ।'

'ਉਹ ਕਿਵੇਂ?'

'ਮੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਲਛਮਣ ਸਿਹੂ ਐ, ਪਰ ਵਿੱਤ ਦਾ ਕਹਿਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਇਹਨੂੰ ਲੱਛੂ ਹੀ ਆਖਦੇ ਨੇ। ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਤੇਈਆਂ ਚੋਂਵੀਆਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ। ਢਲਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਰੱਬ ਨੇ ਮੱਥੇ 'ਚ ਮਾਰਿਆ ਚੁੱਕ ਕੇ। ਇਹਦੀ ਮਾਂ ਕਰਤਾਰੀ ਨੇ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਂ, ਚੜ੍ਹਾ-ਚੇਲ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ। ਇਸ ਭੀਮ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿਚ।'

'ਭਾਈਆ ਗੱਲ ਕੀ ਐ?'

'ਟੀਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਲਾ, ਖਾ ਕੇ ਲੱਛੂ ਖੱਕ ਗਿਐ। ਜਦੋਂ ਸੱਪ ਪੀਪੇ 'ਚ ਟੱਪੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਾਕਾ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਆ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਆਂਹਦਾ ਬਾਪੂ ਤੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਖਰਾਬ ਐ। ਕੱਲ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਲਾਇਆ ਇਹਨੂੰ ਕਮਾਦ 'ਚੋਂ ਫੜਨ ਨੂੰ।'

ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ! ਇਹਦੇ ਪਕੌੜੇ ਤਲਣੇ ਆ। ਆਂਹਦਾ ਵੇਖ ਬਾਪੂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮੇਰੇ

ਲੜਦਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨੀ ਪੜਦਰ ਛੱਡਣਾ। ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਠੋਕੇ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣ ਤੇ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੁਣ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਮੈਂ ਜਿਸ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਕਾਲਜ ਐ। ਇਕ ਦਿਨ ਹਲਕੀ ਹਲਕੀ ਧੁੱਪੇ ਅਸੀਂ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਅਧਿਆਪਕ ਖੜ੍ਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਹੱਥ 'ਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਫੜ੍ਹੀ ਇਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕੁੜੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਗੇਟ 'ਚੋਂ ਲੁੜਕਦੀ ਤੁਰੀ ਆਵੇ। ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਕਦਮ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਤੁਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਪਟਾਕ ਦੇਣੀ ਸੜ੍ਹਕ 'ਤੇ ਜਾ ਪਈ। ਪਰਸ 'ਚੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਤੇ ਖੰਘ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦੀ ਸੀਸੀ ਖਿਲਰ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਪਲ 'ਚ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਣਾ ਕੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕਾਲਜ ਦੇ ਢੇਰ-ਕੂੜੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਥਾਂ ਅਜਿਹੀ ਲੱਭ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਰੀਬ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧ ਖੰਘ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਸੀਸੀਆਂ ਇਕੋ ਥਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੰਗਿਆਂ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਭਾਨੇ ਹਲਵਾਈ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਕੁੜੀ ਸਾਹੋ-ਸਾਹੀ ਹੋਈ ਭੱਜੀ ਆਈ ਤੇ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ 'ਅੰਕਲ ਜੀਤੀ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਕਾਲਜੋਂ ਆਵੇਗਾ, ਆਹ ਕੋਰੈਕਸ ਦੀ ਸੀਸੀ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਲੱਭ ਕੇ ਲਿਆਈ' ਆਂ, ਅੱਧੀ ਮੈਂ ਪੀ ਲਈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਆਖੀ ਅੱਜ ਅੱਧੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰ ਲਵੇ, ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਐ ਜੀਤੀ।' ਕਲਯੁੱਗ

ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 'ਹੁਣ ਤੇਰਾ ਨਹੀਓਂ ਜੱਗ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਨੀ ਪੰਜਾਬਣੇ।'

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਇਕ ਲਵਾ ਜਿਹਾ ਮੁੱਛ ਫੁੱਟ ਮੁੰਡਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਾਲ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। 'ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਬਚਨ ਸਿਹੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਹੋ।' 'ਹਾਂ ਜੀ।'

'ਮੇਰੇ ਮਾਸੜ ਜੀ ਲਗਦੇ ਨੇ। ਹਾਲੇ ਘੰਟਾ ਕੁ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਆਉਣ ਨੂੰ।' ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਨੇ ਪੰਜ ਸੱਤ ਜੇਬਾਂ ਵਾਲੀ ਪੈਂਟ ਦੀ ਜੇਬ 'ਚੋਂ ਸਰਿੰਜ ਤੇ ਟੀਕਾ ਕੱਢਿਆ, ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਡਸਟਬਿਨ 'ਚ ਟੀਕਾ ਤੋੜ ਕੇ ਸਰਿੰਜ ਭਰੀ ਤੇ ਕਮੀਜ ਦੀ ਬਾਂਹ ਹੇਠ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਗਾਈ ਪੱਕੀ ਸੂਈ 'ਚ ਪਲ 'ਚ ਠੋਕ ਤਾ।'

'ਜੁਆਨਾ ਇਹ ਕੀ?' ਮੈਥੋਂ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ।

'ਵੇਖੋ ਅੰਕਲ ਮਾਸੜ ਜੀ ਭਾਵੇਂ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵੀ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਂਦੇ ਸੀ। ਗੋਲੀਆਂ ਤਾਂ ਖਾਣ ਲੱਗੇ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਦਫ਼ਤਰ ਬਹਿਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਵੀ ਮਾਸੀ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਆ ਕੇ ਟੀਕਾ ਲਾਉਂਦੇ ਆ। ਆਹ ਦੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ।'

ਗੱਲ ਮਨ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੱਚੀ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਨੇ ਵੀ ਸੀਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਲਯੁੱਗ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹੀ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਨੇ।

ਗੁੱਝੀ ਸੱਟ ਚੋਟ 'ਤੇ ਮਲਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਦੁਆਈ ਹੈ- ਜੈਮ ਵਰਗੀ ਆਇਡਿਓਕਸ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਰੀਬ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਿਮਾਰੀ ਲਈ ਘੱਟ ਨਸ਼ੇ-ਪੱਤੇ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬ੍ਰੈਡ ਦੇ ਦੋ ਪੀਸ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜੈਮ ਵਾਂਗ ਇਹ ਦਵਾਈ ਲਾ ਕੇ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਬ੍ਰੇਕਫਾਸਟ ਕਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਆਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮਾੜੇ ਅਮਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਫਿਰ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਨਸ਼ੇ-ਪੱਤੇ ਫੁੱਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਦੇਸੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਧ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਐ ਇਹ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਵੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰੇਆਮ ਵਿਕਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਬਲੈਕ 'ਚ ਵਧ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਦਰ ਬਾਣੇ 'ਚ ਇਕ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਪਰ ਜਬ੍ਹੇ ਵਾਲਾ ਸਰਦਾਰ, ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਗੋਣ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੌਂਕੀਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਗਾਇਕ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਗੋੜਾ-ਛੋੜਾ ਮਾਰਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਨੇ ਦੇਸੀ ਨਸ਼ੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਲਿਆਏ ਨਸ਼ਈ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਸੱਦ ਕੇ ਜਦੋਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਵਾਈ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸਾਂ ਬਾਦਲਾਂ, ਕੈਪਟਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਪਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨੂੰਹਾਂ-ਪੁੱਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਵਾੜਨੇ ਆ, ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਚੱਲਿਐ...ਇਹਦਾ ਫਿਕਰ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ?

ਖੈਰ! ਉਸ ਨਸ਼ਈ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ। ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਨ ਮੁੰਡਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸਿਰ ਮੁਨਾਵੇ ਤੇ ਸਿਰ ਤੇ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨੇ ਸਮਝੇ ਦਾਲ ਵਿਚ ਕਾਲਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਘਰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਨਹਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ

ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਫੋਨ: 925-752-8025

ਜੁਰਾਬਾਂ ਭਿਉਂ ਦੇਣਗੇ। ਅੱਠ ਦੱਸ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਜੁਰਾਬਾਂ ਐਨ ਨਿਚੋੜਣਗੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਕੌਸਾ ਕਰਨਗੇ। ਸਮਝ ਲਓ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਤੌਰ ਦੀ ਦਾਰੂ ਹੈ ਤੇ ਹਲਕੇ ਕੀਤੇ ਦੇ ਕੁ ਪੈਂਗ ਹੀ ਮਸਾਂ ਹਜਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਦਿਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਕਰੇਗੀ ਸਰਕਾਰ? ਕਿਵੇਂ ਰੋਕੇਗੀ ਪੁਲਿਸ? ਕਿਹੜੀ ਲੱਗੇਗੀ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਦੀ ਧਾਰਾ?

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੱਛਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਤ ਉੱਤਰ ਆਉਂਦੀ ਐ। ਕਦੇ ਮਲੇਰੀਆ ਤੇ ਕਦੇ ਡੇਂਗੂ ਬੁਖਾਰ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਲਈ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਡੀ.ਡੀ.ਟੀ. ਦਾ ਛਿੜਕਾਉ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਨਸ਼ਈਆਂ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਉਸ ਮੱਛਰ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਹਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾਲ ਜਰਦਾ ਜੁਰਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਲੋਕ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਟੀ ਗੰਦਗੀ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਕਸਰ ਮੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਮੱਛਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਸ਼ਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਇਸਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਹੌਲੀ ਦੇਣੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮੱਛਰ ਨੂੰ ਅੱਧੇ ਕੁ ਘੰਟੇ ਲਈ ਜੀਭ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਦੇ 'ਚੋਂ ਖੂਨ ਰਿਸਦਾ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਕਿਆ ਬਾਤ! ਜਲੰਧਰੋਂ ਜਗਾਧਰੀ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਗੱਲ ਕਲਯੁੱਗ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਸੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਇਹ ਮਹਿਜ ਚੰਦ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਵਰਨਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਵਤਨ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੀਰ ਤੇ ਬਾਬਲ ਦੇ ਅਰਬਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾਉਣ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਲ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬਿੱਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣੇ ਚੂਹੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ, ਇਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਹੀ ਹਲਕਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਲਯੁੱਗ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੋਰ ਵਧੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਨਸ਼ਈਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਸਤਰੀਆਂ ਉਪਰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬੋਝ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ, ਨੌਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇ ਗੰਢ ਮਨਾਈ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ, ਵਾਹਵਾ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ।

ਅਖ਼ਬਾਰ ਹਰੇਕ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਲਈ, ਜੁਬਾਨ ਦਾ ਚਰਾਗ ਹੁੰਦੀ, ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਰੁਸ਼ਨਾਈ।

ਅਖ਼ਬਾਰ! ਲਿਖਣ, ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਛਾਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਮੁਨੱਸਰ, ਕਲਮਨਵੀਸਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨਵੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਚਲਾਈ।

ਬੇਬਾਕ, ਬੇਲਾਗ ਤੇ ਨਿਧੜਕ ਹੈ ਮਿਸ਼ਨ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਸਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ ਕਦਮ ਧਰਦਿਆਂ, ਨਵੀਂ ਆਸ ਜਗਾਈ।

ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਸਟਾਫ ਵੀ ਜੋ ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ, ਸੰਪਾਦਕ ਵੀ ਸੂਝਵਾਨ! ਜਿਸ ਨੇ ਸੋਹਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈ।

ਸੱਚ ਕਹਿਣਾ, ਸੱਚ ਲਿਖਣਾ ਤੇ ਸੱਚ ਛਾਪਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ, ਤਿੰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਗਵਾਹੀ।

ਸਾਨੂੰ ਬੋੜ੍ਹਾ ਫਿਕਰ ਹੈ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ, ਰੱਬ ਕਰੇ ਸਿਹਤ ਸੁਧਰੇ, ਉਹ ਕਰਦਾ ਏ ਹਰਫ਼ੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ।

ਉਂਜ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਲਾਟ ਅੱਗੇ, ਹਨੇਰੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ 'ਕਮਲ' ਦਿੰਦਾ ਏ ਵਧਾਈ।

-ਕਮਲ ਬੰਗਾ, ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ

ਸਿਧਾਂਤ ਕਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਵੀ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

-ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ

ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਤੇ ਉਸਦੀ ਕਵਿਤਾ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਤੇ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧ ਐਮ. ਫਿਲ, ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਦੇ ਥੀਸਿਸ ਲਿਖੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਵੀ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਇਕ ਪੁਸਤਕ 'ਜਿਥੇ ਪਾਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ' ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪਾਰਖੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਗਲਪ ਰਚਨਾ ਜਾਂ ਗਲਪ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਅਤਿ ਨਿੰਦਣਯੋਗ, ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਕਾਬਲ, ਪੁਸਤਕ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਿਉਂ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ? ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਮਸਲੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ? ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਛੇਤਨ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ ਨੇ ਉਹੋ ਢੰਗ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਮੁੱਖ ਰੁਝਾਨ ਹੈ, ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਕੌਮਾਂ, ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅੰਧਾ-ਧੁੰਦ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਲੋਕ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕਣ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੱਚ ਕੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਮਸਲੇ ਕੀ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਕੀ ਹਨ? ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਇਹ ਬੀਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਲੱਛਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਸਤਕ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਚੋਖੇ 'ਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਗਾਇਕਾਂ, ਗੀਤਕਾਰਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਖਿਡਾਰੀਆਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ, ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਘੜਮੇ ਚੋਧਰੀਆਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪਣ ਛਪਵਾਉਣ ਦਾ ਹੁਤੂ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ, ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਮਈ, ਕੱਚ-ਘਰਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੇਖ ਲਿਖਵਾਏ, ਤੁੱਥ ਮੁੱਥ ਜਿਹਾ ਕਰਕੇ, ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਕੇ ਛਪਵਾ ਲਏ। ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਬਣ ਗਈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਰਦੂ ਵਾਲੇ ਕਸੀਦਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁਣ ਕਸੀਦਾ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹੈ।

ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚਲੀਆਂ ਦੋਮ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਚੇ ਹੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨੂੰ ਰਲ-ਗੱਡ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਬਹੁਤਾ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰਕੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਆਏ ਪਾਤਰਾਂ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਅਕਸਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਡਰ ਜਾਂ ਦਬਾਏ ਤਹਿਤ ਵਾਅਦਾ-ਮੁਆਫ਼ ਗਵਾਹ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਦੋਮ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਸੀ, (ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਘਰ ਦੀ ਕੱਚੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਹ ਬੋਤਲਾਂ ਪੀ ਗਿਆ ਸੀ।) ਉਹ ਗੁਰਚਰਨ ਚਾਹਲ ਭੀਖੀ ਵਰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਭੁੱਕੀ ਤੇ ਮੈਂਡਰਿਕਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਿਗਰਟਾਂ ਪੀਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੱਚਰ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿਚ ਲੁੱਚੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਿਵਿਆਂ 'ਚ ਛੱਲੀਆਂ ਭੁੰਨਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਮਟੀਆਂ ਤੋਂ ਝੰਡੇ ਪੁੱਟ ਕੇ ਖੂਹ 'ਚ ਸੁੱਟਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਗੱਲਾਂ ਹਨ

ਇਕ : ਪਾਸ਼ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਕਤਲ।
ਦੂਜਾ : ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਅਤੇ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਦੀ ਪਹੁੰਚ।
ਤੀਜਾ : ਅਪ੍ਰੈਲ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਬਾਰੇ।
ਚੌਥਾ : ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਬਾਰੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀ ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਜਿਥੇ ਪਾਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ' ਬਾਰੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਹੀ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੌਧਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹਿਸ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛਪੀ, ਪਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਸਨ। ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਘੇ ਚਿੰਤਕ ਗੁਰਬਚਨ ਦਾ ਲੇਖ 'ਜਿਥੇ ਪਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ' ਛਾਪਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਸਮੇਟਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਾ ਛਾਪਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਹੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛਪਿਆ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਕ ਫਰਜ਼ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਪੰਜਵਾਂ : ਪਾਸ਼ ਅਤੇ ਪਲਸ ਮੰਚ।

ਛੇਵਾਂ : ਸਟੇਟ ਵਲੋਂ ਪਾਸ਼ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ।

ਪਾਸ਼ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਕਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਰੀਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਣਆਈ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਮਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਪਾਸ਼ ਦਾ ਕਤਲ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਕ ਤਰਾਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰਾਸਦੀ ਵਜੋਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਸਦੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਰਤਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਤਰਾਸਦੀ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਪਾਸ਼ ਦਾ ਕਤਲ ਉਸ ਪਿਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿਰੁਧ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਸ਼ ਵੀ ਉਸ ਲਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕਵੀ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿਰੁਧ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚੀ ਸੀ। ਇਸ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੂਨ ਡੋਲਿਆ ਸੀ, ਬੰਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਏ ਸਨ ਤੇ ਘਰ-ਘਾਟ ਤਬਾਹ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਜੇਕਰ ਸਟੇਟ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਤਰਾਸਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੋਇਆ ਇਸਦੇ ਉਲਟ। ਪਾਸ਼ ਦਾ ਕਤਲ ਉਸ ਪਿਰ ਹੋਇਆ, ਜਿਹੜੀ ਸਟੇਟ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ। ਸਟੇਟ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਉਸ ਪਿਰ ਦਾ ਪਾਸ਼ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ।

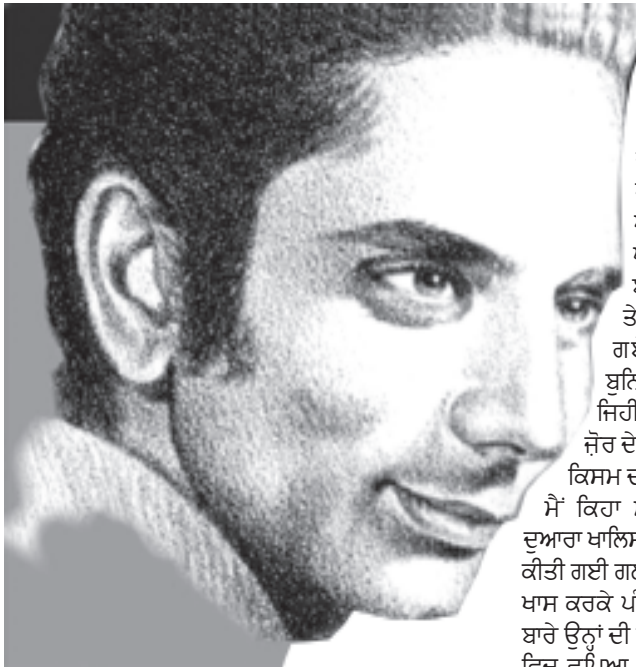
ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ? ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸ਼ ਦਾ ਕਤਲ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਇਹ ਵੱਡਾ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਤਲ ਦਾ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਇਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਕਤਲ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।

ਇਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਕਤਲ

: ਪਾਸ਼ ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕਵੀ ਤੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੇ 1967 ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਵਰਗੀਆਂ ਸੋਧਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਤੋੜ ਵਿਛੋੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਅੰਗ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿਰੁਧ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੇ ਪੁਲਸ, ਫੌਜ ਦੇ ਦਸਤਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਕਸਲੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢ-ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸੜਕਾਂ ਕੰਢੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। (ਮਹਾਸ਼ਵੇਤਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਨਾਵਲ '1084ਵੇਂ ਦੀ ਮਾਂ' ਵਿਚ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਵਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਤਾਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੁਬਾਨੀ ਕਲਾਮੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਏਜੰਟ ਆਖਿਆ। 1980 ਤੱਕ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਕਈ ਗਰੁੱਪਾਂ 'ਚ ਵੰਡੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦੁਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ।

1978 ਵਿਚ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਹੋਏ ਤੇਰਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ, ਸਿੱਖ ਮੰਗਾਂ, ਮੁੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਤਾਂ ਸਮਝ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਟੇਟ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਅੰਗ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੀ ਬੋਲਣੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਲ

ਮੁੱਦਈ ਸੁਸਤ, ਗਵਾਹ ਚੁਸਤ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਰੇ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਭਾਜਪਾ, ਹਿੰਦੁਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵੀ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਤੇ ਮੱਤਭੇਦ ਮਿਟ ਗਏ। 'ਖੱਬੀਆਂ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ' ਦੇ ਇਸ ਏਕੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਤੱਕ ਬਾਘੀਆਂ ਪਾ ਉਠੇ। ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਪਾਸ਼ ਨੇ ਸ਼ਰਾਰਤਨ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲੈਣ ਬਾਰੇ 'ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ' 'ਚ ਖਬਰ ਛਪਵਾਈ ਸੀ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਨੇ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, 'ਖੁਸ਼-ਆਮਦੀਦ ਪਾਸ਼'। ਉਦੋਂ ਸਾਰੇ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਇਸ ਹਰਕਤ 'ਤੇ ਅੱਗ ਬਬੂਲ ਹੋ ਉਠੇ ਸਨ।

ਪਰ ਇਕ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ., ਭਾਜਪਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਤਾਂ ਕੀ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਰੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਮਿਟ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਇਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਕੇ। ਪਾਸ਼ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਖੱਬੀਆਂ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ' ਦਾ ਏਕਾ ਹਿੰਦੁਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੇ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ।

ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰੀ ਫਿਰਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜੁਬਾਨੀ-ਕਲਾਮੀ ਕਹਿਣ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿਰੁਧ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜੰਗ ਲੜਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ 'ਚ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਕਵਾਦੀ, ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿਰੁਧ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਕਾਰਜ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ। ਕਾਮਰੇਡ ਮਾਓ-ਜੇ-ਤੁੰਗ ਵੀ ਤਾਂ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਕੌਮਾਂ ਮੁਕਤੀ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਲੋਕ ਇਨਕਲਾਬ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।' ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਜ ਇਹ ਲੱਗੀ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਕਸਲੀ ਦੀ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਥੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਆਏ ਕੁਝ ਪਾਤਰਾਂ ਵਾਂਗ 'ਰੂਪੋਸ਼' ਹੋਣ ਦਾ ਢਕੱਥ

ਕਰਦਾ ਫਿਰੇ।

ਪੰਜਾਬ ਮਸਲਾ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹਕੀਕਤ

: 'ਜਿਥੇ ਪਾਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ' ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਪਾਸ਼ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਅਤੇ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਪੜਚੋਲਵਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਮੈਂ ਨੌਸ ਦਲੀਲਾਂ ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਸ਼ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ, ਸਿੱਖ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿਆਸੀ ਰਵੱਈਆ ਬੇਹੱਦ ਨੁਕਸਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀਗਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਨ। ਪਾਸ਼ ਦੇ ਲਿਖਣ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਅਸਰ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਮੂਲ ਰੂਪ

ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਵਤੀਰਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਜੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਾਲੀਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਗੱਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪ ਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਰੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਤੇ ਮੱਤਭੇਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਜੀਸ਼ਨਾਂ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੇ ਫਰਕ ਸਨ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਫਜ਼ੂਲ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਜਾਤੀ ਜਿੰਦਾਂ ਤੇ ਕਿਤਾਂ ਸਨ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤਾਕਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਆਧਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਸ ਸਮਾਜੀ ਹਕੀਕਤ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਂ ਰਾਜਸੀ ਮੱਕਾਰੀ ਵਿਚ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਣਾ, ਇਸ ਦੀ ਸਮਾਜੀ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਖਾਸ-ਮ-ਖਾਸ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਜ ਦਾ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਣਾ, ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਮਾਜੀ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਖਾਸ-ਖਾਸ ਲੱਛਣ ਇਹ ਹਨ

ਇਕ : ਸਭ ਤੋਂ ਉਭਰਵਾਂ ਤੱਥ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਢਾਂਚਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ : ਇਸ ਦੀ ਨਸਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬਹੁਰੂਪਤਾ ਹੈ। ਜਿਸਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਕਈ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹਨ, ਕਈ ਸਾਰੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਰੁੱਪ ਹਨ, ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ਨਸਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦੇਣ ਜਾਂ ਮੰਨ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲ ਮੁੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਅਹਿਮ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਭਾਰੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਜਜ਼ਬ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਇਕ ਅਹਿਮ ਜਮਹੂਰੀ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਰਗ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤੀਜਾ : ਭਾਰਤ ਇਕ ਬਹੁਕੌਮੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਅਕਤੂਬਰ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੂਸ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਬਹੁਕੌਮੀ ਰਾਜ ਹਨ।

ਰੂਸ ਸਮੇਤ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਬਹੁਕੌਮੀ ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਇਕ ਕੌਮ, ਗਿਣਤੀ, ਸਮਾਜੀ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰੂ ਹੈਸੀਅਤ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਾਕੀ ਕੌਮਾਂ ਉਸ ਦਾ ਗਲਬਾ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਇਕ-ਮੁੱਠ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸਮਾਜੀ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਥਿਤੀ ਹੁ-ਬ-ਹੁ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਬਰਵਾਂ ਕੌਮੀ ਵਰਗ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀ-ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੱਖੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਥੇ 'ਭਾਰਤੀ ਕੌਮ' ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੈ, ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਤੱਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਵੋਈ ਉਚ-ਜਾਤੀ ਹਿੰਦੂ ਵਰਗ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਟੇਕ ਤੇ ਚਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸਮਝ ਤੇ ਸੋਧ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ 'ਭਾਰਤੀ ਕੌਮ' ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਹੀ ਉਹ ਨੁਕਤਾ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤਾਕਤਾਂ ਉਖੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਉਖੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਕੌਮੀ ਰਾਜ ਹੋਣ ਦੀ ਮੱਦ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਸਤਹੀ ਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਜੋ ਹਿੰਦੁਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਰਾਸ ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਟੇਟ ਨੇ ਇਸੇ ਦਾ ਲਾਹਾ ਖੱਟਿਆ। ਪਾਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੌਮੀ ਮਸਲੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਪਰਤ-ਦਰ-ਪਰਤ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਟੇਟ ਖਿਲਾਫ ਚਲੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ (ਰਾਜਸੀ) ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਹਿੰਸਾ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸਾ

: ਮੈਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਪੱਛਮ ਦੀ ਹੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਇਕ ਵੰਨਗੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਵਿਚ ਜਾਤ, ਕੌਮ, ਧਰਮ ਆਦਿ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਮੁੱਢਲੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਂਝ ਸੀ। ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਲਾਲ ਝੰਡਾ ਝੁਲਾਇਆ ਗਿਆ।

ਬਾਬਾ ਜੁਆਲਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਸਾਲਸ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਿਸਾਨ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਤਾ ਵੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਇਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਹਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਸੱਚ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਜਦ ਅਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਸਤ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ ਬਣ ਗਿਆ, ਜੋ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਆਦਿ ਦੇ ਝਮੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜੀ ਜੰਜਾਲ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। 1950ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਾਂਝ ਟੁੱਟਦੀ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦ ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਚਲੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਮੱਧ ਵਰਗ ਆਇਆ। ਜੋ ਅਕੀਦੇ ਪੱਖੋਂ ਨਾਸਤਿਕ ਵੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਾਹੜੀ ਮੁੱਛਾਂ ਕਟਵਾਉਣ, ਸਿਗਰਟਾਂ ਬੀੜੀਆਂ ਆਦਿ ਪੀਣ ਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਰ ਮੰਗ ਫਿਰਕੂ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਿੱਖ ਮੰਗਾਂ, ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪਾਸ਼ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਫੀਮ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਧਰਮਾਂ ਵਾਂਗ ਇਕੋ ਰੱਸੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਿਆਰਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਜਨਵਰੀ 1972 ਦੇ 'ਰੋਹਲੇ ਬਾਣ' ਵਿਚ ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਦੇ ਨਾਂਅ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੁਸਾਂਝ ਦੀ ਝਾਤ

ਬੰਬ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਵਜਾਹਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਦਾ ਰੋਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਿਛਾਧ ਖਿੱਚੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਉਹ ਪ੍ਰੋ. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਇਸੇ ਗੱਲੋਂ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ : ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਹੋਏ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਦੀ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ 'ਅੱਕ ਚੱਬਣਾ' ਪਿਆ ਸੀ। ਪਾਸ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀ 'ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਵਾਰ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਸ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਘਟਨਾ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਜਸਵੰਤ ਸਮਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਬੁਨਾ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਤੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਵਲੋਂ ਵੱਡੇ ਗਏ ਪਰਚੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਬੁਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਵਾਰ' ਵਿਚੋਂ ਖੁਦ ਜਸਵੰਤ ਦੇ ਦਿਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ :

“ਪਾਸ ਨੇ ਇਸ ...ਨੂੰ ਫੁਪਵਾਉਣ ਦੀ ਵਰਜਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।”

ਹੁਣ ਵੱਡੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਜਸਵੰਤ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਇਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਾ ਲੈਣ' ਦਾ ਅਰਥ 'ਵਾਰ' ਤੋਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਹੀ ਜਸਵੰਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮਰ, ਕਿ ਪਾਸ ਵਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਠੀਕ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਾਸ ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ

ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਚ ਜਸਵੰਤ ਨੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਦਲੇਰੀ, ਲੜਨ ਮਰਨ ਦਾ ਚਾਓ ਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਾਉਣ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਮੁਖਬੰਦ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਵਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਨੂੰ ਬਾਪੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗਲ ਵਿਚ 'ਸੋਨੇ ਦਾ ਕੈਨਾ' ਆਖਿਆ ਹੈ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਸਵੰਤ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪੈਰ ਗੱਡ ਕੇ ਖੜ੍ਹਦਾ, ਪਰ ਸਮਰ ਹੋਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਸਨੂੰ ਦਬਾਓ ਪਾ ਕੇ ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਫ਼ ਗਵਾਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਢਹਿਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਘਟਨਾ ਸਮਝਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਪਾਸ ਨਾਲ ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਪਾਸ ਇਕ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜੁਆਬ 'ਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ-

“-ਸੋਖੋਂ ਜੀ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਲੇ, ਪਰ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਮਨੁੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਆਈਡੈਂਟੀਫਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ। ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ 'ਦਾਦੇ ਪੜਦਾਦੇ ਐਉਂ' ਸਨ' ਇੰਜ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਿੱਘਰ ਗਿਆ ਏ। ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਚੇਤਾ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਫੌਜਾਂ ਕੌਣ ਦੇਸਾਂ ਤੋਂ ਆਈਆਂ। ਉਦੋਂ ਕਿਥੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਨਾਗਲੈਂਡ ਤੇ ਆਸਾਮ 'ਚ ਫੌਜਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ? ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੈ।”

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਚ ਪਾਸ ਨੇ ਕੋਈ ਲੁੱਕ ਲਪੇਟ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਕਿਉਂ ਨਿੱਘਰ ਗਿਆ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ 'ਤੇ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਤੇ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਖੜਾ ਹੈ। ਪਾਸ ਉਸ 'ਤੇ ਖਿੰਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਸਾਮ ਅਤੇ ਨਾਗਲੈਂਡ 'ਚ ਫੌਜਾਂ ਜਾਣ ਮੌਕੇ ਕਿਥੇ ਸੀ? ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਭੈਣ

ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਬੈਠਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਪਾਸ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਟਾਂਚ ਕਰਕੇ ਕਹੇ ਕਿ 'ਕਿਉਂ ਉਦੋਂ ਕਿਥੇ ਸੀ ਜਦ ਵੀਅਤਨਾਮ 'ਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ?’

ਨਿੱਜੀ ਪੀੜ ਤੇ ਪਰਾਈ ਪੀੜ 'ਚ, ਨੇੜੇ ਦੀ ਪੀੜ ਤੇ ਦੂਰ ਦੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ 'ਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਪਲਿਆ, ਸਿੱਖ

ਪਾਸ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਕਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਰੀਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਣਆਈ ਮੌਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਪਾਸ ਦਾ ਕਤਲ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਕ ਤਰਾਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰਾਸਦੀ ਵਜੋਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਸਦੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਰਤਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਤਰਾਸਦੀ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਪਾਸ ਦਾ ਕਤਲ ਉਸ ਧਿਰ ਹੱਥੋਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿਰੁਧ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਸ ਵੀ ਉਸ ਲਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕਵੀ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿਰੁਧ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਵਿੱਢੀ ਸੀ। ਇਸ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੂਨ ਡੋਲਿਆ ਸੀ, ਬੰਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਏ ਸਨ ਤੇ ਘਰ-ਘਾਟ ਤਬਾਹ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਜੇਕਰ ਸਟੇਟ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਤਰਾਸਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੋਇਆ ਇਸਦੇ ਉਲਟ। ਪਾਸ ਦਾ ਕਤਲ ਉਸ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਹੜੀ ਸਟੇਟ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ। ਸਟੇਟ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਉਸ ਧਿਰ ਦਾ ਪਾਸ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ।

ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਹਾ, ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਉਹ ਅਨਿੱਖਤ ਅੰਗ ਹੈ, ਫਿਰ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ 'ਚ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪੀੜ 'ਚ ਉਸਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ, ਨਿੱਘਰ ਗਿਆ, ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ? ਪਰ ਪਾਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਇਹ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਦੰਭ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜੇ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜ ਵਲੋਂ 'ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਰੀੜ ਭੰਨਣ' 'ਤੇ ਤਾਂ ਕੱਛਾਂ ਵਜਾਉਂਦੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਨਾਅਰੇ ਲਿਖ ਲਿਖ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਕਾਲੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ-

“ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਰੂਸੀ ਫੌਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ”

ਪਾਸ ਤੇ ਪਲਸ ਮੰਚ : ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੰਚ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ 'ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ' ਗਰੁੱਪ ਵਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਪਾਸ ਤੇ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਵਾਲੇ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਨਕਸਲੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਕਸਲੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣਾਉਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਛਾਪ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਤੇ ਕੁਝ ਕਾਰਕੁੰਨ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਮੋਹ ਭਿੰਜੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਵਸ ਨਕਸਲੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਨਹਿਰਾਂ,

ਸੂਇਆਂ ਤੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਦੀ ਖਾਕ ਛਾਣਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਸ ਦੀ ਜੁੱਡਲੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਪਾਸ 'ਉਸੇ' ਦਾ ਵੀ ਤੇ 'ਟਰਾਟਸਕੀ' ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੀ। ਉਹ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕੀ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਵੀ ਹਮਦਰਦ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਵਾਲੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਰ ਕੇ ਮਾਂਜਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਵਲੋਂ 'ਅਵਾਰਾ' ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਸ 'ਬੇਮੁਹਾਰ' ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਦੁਰਕਾਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਪਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਪਾਸ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਸ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਸ ਨਾਲ ਵੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਦੰਭ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ।

ਸਟੇਟ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ : ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਸ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਪਾਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਲੋਂ ਜਿਥੇ ਪਾਸ ਦੇ ਕਤਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਤੇ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਉਥੇ ਸਟੇਟ ਵਲੋਂ ਵੀ ਖਾਤਮ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ 'ਪਾਰਟੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ' ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਨੂੰ, ਜਿਥੇ ਬੋਕ ਦੇ ਭਾਅ ਸ਼ਹੀਦ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੋਰ ਨਾਲੋਂ ਪੰਡ ਕਾਹਲੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ' ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ,

ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਵਰਗੇ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਵੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਖਾਲਸਤਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਸੂਹ ਦੇਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਟਿਕਾਣੇ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਸਮਰੱਥਾ ਬਣੇ ਉਥੇ ਘੇਰ ਕੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਫੜਾਉਣ ਦੀ ਲਾਈਨ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੁਝ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲਾਈਸੈਂਸੀ ਜਾਂ ਗੈਰ ਲਾਈਸੈਂਸੀ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੁਰੀਲਾ ਫੋਰਸਾਂ, ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਸਾਂ ਤੇ ਬਰਗੇਡ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਲਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕਰਨ 'ਚ ਪੁਲਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਸਟੇਟ ਵਲੋਂ ਕਰਨਾਲ (ਹਰਿਆਣਾ) ਦੀ ਪੁਲਸ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਪਾਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ 'ਪਾਸ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪੁਸਤਕਾਲਾ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ 'ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ' ਨਾਲ ਲੜਕੇ 'ਸ਼ਹੀਦ' ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦ ਕੱਲ੍ਹ ਕਲੋਤਰ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪੀ.ਏ.ਪੀ. ਕੰਪਲੈਕਸ ਜਾਂ ਫਿਲੌਰ ਅਕਾਡਮੀ ਵਿਚ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਵਰਗੇ 'ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ' ਨਾਲ ਪਾਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਹੁਣ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਨਾਟਕ ਤਾਂ ਖੇਡੇ ਜਾਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਅੰਤ ਵਿਚ : ਜਸਵੰਤ ਸਮਰ ਅਤੇ ਪਾਸ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਰਦਾਰਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਗੀਨ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਆਂਧਰਾ, ਬਿਹਾਰ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸਲੀ ਫੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ) 'ਚ ਵਰਵਾਰਾ ਰਾਓ ਵਰਗੇ ਕਵੀਆਂ ਤੇ ਗਦਰ ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਤੁੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੁਨੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹੀ ਸਟੇਟ ਪਾਸ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਗਤਬਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਤਰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਸ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਖੁਦ ਜਸਬੀਰ ਸਮਰ ਦਾ ਵੀ ਭਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹੱਸਦਿਆਂ ਖੇਡਦਿਆਂ ਦਾਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਾ ਦਿੰਦੀਆਂ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਫੁਰਸਤ ਦੇ ਪਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਝਰੋਖਿਆਂ ਵਿਚ ਬੁਰਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਮੋਹ ਭਰਿਆ, ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗੋਲ-ਮਟੋਲ ਚਿਹਰਾ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਿਹਰਾ ਮੇਰੀ ਬੇਬੇ (ਦਾਦੀ) ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਕੌਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਉੱਭਾ

ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਬਚਪਨ ਵਿਚ। ਇਕ ਫਿਲਮ ਚੱਲਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦਾਦਕੇ ਪਿੰਡ (ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦਾ ਇਕ ਉੱਨਤ ਪਿੰਡ) ਚਾਉਂਦੇ।

ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦੀ ਇਹ ਸਮਝ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕਲੌਤੇ ਪੁੱਤਰ (ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਜੀ) ਦਾ ਸਰਾਫਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਰਾਮਪੁਰਾ ਮੰਡੀ ਵਿਖੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਸਕਣ। ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਰਾਮਪੁਰਾ ਮੰਡੀ ਵਿਖੇ ਹੀ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਪਿੰਡ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਅਜੇ ਚੌਥੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਡੱਕਾ ਦੂਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ। ਦਾਦੀ ਇਕ ਦਿਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਚੱਲ ਕੁਤੇ ਤੈਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੋਰਨੀ ਬਣਾਵਾਂ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਬੇਬੇ ਉਹ ਕਿਵੇਂ?”
ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਹ ਰੋਟੀ ਵੇਲਾ।”
ਮੈਂ ਵਿੰਗੀ-ਟੋਢੀ ਰੋਟੀ ਵੇਲ ਕੇ ਤਵੇ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਬੇਬੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਰੋਟੀ ਸੇਕ ਕੇ ਰੋਟੀ ਫੁੱਲ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਦਾਗ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦੇਵੀ।” ਇਹ ਸੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੋਰਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਬਕ।

ਅੱਜ ਵੀ ਜਦ ਮੈਂ ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਚੱਜੀ ਔਰਤ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰੋਟੀ ਗੋਲ ਫੁੱਲੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸ 'ਤੇ ਦਾਗ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਗਾਉਂਦੀ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਹਰਾ ਬਾਪੂ ਦਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ, “ਬਾਪੂ ਤੇਰੇ ਸਿਹਰੇ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਸਜਾਵਾਂ, ਅੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਤਾਰੇ ਤੌੜ ਕੇ” ਤੇ ਬਾਪੂ ਆਖਦਾ, “ਵਾਹ ਭਾਈ ਵਾਹ, ਰੰਗ ਲਾ 'ਤਾ ਕੁਤੀਏ।” ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਹਾਸੇ ਠੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦਾਦੀ-ਦਾਦਾ, ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਆਖਦੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਹੁਣ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਲਗਭਗ ਗੁਆਚ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੋਰਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸਬਕ।

ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਨੂੰ ਲਾ ਦੇਣਾ। ਸਾਰੀ ਸਫਾਈ ਆਪ ਕਰਨੀ। ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕਲੀ-ਕਲੀ ਕੂਚੀ ਖੁਦ ਫੇਰਨੀ। ਬੇਬੇ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਕਿ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਮੋਰ ਘੁੰਗੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਬੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਚੱਲਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਚੱਜੀ ਔਰਤ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਬੇਬੇ ਨੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਸਿਖਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀ, “ਕੁਤੀਆਂ ਜੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੋਰਨੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਫੇਰ ਹੀ ਚੰਗਾ

ਹੈ।”
ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਟਲਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ, “ਬੇਬੇ ਕੀ ਹੈ ਤੇਰੀ ਇਹ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੋਰਨੀ?”

ਉਹ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੀ, “ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੋਰਨੀ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਏਨੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਿ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਉਹਦਾ ਕਾਇਲ ਹੋ ਜਾਵੇ।”

ਫੇਰ ਕਹਿੰਦੀ, “ਜੇ ਤੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੋਰਨੀ ਬਣਗੀ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਸੱਸ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨੂੰਹ ਸੁਚੱਜੀ ਆਈ ਹੈ।”

ਅੱਜ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜੋ ਪਿਆਰ,

ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮਹੁਬੱਤ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਛੇਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਤਾਂ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਾਮਪੁਰੇ ਹੀ ਆ ਗਏ। ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਿੰਦਗਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਬਾਪੂ ਜੀ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਕਮਰਾ ਇਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਜਾਂ ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਬੇਬੇ ਕੋਲ ਸੌਂਦੇ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਬੇਬੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਜੇਕਰ ਕਦੇ ਟੀ.ਵੀ. ਅੱਗੇ ਬੈਠਣਾ ਤਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਵਿਚ ਰੋਣ-ਕੁਰਲਾਉਣ ਦਾ ਸੀਨ ਆਉਣ ਤੇ ਬੇਬੇ ਨੇ ਕਹਿ ਦੇਣਾ, ਕੁਤੇ ਵਾਜਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ, ਚੰਦਰੀਆਂ ਪਤਾ ਨੀਂ ਕਿਉਂ ਰੋਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ? ਆਬਣ ਵੇਲੇ ਰੋਣਾ ਕੁਰਲਾਉਣਾ-ਬਦਸ਼ਗਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

ਸਮਾਂ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਡੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਬੇਬੇ ਸਿਰਗਾਣੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਆਖ ਕੇ ਪੈਣਾ, ਬੇਬੇ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉਠਾ ਦੇਈਂ। ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਘੱਟ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਇਕ ਵਜੇ ਬੋਲ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਤੇ ਕਦੇ ਦੋ ਵਜੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਬੀਤਦੇ ਗਏ ਤੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਕਦੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਬੇਬੇ ਦੇ ਸਿਰਗਾਣੇ ਬੈਠਿਆਂ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ।
ਮੈਂ ਹੀ ਬੇਬੇ ਦਾ ਸਿਰ ਵਾਹੁੰਦੀ। ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗੁੱਤ ਹੀ ਪਸੰਦ ਆਉਂਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਈਡ ਗੁੱਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ, ਕਦੇ ਦੋ ਗੁੱਤਾਂ ਅਤੇ ਕਦੇ ਉੱਚਾ ਜੂਤਾ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੀ, “ਬੇਬੇ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਹੋਮਾ

ਮਾਲਿਨੀ ਲੱਗਦੀ ਏ।” ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਜਿਉਂਦੀ ਰਹਿ, ਵਸਦੀ ਰਹਿ, ਕਰਮਾ ਆਲੀ ਹੋਵੇ, ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਅਸੀਸਾਂ। ਮੇਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੇਬੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਮੇਰੀ ਮੰਗਣੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਿਆ। ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮੇਰਾ ਮੰਗੇਤਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੇਬੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਭਾਈ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਸ ਤੂੰ ਕੁਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹੀਂ। ਅੱਗ ਤੇ ਫੂਸ ਦਾ ਭਾਈ ਕੋਈ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਧਰੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਬੇ ਅਚਾਨਕ ਬਿਮਾਰ ਪੈ ਗਈ। ਸਭ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਇਹ ਪੱਕੀ ਚਾਹਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਦੇਖ ਕੇ ਜਾਵੇ। ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬੇਬੇ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਂਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਹੋਕ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਚਾਈ-ਚਾਈਂ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਵੀ ਮੈਂ ਬੇਬੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿਦਾਈ 'ਤੇ ਬੇਬੇ ਬਹੁਤ ਰੋਈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਤੀ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕਾਲਜਾ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। ਅਖੀਰ ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪੂਰੇ 14 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਬੇਬੇ ਉਥੇ ਚਲੀ ਗਈ, ਜਿਥੋਂ ਕੋਈ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਸ਼ਾਲਾ! ਹਰ ਬੇਟੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੋਰਨੀ ਬਣ ਜਾਵੇ।

ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਪਿੱਛੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਪਿੱਛੋਂ 31 ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਨੂੰ ਹੀ ਭਾਈ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪੋਸੀ ਵਿਚ ਰਹੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਕਾਤਲ ਦੋਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਲਈ 26 ਜਨਵਰੀ 1985 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਲੋਂ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦੇਣ ਅਤੇ ਰੂਪੋਸ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਉਪਰੰਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਗਏ ਸਨ।

ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਭਾਈ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਜਦੋਂ ਬਾਬੇ ਤੋਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਕਹਿਣ ਲਗੇ, “ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲਵੋ।” ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਜਦ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਵਲੋਂ ਹੋਏ ਇਨਕਾਰ ਸਬੰਧੀ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਰੂਪੋਸ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅਜੇ ਤਕ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਉਗਰਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਰਕਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਦੇਣੋਂ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦ ਬੁੱਕਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿਓ। ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਮੈਂ ਵੀ ਜਾਵਾਂਗਾ।”

ਭਾਈ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਫੋਲਾਫਾਲੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਰਸੀਦ ਬੁੱਕਾਂ ਲੱਭ ਪਈਆਂ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਉਗਰਾਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਤਕ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਸੇ ਸ਼ਾਮ ਹੀ ਭਾਈ ਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚਹੇਤੂ (ਉਰਫ ਜਨਰਲ ਹਰੀ ਸਿੰਘ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਦੇ ਗਏ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਵਾਸਤੇ ਮਾਟੋ ਬਣਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਜਦੋਂ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਮਾਗਮ ਵਾਸਤੇ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੇਰ ਨਾਲ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਕ ਭਾਈ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਆ ਕੇ ਜਿੰਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਲੈ ਜਾਣ। ਪਰ ਭਾਈ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਭਾਈ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਭਾਈ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਅਤੇ ਭਾਈ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਭਾਅ ਜੀ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚੱਲੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਆਈਏ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਠੀਕ ਹੈ।”

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ, ਭਾਈ ਕਾਹਲੋਂ, ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਝੀਡਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਾਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਤੁਸੀਂ ਉਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਵੱਡੇ ਸੰਤਾਂ (ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਸੇਵਕ ਚਾਰ ਫੌਜੀ ਅੰਬਾਲੇ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੈ।”

ਇਸ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਮਾਤਾ ਨੇ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ- “ਇਕ ਫੌਜੀ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ‘ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ

ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਤਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਜਾਹ, ਅੱਗੇ ਸੰਤ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਫੌਜੀ ਕਾਫੀ ਅੰਦਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਸੰਤ ਇਕ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋ ਸਿੰਘ ਸਟੋਵ ‘ਤੇ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ‘ਫੌਜੀ, ਤੂੰ ਕਿਵੇਂ ਇੱਥੇ ਆ ਗਿਆ?’ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ‘ਤੁਹਾਡੀ ਮਿਹਰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਏਥੇ ਲੈ ਆਈ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਜੀ, ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?’

ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਕ ਅੱਖ ਖੁਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਕੁਝ ਜ਼ਖ਼ਮ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਾਂ ਕਿ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ?”

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਮੁਕਤਸਰ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਹਰਮੀਤ ਕੌਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਵੀਰ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵਾਂਗੇ।”

ਉਥੋਂ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ

ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਉਪਰੰਤ ਬਾਬਾ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸਿੰਘਣੀ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਲੈ ਕੇ ਰੋਡਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ ਚਲੀ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਬਿਲਾਸਪੁਰ, ਬਰਨਾਲੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਦੇ ਉੱਪਰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਸੜਕ ਦੇ ਕੰਢੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਦ ਗਏ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਪਹਿਲਾਂ ਜਲ ਪਾਣੀ ਛਕੋ। ਫਿਰ ਦੱਸਿਓ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।” ਅਸੀਂ ਸਮਾਗਮ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਜੇ ਬਾਪੂ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵਾਂਗੇ।” ਅਸੀਂ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।

ਸਮਾਗਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੱਡੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ, ਪਰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੈਣ ਗਈ ਗੱਡੀ ਖਾਲੀ ਹੀ ਮੁੜ ਆਈ। ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਗੂ ਭੜਕ ਪਏ। ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀਆਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਗਾਲ-ਮੰਦਾ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ

ਸਿੰਘਣੀ ਤੇ ਬੱਚੇ ਨਾ ਆਏ ਤਾਂ ਸਮਾਗਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਭਾਈ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਾ ਆਇਆ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਸਮਾਗਮ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਬਾਬੇ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਫਿਰ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਉਸ ਦੀ ਨੂੰਹ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ

ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰੋਪੇ ਬਾਬੇ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਦਿਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਬੇ ਵਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਤੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੈਡਲ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਮੈਡਲ, ਬਾਬਾ ਠਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਨੌਧ ਸਿੰਘ ਮੈਡਲ, ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ

ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਮੈਡਲ, ਭਾਈ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਮੈਡਲ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਉਪਰੰਤ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੇ ਨਿਹੰਗ ਮੁੱਖੀ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਰਾਈ ਗਈ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁਰੰਮਤ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਬਿਮਲ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫ਼ਸੀਲ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦਾ ਜੰਗਲਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹਤਾ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਕੇ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦ ਉਹ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਬੜੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ?”

ਉਹ ਇਕ ਦਮ ਬੋਲਿਆ “ਨਾਪਾਕ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕਰਾਈ ਗਈ ਮੁਰੰਮਤ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੋ ਸਮਾਂ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਇਮਾਰਤ ਤਿਆਰ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।”

ਉਹੋ ਗੱਲ ਹੋਈ। 26 ਜਨਵਰੀ 1986 ਨੂੰ ਹੋਏ ਸਰਬੱਤ

ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਢਾਹ ਕੇ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ।

ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ : ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੌਰਾਨ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਡਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਟਕਸਾਲ ਕਿਤੇ ਫਿਰ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਹੀ ਨਾ ਅਪਨਾ ਲਵੇ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਸਮਝੋ ਕਿ ਸੰਤ ਆਪਣਾ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਣੀ ਪਈ, ਜੋ ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸੁਭਾਅ ਸਨ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖਾਤਕੂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਜੋਬਨ ਸਮੇਂ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲੀ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਤਰਕਾਰ

ਖਾਤਕੂ ਲਹਿਰ ਦੇ 1992 ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ. ਪੀ.ਕੇ.ਪੀ.ਐੱਸ.ਗਿੱਲ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਂਕ ਮਹਿਤਾ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਟਕਸਾਲੀ ਸਿੰਘ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ “ਪਤਵੰਤਿਆਂ” ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਉਪਰੰਤ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਕਮਰਾ ਨੰ. 7 ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ। ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਕਸਾਲ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਪਾਓ ਦਿੱਤੇ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾਂ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣ ਕੇ ਆ ਗਏ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਅੰਬੈਸੀ ਵਲੋਂ ਵੀਜ਼ੇ ਲੱਗ ਕੇ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਵੀਜ਼ੇ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲੇ ਗਏ।

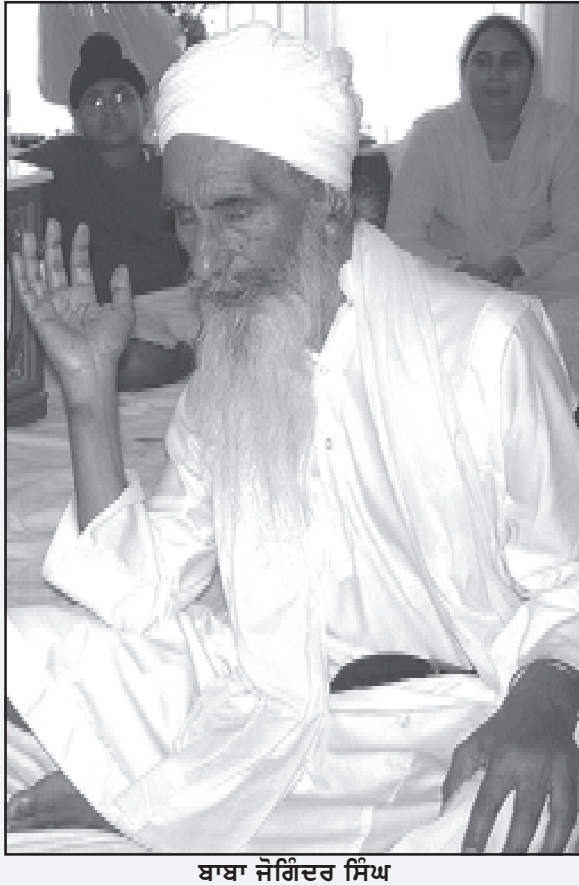
ਇਹ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਨ ‘ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਪਕੜ ਲੈਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਧੂ ਸੁਭਾਅ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਲੈ ਗਏ।

ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਸਜੇ ਸਿੰਘ ਵੀਜ਼ੇ ਲਵਾਉਣ ਲਈ ਚਿੰਠੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ ਆ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ, ਉਸ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ “ਸਿੰਘ” ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਜੋ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ 1992 ਤਕ ਕਦੇ ਵੇਖੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਉਭਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਦ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੜਵਣੀ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਇਥੋਂ ਤਕ ਹੀ ਡਿਊਟੀ ਸੀ। ਬਾਬੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭੋਲੇਪਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਾਬੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦਾਅਪੇਚਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨਜਾਣ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲ ਗਈ।

ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਘੁਸਪੈਠ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਮਾਫਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦਾ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟਕਸਾਲੀ ਸਿੰਘ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਡਾਲਰਾਂ ਅਤੇ ਪੈਂਡਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲਮਾਲ ਹੋਣ ਲੱਗ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਖਾਤਕੂਪੁਣੇ ਵਾਲਾ ਮਾਦਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੇਵਲ ਪੈਸਾ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ‘ਤੇ ਵੀਜ਼ੇ ਲਵਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਜੱਥੇ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਵੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਗਰਚਾ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਦਾ ਵੀ ਨਾਂ ਅੰਬੈਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਦੁਆ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਖਾਤਕੂ ਲਹਿਰ ਦੇ 1992 ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ. ਪੀ.ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ.ਗਿੱਲ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਂਕ ਮਹਿਤਾ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਟਕਸਾਲੀ ਸਿੰਘ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ “ਪਤਵੰਤਿਆਂ” ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਉਪਰੰਤ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਕਮਰਾ ਨੰ. 7 ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ। ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਕਸਾਲ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਪਾਓ ਦਿੱਤੇ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਹੀ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾਂ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣ ਕੇ ਆ ਗਏ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਅੰਬੈਸੀ ਵਲੋਂ ਵੀਜ਼ੇ ਲੱਗ ਕੇ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਵੀਜ਼ੇ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਨ ‘ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਪਕੜ ਲੈਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਧੂ ਸੁਭਾਅ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਲੈ ਗਏ।

ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਰਾਮ ਰੌਲੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚੋਣ ਜਾਬਤਾ

ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕੋ ਇਕ ਚੋਣ ਲੜੀ ਤੇ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਾਪੀ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਊ ਲੋਕ ਤਾਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣਗੇ, ਪਰ ਝੁੰਗੀਆਂ ਦੀ ਵੋਟ ਲੈਣ ਲਈ ਨੋਟ ਜਾਂ ਨਸ਼ੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਿ ਨੇੜਲੀ ਝੁੰਗੀ ਕਾਲੋਨੀ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਖਰਚ ਆਵੇਗਾ, ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸਿਓ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹਾਰ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਕਾਲੋਨੀ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਬਾਕੀਆਂ ਦਾ ਕੌਣ ਦੇਂਦਾ? ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹੁਰੀਂ ਆਏ ਤੇ ਓਨੇ ਪੈਸੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੋੜਦੇ ਹੋਏ ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਿ ਗਏ, “ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਦਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।” ਸਾਰੀ ਖ਼ਬਰ ਛਪ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਸੀਟ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਨਸ਼ੇ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ।

-ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਭਾਈਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਮਹਾਂ-ਕੁੰਡ ਸੂਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗੱਲਬਾਤ ਬਣਦੇ-ਟੁੱਟਦੇ ਤੇ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲੱਗਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤਖ਼ਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਕੜੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਦੇ ਵੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਜਗਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾ ਮੀਡੀਆ ਕਸਰ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ।

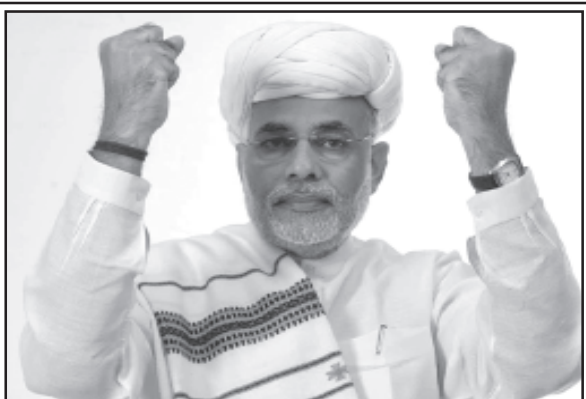
ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ। ਇਹ ਸਖ਼ਤੀ ਜਿੰਨੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਓਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕ ‘ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜਾਬਤਾ’ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਜਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਵਿਰਲੀ-ਵਾਂਝੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਘੱਟ ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਧ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਚੋਣ ਜਾਬਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਲਾਗੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੋਣਾ ਇਹ ਇਸ ਵਾਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਪਰਾਧਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦਾਗੀ ਬੰਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾ ਬਣਾਏ ਹੋਣ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਦਲੀਲ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜੇ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਪਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਝਾਰਖੰਡ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਦਾ ਸਿੱਧੂ ਸੋਰੇਨ ਹੋਵੇ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘੂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੰਜੇ ਦੱਤ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਝਕਾਨੀਆਂ ਦੇਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਚੋਣ ਜਾਬਤਾ ਨੂੰ ਵੀ। ਸ਼ਾਹਬੁਦੀਨ ਵਰਗੇ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਚੋਣ ਲੜ ਲਵੇਗੀ।

ਦੂਜਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ। ਛੋਟੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਹ ਕੰਮ ਘੱਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ, ਪਰ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪੱਲਾ ਸਾਫ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਜਿਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਹੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਵਰਨਾ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕੋ ਇਕ ਚੋਣ ਲੜੀ ਤੇ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਾਪੀ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਊ ਲੋਕ ਤਾਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣਗੇ, ਪਰ ਝੁੰਗੀਆਂ ਦੀ ਵੋਟ ਲੈਣ ਲਈ ਨੋਟ ਜਾਂ ਨਸ਼ੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਿ ਨੇੜਲੀ ਝੁੰਗੀ ਕਾਲੋਨੀ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਖਰਚ ਆਵੇਗਾ, ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸਿਓ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹਾਰ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਕਾਲੋਨੀ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਬਾਕੀਆਂ ਦਾ ਕੌਣ ਦੇਂਦਾ? ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮਨਮੋਹਨ

ਸਿੰਘ ਹੁਰੀਂ ਆਏ ਤੇ ਓਨੇ ਪੈਸੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੋੜਦੇ ਹੋਏ ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਿ ਗਏ, “ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਦਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।” ਸਾਰੀ ਖ਼ਬਰ ਛਪ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਸੀਟ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਨਸ਼ੇ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

ਲਿਆ।

ਤੀਜਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਲਸੇ ਜਲੂਸਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੰਨਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹਾਲੇ ਬੋਝੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਗਜ਼ ਦਾਖਲ ਕਰਾਉਣ ਸਮੇਂ ਮਿੱਥੀ ਹੱਦ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬੰਦੇ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਿੱਥੀ ਹੱਦ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਖੜੇ ਸਨ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਤੁਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।” ਉਸ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਕਹਿ ਦਿਓ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਜੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕਰ ਲਵੋ।” ‘ਨਾਲੇ ਚੋਰੀ ਤੇ ਨਾਲੇ ਸੀਨਾਜ਼ੋਰੀ’ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਰਗੇ ਇਸ ਪੈਂਤੜੇ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਗਾੜ ਸਕਿਆ। ਇੰਜ ਹੀ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਵਾਂ ਰਾਹ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਕਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਸਿਹਰੇ ਲਾ ਕੇ ਬਿਠਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਕੀ ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਮੰਨਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਬਰਾਤੀ ਦੱਸ ਕੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਦੋ-ਦੋ ਪੈਂਗ ਪੀਣ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਸਿਹਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਢੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਲਾਤਾ ਆਖ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਏਦਾਂ ਦਾ ਇਕ ਲਾਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਢੁੱਕਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੀ ਰੋਣਕ ਵੀ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਚੌਥਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਮਿੱਥੀ ਹੱਦ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਰਕਮ ਖਰਚਣ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ। ਹੱਦਾਂ ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਖਰਚਾ ਕਰੋੜਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ। ਮੂੰਹੋਂ ਮੂੰਹ ਹਰ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੇਬ ਵਿਚ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਦਾ ਚੋਣ ਚੰਦਿਆਂ ਦਾ ਰਲਾ ਕੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਤਾਂ ਲੱਗਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਜਨਰਲ ਸੀਟ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀਹ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੀ ਸੋਚਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਚੋਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦੇ

ਬਾਵਜੂਦ ਰਿਟਰਨਾਂ ਭਰਨ ਸਮੇਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿੱਥੀ ਹੋਈ ਖਰਚੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵਧ ਕੋਈ ਲਿਖਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਬਠਿੰਡੇ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਬਾਰੇ ਹੁਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਪੈਸਾ ਰੋੜ੍ਹਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੰਜਾਹ-ਪੰਜਾਹ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਟੱਪ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਵਾਲੀ ਲਕੀਰ ਟੱਪੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣੀ। ਇੰਜ ਹੀ ਬਾਕੀ ਬਾਝੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਣੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ, ਜਿਥੇ ਕਰੋੜ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਗਿਣਤੀ ‘ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਪੰਜਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵਰਤਣੀ ਹੀ ਵਰਤਣੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਕੁਝ ਅਫ਼ਸਰ ਬਦਲੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਅਫ਼ਸਰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣੇ, ਉਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਹਿਣੇ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਨਾਵਾਂ

ਦੇ ਨਵੇਂ ਪੈਨਲ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕਰ ਲਈਏ। ਸੱਤ ਤੇ ਤੇਰਾਂ ਮਈ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸੋਲਾਂ ਮਈ ਨੂੰ ਨਤੀਜਾ ਆ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ, ਪਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਵੀ। ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪਹਿਲੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ ਅਪੀਨ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਨਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਰੱਖਣਗੇ ਕਿ ਸੋਲਾਂ ਮਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨੌਕਰੀ ਇਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਰਾਜ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

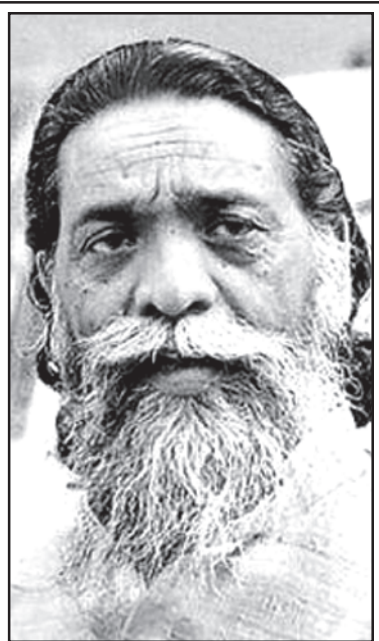
ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੀ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣ ਮੀਟਿੰਗ ਜਾਂ ਜਲਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਣ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮਾੜਾ-ਮੋਟਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਝਿੜਕ-ਫਟਕਾਰ ਪਾ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਏਨੀ ਗੱਲ ਲਈ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਹੱਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਖੋਹਿਆ ਗਿਆ। ਇੰਜ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਵੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਛੇਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬੁਝਾਂ ਤੱਕ ਲਿਆਉਣ ਦਾ। ਇਹ ਕੰਮ ਵੀ ਸਭ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ‘ਤੇ ਝੰਡੇ ਨਹੀਂ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਪਰ ਪਤਾ ਸਭ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਹ ਗੱਡੀ ਫਲਾਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਟਰੈਕਟਰ-ਟਰਾਲੀ ਆਦਿ ਵਰਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਚੋਣ ਅਬਜ਼ਰਵਰ ਪੁੱਛ ਲਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸੰਗਤ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੱਤਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਬੁਝਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦਾ। ਇਹ ਕੰਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਵਧ ਤੇ ਕਿਤੇ ਕੁਝ ਘੱਟ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਟੀ.ਵੀ. ਸਕਰੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਚੈਨਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ ਜਾਪਦਾ। ਇਸੇ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਲੁਕ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿਖਾਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ

ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰੀ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਵਾਰੀ ਪੋਲਿੰਗ ਬੁਝਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਬੁਝਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਉਸ ਦੇ ਹਲਕੇ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਚੋਣ ਹੋਈ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਬੁਝਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਤੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਲਈ ਸੀ। ਬੰਦੇ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਵੇਖੋ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਚੋਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇੰਜ ਹੀ ਜਿੱਤਣੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਏਦਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਹੋਣਗੇ।

ਅੱਠਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਧਰਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕੋਈ ਧਿਰ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਕਹਾਉਂਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਤਰੰਗਲੀ ਦੀਆਂ ਨੋਕਾਂ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਰਾਖੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਜੁਲਮ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਖ਼ਮ ਹਰੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੁਕ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਭੜਕਾਉਂਦੀ ਤੇ ਉਕਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ

ਸ਼ਿੱਬੂ ਸੋਰੇਨ

ਕਾਂਗਰਸ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲੇਸਟ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਲੁਕੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਤੱਤਾਂ ਵਲ ਵੀ ਨਰਮੀ ਵਰਤਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਂ ਲਏ ਬਗ਼ੈਰ ਵੀ ਧਰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਸੰਨ 2003 ਦੀਆਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਚੋਣ ਦੌਰੇ ਲਈ ਆਉਣਾ ਸੀ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੋਲ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਸਭ ਪਾਸੇ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, “ਮੈਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੋ ਗੁਜਰਾਤ ਨਹੀਂ ਬਨਨੇ ਦੁੰਗਾ।” ਇਸ਼ਾਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਦੰਗੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, “ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹੈ, ਮੈਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੋ ਗੁਜਰਾਤ ਨਹੀਂ ਬਨਨੇ ਦੁੰਗਾ। ਵੋਹ ਬਨਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਗਾ, ਬਨਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੋ ਗੁਜਰਾਤ ਬਨਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਚਵਾਲੀਸ ਇੰਚ ਕਾ ਸੀਨਾ ਚਾਹੀਏ।” ਏਨੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਉਹ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਉਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਜੇ ਸਿੱਧੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਹੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ।

ਆਖ਼ਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਹੁਣ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਰੌਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਟਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਕਰਕੇ। ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ, ਜਿਹੜੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੰਗੇ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਤਰਫ਼ਾ ਕਤਲੇਆਮ ਸੀ, ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ‘ਚੋਂ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਵੀ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਸਰਨਾ ਧੜੇ ਨੇ ਖੋਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਖੜੇ ਪੈਰ ਇਸ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਸਰਨਾ ਧੜੇ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਫੋਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦ ਕੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਲੱਬਦੇ ਸਾਰ ਉਹੋ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਚੋਣ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਫੇਰ ਬੇਅਸੂਲਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ? ਨਾ ਤਾਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ। ਧੋਖਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

NirpalKaur.com

ਨਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਡਾਟ ਕੌਮ

A WEBSITE SHOWCASING THE TASTE OF PUNJABI FOOD

ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦਾ ਸਵਾਦ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨ

VISIT : WWW.NIRPALKAUR.COM
HOME COOKING, FASHION AND HEALTH

ਮੈਨੂੰ ਨਫਰਤ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਭਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕੱਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਸਾਂ। ਮੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਿਉਣ ਲਈ ਉੱਕਾ ਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉਹ ਘਿਨਾਉਣੇ ਪਲ ਜੋ ਮੇਰਾ ਵੱਸ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਯਾਦ ਨਾ ਕਰਾਂ। ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਂ ਇਹ ਅੱਕ ਚੱਬਣ ਲਈ ਏਸ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਅਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੇਰੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮੇਰੇ ਵਰਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਜਾਂ ਧੀ ਨੂੰ

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੈਤੋ

ਉਸ ਨਰਕੀ ਕੁੰਭ ਵਿਚ ਡਿੱਗਣੇ ਕਦੇ ਬਚਾ ਸਕੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਸਮਝਾਂਗੀ।

ਮੈਂ ਸਾਈਕਾਲੋਜੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਇਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸਾਂ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਏਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮਾਹੌਲ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਕਮਰਾ-ਰਸੋਈ ਮੈਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤੀ ਦੂਰ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੋਕਲ ਬੱਸ ਜਾਂ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਚੀ-ਛੱਬੀ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੰਗ ਪਿੱਛੋਂ ਕਈ ਫੌਜੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਕਸਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਲ-ਹਿਲਾਉ ਹਾਦਸੇ ਦੇਖਣ ਪਿੱਛੋਂ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਫੌਜੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਦਸਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਦਹਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਵਹਾਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁਨੱਖਾ ਫੌਜੀ ਸਾਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਕੋਈ ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਚੱਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਠੀਕ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਫੌਜ ਵਿਚ ਕਪਤਾਨ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਹੋਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਗਏ ਸਾਂ। ਉਹਦਾ ਸਰੀਰ ਗਠੀਲਾ, ਫੁਰਤੀਲਾ ਤੇ ਦੇਖਣੀ-ਪਾਖਣੀ ਠੀਕ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਹੀ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਉਸ ਵਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਾਮ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਕੋਈ ਫੁੱਲ ਕਿਧਰੇ ਤੋੜ ਲਿਆਉਂਦਾ ਤੇ ਝੁਕਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕੋਈ ਪਿਆਰੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਬਕਾਨ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਇੰਡੀਆ-ਗੇਟ ਜਾਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਬੁੱਧਾ ਗਾਰਡਨ ਘੁੰਮਣ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁੱਛਣ ਪੁਛਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਸੀਨ ਪਲਾਂ ਨੇ। ਉਹ ਦਿਨ ਸਵਰਗਾਂ ਵਰਗੇ ਸਨ। ਹਰ ਦਿਨ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਲੰਘਦਾ। ਇਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਨਸ਼ਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਰਹਿੰਦਾ।

ਮੇਰੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਨੇ ਇੰਡੀਆ-ਗੇਟ ਕੋਲ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ।

ਹਾਏ-ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਸਾਂ।

ਇਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਬੋਝੇ ਆ।

ਨਾ ਫੇਰ ਵੀ, ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ਪੋਸਟਿੰਗ? ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹਨੇਰਾ ਜਿਹਾ ਛਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੂਨੇ।

ਓਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਡਿਊਟੀ ਮਿਲੇਗੀ?

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਓਥੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਲ ਕੋਰਸ ਕਰਾਂਗਾ ਤੇ ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਖੁਫੀਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਮੈਂ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਨਾ ਤੂੰ ਪੁੱਛੀ।

ਫੇਰ ਮੇਰਾ ਕੀ ਬਣੇ?

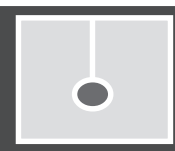
ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ। ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਸੋਮਵਾਰ ਏਥੋਂ ਗੱਡੀ ਫੜਨੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੂੰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕਲੂ ਕੋਰਟ ਮੈਰਿਜ ਕਰਵਾ ਲਈਏ।

ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ। ਉਹਨੇ ਝੱਟ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕ ਪੈਂਦੇ ਨੇ। ਆਪਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਅਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਜਾਨਵਰ

ਜਿਉਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਐ। ਜੇ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਆਪ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਕਦੇ ਤੱਕ ਤੂੰ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜੀ ਰੱਖੇਂਗੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਤੇਰੇ ਲਈ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਰਹਿਣਾ ਨਹੀਂ। ਸੋ ਕੱਲ੍ਹ ਤੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹੀ, ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਤੈਨੂੰ ਲੈਣ ਆਵਾਂਗਾ।

ਸਾਮ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਫੋਨ 'ਤੇ ਧੀਰਜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ। ਉਸ ਰਾਤ ਮੈਂ ਸੌਂ ਵੀ ਨਾ ਸਕੀ। ਅਖੀਰ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੋ ਕੁ ਵਕੀਲਾਂ ਤੋਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾ ਲਏ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਇੰਜ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਫੇਰ ਸੋਚਿਆ-ਪਿਆਰ ਤੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਭ ਜਾਇਜ਼।

ਸਾਡੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਾਮ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਵਧੀਆ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਬਿਤਾਈ। ਉਸਨੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੈਪਨ ਦਾ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੀ ਅੰਗੂਣੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਕਮਰਾ ਵੀ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ-ਸਾਡੀ ਸੁਹਾਗ ਰਾਤ ਲਈ। ਖਾ-ਪੀ ਕੇ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਹੋਟਲ ਦੇ ਲਾਅਨ ਵਿਚ ਟਹਿਲਣ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਕ ਸੁਹਣੇ ਸੁਪਨੇ ਵਰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਨ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਮਿਲ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਟਹਿਲਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਬੋਝੀ ਹਨੇਰੀ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੌਲੀ ਜਿਹੇ ਬੜੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਗਰਦਨ ਤੋਂ ਚੁੰਮ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਹਲਕਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕਰੰਟ ਜਿਹਾ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ।

ਹੋਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਤੇ ਕੋਈ ਗੀਤ-ਗੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਘੁੰਮਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਬੈੱਡ 'ਤੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਲਿਟਾਇਆ। ਫੇਰ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਸੈਂਡਲ ਲਾਹੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਹਿਲਾਇਆ। ਮੈਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹਸੀਨ ਰਾਤ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਗੁਜ਼ਰ ਗਈ।

ਧੀਰਜ ਨੇ ਪੂਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕੋਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਪੂਨੇ ਤੋਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਫੋਨ ਕਰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸਨੇ ਮਨਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੂਨੇ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਲੱਭ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਹਫਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸਨੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਫਲੈਟ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂ। ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਇਹ ਕਦਮ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ਤੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਧੀਰਜ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਲੈਣਗੇ। ਜੇ ਕਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਧੀਰਜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਝੱਟ ਹਾਂ ਕਰ ਦੇਣੀ ਸੀ।

ਪੂਨੇ ਵਾਲਾ ਫਲੈਟ ਹੈ ਤਾਂ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਸੀ ਬੜਾ ਸੁਹਣਾ ਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ। ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ, ਇਕ-ਬੈੱਡ ਰੂਮ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਸਲਖਾਨਾ। ਬਾਥ ਰੂਮ ਵੀ ਤਾਂ ਇਕ ਰੂਮ ਈ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਨਾ। ਉਸ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨੀ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਟਾਈਲਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਡਦੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਚਿਤਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਧੀਰਜ ਮੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਉਹਦਾ ਇਕੋ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ।

ਕਰ ਲਈ ਨੌਕਰੀ। ਹੁਣੇ ਕਿਹੜਾ ਤੂੰ ਬੁੱਢੀ ਹੋ ਚੱਲੀ ਏ।

ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਤਾਂ ਬੜੇ ਸੁਹਣੇ ਨਿਕਲੇ। ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਘੁਮਾਉਣ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਿਸਤਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹ ਭੜਝੂ ਪਾ ਦਿੰਦਾ। ਮੇਰਾ ਅੰਗ-ਅੰਗ ਦੁਖਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ

ਮੰਨਦਿਆਂ ਸੰਗ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਢਾਕ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਧੱਕੇ ਮਾਰਦਾ। ਕਦੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਲੇਟੀ ਨੂੰ ਇਉਂ ਦੱਬ ਲੈਂਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਡਰ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਅਜੀਬ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦੀ ਮੈਨੂੰ। ਮੈਂ ਉਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕਰ ਛੱਡਦੀ।

ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪੂਨੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਸੈਰ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਡਰਾਈਵ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਮੇਰੇ ਬੱਧ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਜੀ ਕਰੇਗਾ-ਕਰੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਜੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਚਲਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿਆਂ ਤੇ ਆਖਾਂ-ਜਾਹ ਖਸਮਾਂ ਨੂੰ ਖਾਹ। ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਮੈਂ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਰਹੀ ਤੇ ਰੋਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮਾਫੀ ਵੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਹਰਕਤਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਕਦੇ ਉਹ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਲੈਂਦਾ। ਕੰਮ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਕਰਦਾ। ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ

ਏਨੀ ਭੈੜੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਉਹ ਕਦੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਛੱਡਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਧਰੇ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੀ ਨਾ ਜਾਵਾਂ। ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਿਆਰੇ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਖੇ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਆਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਜਦੋਂ ਸਾਲ ਕੁ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਛੁੱਟੀ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਆਦਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਗਲਤੀ ਹਾਂ। ਹਰ ਇਕ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਲੈਣੀਆਂ, ਦੁੱਖ-ਸੁਖ, ਸੁਣਨੇ-ਸੁਣਾਉਣੇ, ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਲੱਭ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਕਰਨੀ-ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਸਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਹੇਲੀ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਚਿੰਨੀ-ਪੱਤਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।

ਸਰੋਜ-ਤੂੰ ਏਨੀ ਚੁੱਪ-ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਏ? ਇਸ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੇ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਏਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਾੜਾ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਤੋਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਧੀਰਜ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਾ ਸਹੇਲੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ

ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਚੁੱਪ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਏ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝਦੀ। ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਤਾਂ ਸੁਰਗ ਦੇ ਝੁਟਿਆਂ ਵਾਂਗ ਲੰਘ ਗਏ। ਧੀਰਜ ਦੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰੈਸ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮ ਲੈਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸਾਂ। ਉਸਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪਾਗਲ ਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸਾਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਸੁਪਨੇ ਵਰਗੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸਿਰ ਚੁੱਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਧੀਰਜ ਮੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨ ਦਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਘਰੇ ਬੈਠਿਆਂ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਵੀ ਲੈਂਦੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਏਧਰ ਓਧਰ ਪਈ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨਾ ਲੱਗਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੈਲੀ ਚੀਜ਼ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ। ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦੇ ਉਹਦੀ ਸਖਤ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ। ਮੈਂ ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੀ। ਬੈੱਡ-ਰੂਮ ਦੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਛੋਟਾ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਕੁਰਸੀ ਰੱਖ ਕੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਕੋਨਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਉਂਜ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕਿਧਰੇ ਜਾਣਾ ਆਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਚਾਬੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਚਾਬੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਦੇ ਗੁੱਡੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ, ਦੂਜੀ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਅੰਦਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਉਸ ਦਿਨ ਬੋਝੀ ਗਰਮੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨੋਟਸ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਧੀਰਜ ਅਚਾਨਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤੇ ਉਹਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਨੋਟਸ ਟੇਬਲ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਡਰ ਗਈ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਕਮੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਝੱਟ ਮਾਫੀ ਮੰਗਦਿਆਂ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਫੜ ਕੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਪਟਕਿਆ ਤੇ ਮੇਰੇ ਕਪੜੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਲਾਹ ਸੁੱਟੇ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਏਨਾ ਡਰ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਮਬਿਸਤਰ ਹੋਣਾ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਹਦੀ ਆਦਤ ਵਧਦੀ ਗਈ।

ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ। ਪੁੱਛੇ ਨਾ-ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਨੌਕਰੀ ਮੇਰੀ ਨਾ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਘਰ ਦੀ ਝਾੜ-ਪੁੱਝ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਮੈਂ ਇਕ ਘਰੇਲੂ ਬੀਵੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸਾਂ। ਉਸ ਨਾਲ ਹਮਬਿਸਤਰ ਹੋਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ-ਉਹ। ਮੈਂ ਉਹਦੀਆਂ ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਸਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਸਾਂ।

ਮੇਰੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੈਂ ਬੱਕ ਚੁੱਕੀ ਸਾਂ। ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਨਹਾ ਕੇ ਬੋਝਾ ਚਿਰ ਆਰਾਮ ਕਰਾਂਗੀ। ਬਾਥ-ਰੂਮ ਦੇ ਟੱਬ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਛੱਡਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਦੋਰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਟੱਬ ਵਿਚ ਲੇਟ ਗਈ। ਧੀਰਜ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੈੱਡ ਰੂਮ ਵਿਚੋਂ ਹਲਕੇ ਜਿਹੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਚਾਨਕ ਕਿਧਰੋਂ ਧੀਰਜ ਆ ਧਮਕਿਆ। ਉਹ ਟੱਬ ਦੇ ਉਤੇ ਝੁਕਿਆ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਗੁੰਡਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਮੈਨੂੰ ਉੱਕਾ ਚੰਗੀ ਨਾ ਲੱਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸ਼ਾਇਦ।

ਕੌਣ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ?

ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਡਰਦੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਝੂਠੀਏ! ਸੱਚ ਦੱਸ ਕੀਹਨੇ ਆਉਣਾ ਸੀ-ਅੱਜ? ਉਹ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਬੁਰਾ ਲੱਗਾ।

ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਟੱਬ ਵਿਚ ਲੇਟੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਫਿਕਰਾ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਖਿੱਚ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਇਕ ਬੱਧ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਫੜ ਕੇ ਘੜੀਸਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਨੂੰ ਬੈੱਡ ਰੂਮ ਦੀ ਫਰਸ਼ ਤਕ ਲੈ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਓਥੇ ਹੀ ਉਸਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਪ ਕੀਤਾ। ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਮੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਿਵਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸਾਂ। ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਚਕਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੁੱਬਮ-ਗੁੱਬਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਟੇਬਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆ ਵੱਜੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਚੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਟੇਬਲ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਖਿਲਚਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਰੋ ਰਹੀ ਸਾਂ।

ਬੋਝੇ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਧੀਰਜ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਾਫੀਆਂ ਮੰਗ ਕੇ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਰਹੇ। ਹਰ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਕ ਸਜ਼ਾ ਵਾਂਗ ਗੁਜ਼ਰਦਾ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦਾ ਮੈਂ ਡਰ ਜਾਂਦੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਅਕਸਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ-ਦੇਖ ਜੇ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਤਾਂ ਮੈਥੋਂ ਬੁਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ?

ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਮੈਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਧੀਰਜ ਲਈ ਤਾਂ ਹਰ ਹਰਬਾ ਮੇਰਾ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ? ਕਿਥੇ ਜਾਵਾਂ? ਇੰਜ ਤਾਂ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਦੇਰ ਨਾਲ ਘਰ ਆਇਆ। ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹ। ਡਿੱਕ ਡੋਲੇ ਖਾਂਦਾ ਉਹ ਬੈੱਡ-ਰੂਮ ਦੇ ਬੂਹੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਡਰ ਗਈ ਸਾਂ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਲਿਟਾਇਆ। ਉਹਦੇ ਬੂਟ ਲਾਹੇ। ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਉਹ ਏਧਰ ਓਧਰ ਸਿਰ ਮਾਰ ਕੇ ਕੁਝ ਬੁੜ-ਬੁੜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹੱਥ-ਨਾ-ਲਾਈ ਓਏ।

ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿਧਰੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਹੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਉਤਾਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, ਦੇਖ ਪਾਪਾ-ਡੋਟ-ਡੋਟ ਯੂ ਡੂ ਇਟ। ਉਹਨੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਲਈਆਂ।

ਡੋਟ ਟੱਚ ਮਾਈ ਮੌਮ।

ਕੌਣ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿ ਚਿਰੇ? ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

ਔਹ ਕਮੀਨਾ ਔਹ ਕਮੀਨਾ ਮੇਰਾ ਪਿਓ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੇਰੀ ਮੌਮ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਧਰਦੈ। ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਦੇਖਦਾ ਆ ਰਿਹਾਂ-ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਈਂ ਕਰ-ਕੁਝ ਨਈਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਮੈਂ। ਧੀਰਜ ਭੁੱਬਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਰੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਬੋਝੀ-ਬੋਝੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਅਜੇ ਸਮਝਣੀ ਬਾਕੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦਾ ਬਦਲਾ ਮੈਥੋਂ ਕਿਉਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ, ਉਹ ਟਾਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਤੇ ਖਰੂਵਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਰਕ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਧੀਰਜ ਦੇ ਪੂਰੇ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਕਸੂਰ ਕਬੂਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਧਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਕਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸਿਰਫ ਪੱਥਰ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੱਥਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਸਾਂ।

ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਅਟੈਚੀ ਵਿਚ ਕਪੜੇ ਪਾਏ ਤੇ ਧੀਰਜ ਦੀ ਉਸ ਘਿਨਾਉਣੀ ਜੇਲ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦਰਿਆ

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਭਾਗ - 1

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੱਸਾ

“ਬੇ ਜੀ, ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।”

ਖਿੜਕ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਅਮੋਲਕ ਦੇ ਖੁਸ਼ਕ ਤੇ ਰੁਕਦੇ ਜਾਂਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਕੁਰ ਕੁਰ ਛਿੜੀ, ਪਰ ਉਹ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਖਿੜਕ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ।

ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਜੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਸਰੀ ਚੁੱਪ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾ ਤੋੜ ਹੋਈ। ਪਾਲ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਸਹਿਮ ਨੇ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੱਫਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤੇ ਉਹ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਪੈ ਗਿਆ।

ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਅੱਧ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਫੇਰ ਉਸ ਉੱਠਕੇ ਮੂੰਹ ਧੋਤਾ, ਪਟਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਘੀ ਮਾਰੀ, ਉੱਚੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਬੀਹੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਕਈ ਵਾਕਫ ਮਿਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਹਬ ਸਲਾਮ ਕੀਤੀ, ਗੁਰਜੰਟ ਦੇ ਘਰ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਵੇਖਿਆ, ਉਹ ਕਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਤੂੜੀ ਦੇ ਡੱਕੇ ਝਾੜ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੀਆਂ ਪਾਲ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖਿੜ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਉਭਰ ਆਈ।

“ਆ ਜਾ, ਆ ਜਾ।” ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਜੰਟੇ ਨੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਕੱਚੀ ਬੈਠਕ ਦਾ ਬਾਰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ। ਪਾਲ ਨੇ ਅੰਦਰ ਪਸਰੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪਏ ਨਰਮੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਬਲਬ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੰਟਾ ਬਾਹਰੋਂ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਗੜਬੀ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਹਰਪਾਲ ਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਝਿਜਕ ਕੇ ਨਾਂਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ, ਫੇਰ ਆਪ ਹੀ ਕੁਝ ਸੋਚਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਬੋਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਨੂ ਵਿਚੋਂ ਬੋਤਲ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਉਮਾਹ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਚ ਆਖਿਆ,

“ਤੂੰ ਤਾਂ ਯਾਰ ਮੁੜਕੇ ਮੂੰਹ ਈ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ।”

ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਬੋਤਲ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੀ ਰੱਖੀ, ਅਤੇ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਢਿਲਕ ਗਏ ਭੂਰੇ ਨੂੰ ਦੂਸਰੀ ਬਾਂਹ ਨਾਲ ਉਗਾਸਦਿਆਂ ਬੋਲਿਓਂ ਗਲਾਸ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਾਲ ਵਲ ਕੀਤਾ।

“ਉਦਣ ਤਾਂ ਕੁਸ਼ ਨੀ ਸਾਲੇ ਟੁੰਡੇ ਨੇ ਦਿੱਤਾ! ਐਵੇਂ ਸਰਵਾੜੀ ਜਿਹੀ ਪੁੰਝੇ ਵਾਂਗੂ ਚੜੀ ਤੇ ਪੁੰਝੇ ਵਾਂਗੂ ਈ ਉਤਰ ਗਈ। ਸਹੁੰ ਵੱਡੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ! ਮੇਰਾ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਦਾ ਸਰੀਰ ਜਮਾਂ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਾ ਕਰੇ। ਸੌਂ ਕੱਢੀ ਗਲ ਭੈਣ ਦੇਣੇ ਟੁੰਡੇ ਨੂੰ। ਕੱਲ੍ਹ ਬਣਾਈ ਫੇਰ। ਆਪਦੀ ਚੀਜ਼ ਵਰਗੀ ਕਾਹਨੂੰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਘਰ ਦੀ ਕੁਕੜੀ ਦਾਲ ਬਰੋਬਰ।”

ਪਾਲ ਨੇ ਉਸਦੇ ਟਿਕੇ ਅਤੇ ਨਿੱਖਰੇ ਬੋਲ ਵਲ ਝਾਕ ਕੇ ਗਲਾਸ ਚਾੜ ਲਿਆ। ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਨਰਮੇ ਨਾਲ ਢੇਹ ਲਾ ਲਈ। ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਨਰਮੇ ਦੀ ਖੱਟ ਮਿੱਠੀ ਮਹਿਕ ਪਸਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਉਹ ਦਸਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

“ਬਾਹਲਾ ਮੇਲ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਂਤਖਾਣਾਂ ਦੇ ਪੱਪੂ ਨੇ ਸਿੱਧਵੀਂ ਖਰਾਦ ਲਾ ਲਿਆ! ਵਿਚੋਂ ਟਰੈਕਟਰ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਐ। ਕੰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਈ ਨਹੀਂ।” ਆਪਣੇ ਮੂਹਰੇ ਦੇਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਪੰਜੇ ਜੋੜਕੇ ਦੱਸਿਆ, “ਐਡਾ ਤਾਂ ਢਿੱਡ ਐ, ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਨੇ ਸੱਕ ਲਾਹ ਦਾ। ਉਂਐਵੇਂ ਆਖੀਏ, ਬੰਦਾ ਰੂਹ ਵਾਲਾ ਐ। ਉੱਡਕੇ ਮਿਲਦੇ !”

“ਉਹਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਐ?” ਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਤਰੀਆਂ ਪਰ ਕੂਲੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ।

“ਕੀਹਦਾ? ਬਾਹਮਣ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਾਲਾ ਪੁਲਸ ‘ਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ।”

ਪਾਲ ਫੇਰ ਹੱਸ ਪਿਆ।

“ਚਰਨਾ ਪਟਿਆਲੇ ਡਾਕਟਰ ਬਣ ਗਿਆ।”

ਫੇਰ ਪਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਆਖਿਆ, “ਯਾਰ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਐ ਕਿ ਝੂਠੀ ਐ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੁਣਿਐ ਮੱਕੀ ਚੱਬਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਅੱਟੀ-ਸੱਟੀ ਐ।”

“ਹੁਣ ਦੀ! ਉਹ ਤਾਂ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਐ।”

“ਹੱਛਿਆ!” ਜੰਟੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚੌੜੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ, “ਨਾ ਮੱਕੀ ਚੱਬ ਭੈਣ ਦੇਣੇ ਫੁੱਦੂ

ਜੱਟ ਈ ਐ। ਆਹ ਦਰਿਆ ਕਾਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਐ। ਝੜਿੱਕ ਨੂੰ ਵੱਢ ਕੇ ਵਿਚ ਮਾਰਨ।”

“ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਲੋੜ ਐ! ਡਾਕਟਰ ਤਾਂ ਦੀਵਾ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਭਾਲਿਆ ਮਿਲਦਾ।”

“ਆਹਦੇ ਚਰਨੇ ਦਾ ਬੁੜ੍ਹਾ ਜਿਹੜਾ ਡਾਕਖਾਨੇ ‘ਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ, ਕਹਿੰਦੇ ਮੱਕੀ ਚੱਬਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕਈ ਆਰੀਂ ਕਹਿ ਕੇ ਆਇਆ ਬਈ ਆਪਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉ।”

“ਫੇਰ?”

“ਫੇਰ ਕੀ? ਮੱਕੀ ਚੱਬ ਸਾਲੇ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨੀ ਹੋਏ। ਚੂਹੜਿਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤ ‘ਚ ਐ, ਸਾਡਾ ਮੁੰਡਾ ਡਾਕਟਰ ਐ! ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਰੱਜੇ ਚੂਹੜੇ ਦਾ ਸਾਕ ਲਵਾਂਗੇ! ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਭਰ ਲਵਾਂਗੇ! ਮੱਕੀ ਚੱਬ ਨੰਗਾਂ ਕੋਲ ਕੀ ਐ?”

ਪਾਲ ਨੂੰ ਇਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਚੜਿਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੰਟੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਡੂੰਘੇ ਜਿਹੇ ਵਿਚੋਂ ਸੁਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਹਰਪਾਲ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰਿਆ, ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਬੰਬੁਕਾਟ ਬਣੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਬਰਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾਧੇ ਬਿਨਾ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਖਿੜਕ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਬੋਜੀ ਤੇ ਸੁੱਖੀ ਨੂੰ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਐਵੇਂ ਹੀ ਆਖਿਆ, “ਅਜੇ ਤੱਕ ਪਏ ਨਹੀਂ।”

“ਪੈ ਜਾਨੇ ਆ।” ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਠਰੰਮਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸੁੱਖੀ ਨੇ ਰੋਟੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬਾਲ ਚੁੱਕਿਆ, ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਵਰਜ ਦਿੱਤਾ। ਪਲ ਕੁ ਖਲੋਤਾ ਰਿਹਾ, ਉਸਨੂੰ ਸਰੀਰ ਝੋਲ ਖਾਂਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਤੇ ਉਸ ਬਨਾਉਟੀ ਜਿਹੀ ਉਬਾਸੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅੰਦਰ ਵਲ ਨੂੰ ਕਦਮ ਪੁੱਟ ਲਿਆ। ਰਜਾਈ ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਿਆਂ ਹੀ ਦੁਪਹਿਰ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਫਿਰ ਦਿਮਾਗ ‘ਤੇ ਆ ਚੜ੍ਹੀ। ਤੇ ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਕੰਬਣੀ ਖਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰੋਂ ਤੁਰਿਆ ਸੀ ਕਿੰਨੀਆਂ ਆਸਾਂ ਉਮੰਗਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਮੁੜਿਆ ਕਿਹੜੇ ਹਾਲ ਸੀ?

ਦਸਵੀਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਦਿਲਰਾਜ, ਜੰਟਾ, ਪੱਪੂ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿਚੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆਏ ਮੁਣਸ਼ੀ ਮਜ਼ਬੀ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਚਰਨਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੇਟ ਵਿਚ ਦਸ ਕਿਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਰਲ ਕੇ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਕਰਦੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਵਲ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ। ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਖੰਡ ਖੀਰ ਹੋ ਕੇ ਕਰਦੇ, ਜੰਟਾ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਮੁਤਾਬਕ ਆਖਦਾ, “ਗੱਲਾਂ ਵੇਖ ਕਿਵੇਂ ਚਕਵੀਆਂ ਕਰਦੇ ਐ। ਬਾਈ, ਉਹ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਐ। ਬੋਡੇ ਵਰਗੇ ਬਾਹਲੇ ਸਿਆਣੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਈ ਜਾਭਾਂ ਭੰਨਾ ਕੇ ਮੁੜ ਆਉਂਦੇ ਐ।”

“ਜੰਟਿਆ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਸੜਦਾ ਐ!” ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਦਿਲਰਾਜ ਨੇ ਰੋੜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗਿੱਲੇ ਰੇਤੇ ਉੱਤੇ ਵਗਾਹੁੰਦਿਆਂ ਗੁਰਜੰਟ ਵਲ ਝਾਕ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਤੇਰਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਲ ਐ, ਜਿਹੜੀ ਤੂੰ ਕਰੇਂ ਉਹ ਚੰਗੀ, ਜਿਹੜੀ ਦੂਜੇ ਕਰਨ ਉਹ ਮੰਦੀ।”

“ਚੁੱਪ ਕਰ ਉਇ ਬਾਹਮਣ।” ਜੰਟੇ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੱਚ ਵਰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਚਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਕਣਕ-ਵੰਨੇ ਨਿਖਰੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਹਾਸਾ ਲਿਆ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਵੇਖੂੰ ਤੈਨੂੰ ਬੀ.ਏ. ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਐਬੇ ਤਾਂ ਮੇਰਿਆ ਸਾਲਿਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਢਾਈ ਅੱਖਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਮਾਸਟਰਾਂ ਤੋਂ ਚਿੱਤਤ ਭੰਨਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਐ।”

ਜੰਟੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਪਠੀਰ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਪੱਪੂ ਏਨਾ ਉੱਚੀ ਹੱਸਿਆ, ਕਾਹੀ ਵਿਚ ਲੁਕਿਆ ਬੈਠਾ ਬਟੋਰਾ ਫੁਰਕ ਕਰਕੇ ਉਡ ਗਿਆ। ਜੰਟੇ ਨੇ ਪੱਪੂ ਵਲ ਭਵੰਤਰ ਕੇ ਵੇਖਿਆ, ਪੱਪੂ ਦੇ ਭਰਵੇਂ ਗੋਲ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਉੱਗੀਆਂ ਬਰੀਕ ਕਾਲੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੈੜੀਆਂ ਜਾਪੀਆਂ।

“ਪੁੱਤ, ਹੁਣੇ ਈ ਚਾਵਲਿਆਂ ਫਿਰਦਾ ਐ। ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਲੱਕੇ ਚੱਕਦੇ ਐ।”

ਪਾਲ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਦਰਿਆ

ਦੇ ਮਿੰਨਾ ਮਿੰਨਾ ਸ਼ੌਰ ਕਰ ਰਹੇ ਪਾਣੀ ਵਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੰਟੇ ਦੀ ਬੋਥਵੀ ਸੁਣ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੱਸਿਆ, ਉਹਨੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਜੰਟੇ ਦੇ ਕਸੂਤੇ ਜਿਹੇ ਕੀਤੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਫੇਰੀਆਂ। ਜੰਟਾ ਵੀ ਹੱਸ ਪਿਆ, ਫੇਰ ਉਸਨੇ ਪਾਲ ਨੂੰ ਆਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੇਠੀ ਲੁਕਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ।

“ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਬ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਸਮਾਧੀ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਐ।” ਪਾਲ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਹੱਸੀਆਂ। ਉਹ ਉਸਦੇ ਖੁਸ਼ ਖੁਸ਼ ਜਾਪਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਬਈ ਪਾਲ ਜੇ ਡਾਕਟਰ ਬਣ ਗਿਆ, ਬਣ ਇਹਨੇ ਜਾਣਾ ਈ ਐ! ਕਿਤੇ ਸੁਲੱਖਣ ਡਾਕਟਰ ਵਾਂਗੂ ਲੋਦਾ ਨਾ ਲਾਉਣ ਲਗ ਜਾਵੇ।”

ਪੱਪੂ ਤੇ ਦਿਲਰਾਜ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੱਸ ਪਏ। ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਲਾਲ-ਸੂਰੇ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ। ਸੁਲੱਖਣ ਡਾਕਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡਾਕਟਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਕ ਜਨਾਨੀ ਨਾਲ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸੰਬੰਧ ਸਨ।

ਪਾਲ ਨੂੰ ਨਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਜੰਟੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਫਿਰ ਦਰਿਆ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਵੰਨੀ ਰੇਤ ਵਾਂਗ ਚਮਕੀ, “ਬਾਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮੀਣਾ ਜਿਆ ਲੋਦਾ ਵੀ ਟਿਕਾ ਕੇ ਲਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਐ।” ਹਾਸਤ ਫਿਰ ਮੱਚ ਗਈ, ਜੰਟਾ ਫਿਰ ਕੁਸਕਿਆ।

“ਲੋਦਾ ਵੀ ਐਸਾ ਲਾਉ, ਅਗਲੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਚੱਕ ਦੇਉ!”

ਇਸ ਬਾਰ ਪਾਲ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਧੀਮੇ ਬੋਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, “ਕਿਉਂ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਦੀਵਾਲਾ ਕੱਢਣ ਲੱਗਿਆ।”

ਪਰ ਜੰਟੇ ਉਪਰ ਇਸ ਦਾ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਸੁੱਕੀ ਦੱਭ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਤਿੜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਖਿਆ ਇਹਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਰਟ ਲਾ ਛੱਡੀ ਐ। ਵਿਚੋਂ ਰੋਗ ਤਾਂ ਆਹ ਸੀ।”

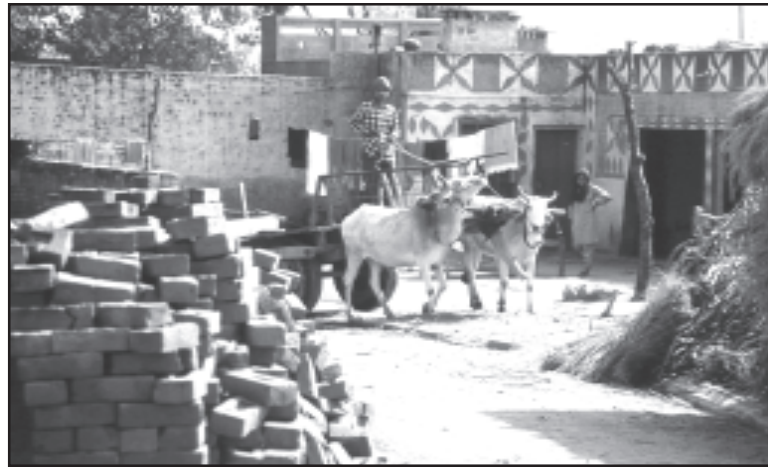
“ਬਈ ਪਾਲ ਆਪਦੇ ਆੜੀ ਬਰਾਤ ਦੀ ਪੈੜ ‘ਚ ਪੈੜ ਰੱਖੂ।”

“ਜਮ੍ਹਾਂ!” ਜੰਟੇ ਨੇ ਲਮਕਾ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਜਿਹੜੇ ਰੋਗ ਨਾਲ ਬਕਰੀ ਮਰਗੀ, ਉਹੀ ਰੋਗ ਪਠੇਰੇ ਨੂੰ।”

ਪਾਲ ਨੇ ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਜੰਟੇ ਨੇ ਚੁੱਪ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਹੋਰ ਲਾਚੜ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਉੱਠ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਤਿੰਨੇ ਉਸਦੇ ਮਗਰ ਤੁਰ ਪਏ। ਸੂਰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਉਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਰਿਆ ਵਲੋਂ ਆਉਂਦੀ ਸੁਖਾਵੀਂ ਹਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਲਾਈਆਂ ਵਿਚ ਢਲਦੀਆਂ ਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋਹ ਛੋਹ ਵਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪੱਪੂ ਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਆਖਿਆ, “ਉਏ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਐ?”

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਵਲ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ।

ਪੱਪੂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਸਿਆਹ

ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸੇਕ ਭਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਕੱਲ੍ਹ ਬਾਈ ਮੈਂ ਚੋਰ ਫੜੇ ਐ।”

“ਕੌਣ?”

“ਗੁਰਬਚਨੇ ਦਾ ਬਿੱਲੂ ਤੇ ਮੋਘੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੁੱਡੀ।”

“ਕਿਥੇ?” ਜੰਟੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਰੜੀ ਨੁਹਾਰ ਛਾ ਗਈ ਸੀ।

“ਕੱਲ੍ਹ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਦੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀਰ ਰਾਝਾ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਆਉਂਦੇ ਸੀ।”

“ਫੇਰ?”

“ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਗੇ।”

ਜੰਟੇ ਨੇ ਪੱਪੂ ਦੀਆਂ ਮਚਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਜੰਟੇ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸੁਦਾ ਕੁੰਦਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰੜੇ ਜਿਹੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖਤ

ਕਰ ਲਿਆ, “ਤਖਾਣਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਕਰ-ਤੀ, ਹੋਰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਭੌਂਕ ਬੈਠੀ! ਮੋਘੀਆਲੇ ਪੂਰੇ ਜ਼ਹਿਰੀ ਐ! ਲੱਤ ‘ਤੇ ਲੱਤ ਧਰ ਕੇ ਵਿਚਾਲਿਉਂ ਪਾੜ ਦੇਣਗੇ।”

“ਮੈਂ ਕੋਈ ਬੂਠ ਆਖਦਾ ਆਂ।” ਪੱਪੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਡਰ ਛਾ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਤੇਰੇ ਸੱਚ ਬੂਠ ਨੂੰ ਕੀਹਨੇ ਪੁੱਛਣੈ? ਅਗਲੇ ਆਖਣਗੇ ਸਾਡੀ ਕੁਆਰੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਪੱਟੀ ਮੇਸ ਕਰਦੈ!” ਜੰਟੇ ਨੇ ਪੱਪੂ ਦੇ ਡਰੇ ਹੋਏ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਗੁੱਝਾ ਹੱਸਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, “ਮੈਨੂੰ ਸੱਕ ਐ, ਤੂੰ ਇਹ ਕੋਲੋਂ ਈ ਜੋੜੀ ਐ।”

“ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜੁਆਨੀ ਦੀ ਕਸਮ ਲੱਗੇ।”

ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਹੱਸੇ।

“ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਹ, ਕੌਣ ਤੇ ਧੁੱਪੇ ਬੈਠਾ ਤੂੰ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦੈ?”

ਪੱਪੂ ਨੇ ਜੰਟੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਕੱਚਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਤੂੰ ਤਾਂ ਯਾਰ ਹੋਰ ਈ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰੀ ਜਾਨੈ।”

“ਮੇਰਿਆ ਸਾਲਿਆ, ਜੀਹਨੂੰ ਆਪ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ, ਉਹੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਿੜਕਾਂ ਲੈਂਦਾ ਫਿਰ।” ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪਾਲ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ, “ਆ-ਜੋ ਯਾਰ। ਚਲੇ ਜਾਇਓ। ਦੁੱਧ ਦੁੱਧ ਲਾਹ ਲੈਂਦੇ ਆ।”

“ਨਹੀਂ ਬੱਸ ਜਿਉਂਦਾ ਵਸਦਾ ਰਹਿ।” ਮਗਰੋਂ ਤੁਰੰਤ ਜੰਟੇ ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, “ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਕਰ, ਕਿਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ‘ਚ ਪੈ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਈ।”

ਦੂਸਰੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਪਾਲ ਵੀ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਆਪਣੇ ਆਪ ‘ਚ ਹਸਦਾ ਉਹ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਵੱਡੀ ਭਾਬੀ ਬਲਵੰਤ ਕੁਰ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਉਭਤਵਾਹੇ ਆਖਿਆ, “ਆਹ ਆ ਗਿਆ, ਵੇ ਪਾਲ, ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਤੂੰ?”

ਪਾਲ ਨੇ ਰਾਣੀ ਦੇ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਭਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਬਰਾਤ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਛੇੜ ਯਾਦ ਆ ਗਈ, ਦੂਸਰੇ ਪਲ ਹੀ ਸਰੀਰ ਕੰਬ ਉੱਠਿਆ। ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਬੋਲੇ ਉਹ ਅੰਦਰ ਵਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਾਣੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਫੇਰ ਸੁਣੀ, “ਦੇਖ ਨੀ ਭਾਬੀ ਕਿਵੇਂ ਮਾਂਹਾਂ ਦੇ ਆਟੇ ਵਾਂਗੂ ਆਕੜਿਆ ਫਿਰਦੈ। ਅਜੇ ਤਾਂ ਦਸਵੀਂ ਈ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਐ! ਹੁਣੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਨਾ, ਐਵੇਂ ਫੋਕੀ ਆਕੜ ਨਾ ਵਿਖਾ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਰਲਾਗੇ ਦੱਸਵੀਂ।”

ਪਾਲ ਨੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

“ਦੇਖ ਲੈ ਭਾਬੀ ਆਪਦੇ ਵਾਰੀ ਮਿੰਨਤਾ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦੈ।”

ਭਾਬੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕ ਭਰ ਕੇ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਭੈਣੇ ਤੂੰ ਜਾਣ ਤੇਰਾ ਕੰਮ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਬੋਡੀ ਬਣਦੀ ਵਿਗੜਦੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ।”

ਉੱਠਦੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਭਾਬੀ ਦੀ ਟੇਢੀ ਜਿਹੀ

ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਪਾਲ ਨੇ ਫੇਰ ਵੀ ਉਸ ਵਲ ਮੂੰਹ ਨਾ ਭੰਵਾਇਆ, ਰਾਣੀ ਨੇ ਢਲਦਿਆਂ ਉਸਦਾ ਮੋਢਾ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿਚਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਵੇ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰੋਂ ਲੜਕੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ?”

ਪਾਲ ਇਕ ਦਮ ਖਿੜ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਰਾਣੀ ਤੈਨੂੰ ਭਕਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵੀ ਹੈ?”

“ਜਾਹ ਨਾ ਦੱਸ।” ਰਾਣੀ ਨੇ ਕਸਮੇੜਾ ਜਿਹਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਇਕ ਪੁੱਛਦੇ ਆਂ ਸਗੋਂ ਉੱਤੇ ਆਨੇ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਐ।”

“ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੋਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਿਆ ਬਈ ਮੈਨੂੰ ਆ ਕੇ ਪੁੱਛ।”

ਰਾਣੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਉੱਤਰ ਗਿਆ। ਗੁਲਾਬੀ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਾਲਖ ਫਿਰਨ ਲੱਗੀ।

“ਵੀਰਾਂ ਦਿਆ, ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਕੁਸ ਘਟ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਤੈਨੂੰ ਬੋਲਦਿਆਂ ਵੀ ਭਾਰ ਲਗਦੈ!”

ਪਾਲ ਨੇ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

“ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਈ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਬਈ ਪਾਲ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ‘ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਐ।”

ਰਾਣੀ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਛੇੜ ਯਾਦ ਆਈ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਕੰਬਣੀ ਖਾ ਗਿਆ।

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਾਲ ਆਪ ਪੜ੍ਹਗੀ। ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੌਜਾ ਕਰਦੇ ਐ। ਕੀ ਐ ਝੰਡਾ ਮਾਸਟਰ! ਵਿੰਗਾ ਜਿਆ! ਚਾਰ ਪੰਜ ਸੌ ਡੁੱਕ ਲਿਆਉਂਦਾ ਐ।”

ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ।

“ਦੱਬ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰੋ ਮੇਰੇ ਸ਼ੇਰ! ਸਾਡੇ ਬਰਸਾਲੀ ਚਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਮਾਸਟਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਐ। ਇਹ ਤਾਂ ਐਸ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਈ ਪੁੱਠਾ ਰਿਵਾਜ ਐ! ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਲਈ, ਖੁੰਢਾਂ ‘ਤੇ ਬਹਿ ਗਏ!”

ਜਿਸ ਸਵੇਰ ਪਾਲ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ, ਸਾਹਿਬ ਕੁਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੈਂਟ ਕਮੀਜ਼ ਵਿਚ ਸਜਿਆ ਵੇਖ ਕੇ ਤਵੇ ਨਾਲੋਂ ਕਾਲਖ ਲਾਹ ਕੇ ਉਸਦੇ ਕੰਨ ਦੀ ਪੋਪੜੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਦਾਗ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਲ ਚਾਅ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ, “ਐਵੇਂ ਕਿਉਂ ਕਾਲਖ ਮਲੀ ਜਾਨੀ ਐ!”

ਸਾਹਿਬ ਕੁਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੰਘਣੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਿਆ। ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਕੱਚੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਬਣਾਏ ਦਹੀਂ ਦੀ ਕੋਲੀ ਫੜਾਈ। ਤੁਰਨ ਸਮੇਂ ਰੋਕ ਕੇ ਗੁੜ ਦੀ ਰੋੜੀ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਫੇਰ ਆਪ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ, ਅੱਗੋਂ ਚਰ੍ਹੀ ਦੀ ਭਰੀ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਬੰਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਪਾਲ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਵੇਂ ਸੱਸ-ਨੂੰਹ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਪਾਲ ਦਾ ਲਗਰ ਵਾਂਗ ਝੂਮਦਾ ਸਰੀਰ ਵੇਖਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਹਲੇ ਨਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬਾਹਰ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਉਹ ਤੇ ਚਰਨਾ ਬੱਸ ਚੜ੍ਹੇ, ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਵਲ ਆਪਣਾ ਭੱਖਦਾ ਚਿਹਰਾ ਪਲ ਪਲ ਮਗਰੋਂ ਫੇਰਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਵੇਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਜ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿਖਾ ਕੇ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਜਗਰਾਵੀਂ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਖੁਸ਼ਕ ਜਿਹੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਧੁੱਪ ਨਾਲ ਰੂਪ ਚੜਿਆ ਲੱਗਿਆ। ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੜ ਜਿਹਾ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਇੰਸ ਕਾਲਜ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰਵਾਰ ਰਾਇਕੋਟ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਸੀ। ਪਲ ਝਟ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਬੱਸ-ਸਟੈਂਡ ਵਿਚੋਂ ਵੜਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵਲ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ, ਫਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚੀਕਵੇਂ ਹੋਕਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਹਰਪਾਲ ਅਤੇ ਚਰਨਾ ਪੈਦਲ ਹੀ ਸੜਕੇ ਪੈ ਗਏ। ਟਾਂਵਾਂ ਟਾਂਵਾਂ ਮੁੰਡਾ ਕੁੜੀ ਸੁੰਨੇ ਜਿਹੇ ਜਾਪਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨੋਟਿਸ ਬੋਰਡ ‘ਤੇ ਲੱਗੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਖਿੜਿਆ ਚਿਹਰਾ ਫੱਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੋਬਾਰਾ ਨੀਜ ਲਾ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਘੁੰਟਦਿਆਂ, ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੀ ਲਿਸਟ ਪੜ੍ਹੀ, ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਉਸਦਾ ਅੰਦਰ ਦਰਿਆ ਦੀ ਫਿੱਸਤ ਮਿੱਟੀ ਵਾਂਗ ਬੋਲੇ ਬਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ, ਦੋ ਵਾਰ, ਉਸ ਲਗਾਤਾਰ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਵਾਰ ਲਿਸਟ ਵਾਚੀ, ਹਰ ਵਾਰੀ ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਫੁੱਟ ਆਵੇਗਾ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ‘ਚ)

ਜਦੋਂ ਰਬ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ

‘ਰਾਜਾ ਕੀ ਆਈਗੀ ਬਾਰਾਤ’ ਵਰਗੀ ਸਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਅਭਿਨੈ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਬਾਅਦ ‘ਚ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਨਗਰੀ ਦੀ ‘ਰਾਣੀ’ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ‘ਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਸ ਰਫਤਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੀ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਫਿਲਮੀ ਕੈਰੀਅਰ ਲਈ ਬੜੇ ਮਾੜੇ ਸਿੱਧ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਈਆਂ ਉਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਕਸ ਆਫਸ ‘ਤੇ ਮੁਢੇ ਮੁੰਡੇ ਡਿੱਗ ਗਈਆਂ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਫਿਲਮ ਨਗਰੀ ਦੀ ‘ਰਾਣੀ’ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਬੰਗਾਲੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਜਲਵਾ ਹੁਣ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਰਾਣੀ ਅੱਜ ਵੀ ਅਭਿਨੈ ‘ਚ ਸਰਗਰਮ ਹੈ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਸੁਨਹਿਰਾ ਦੌਰ ਪਰਤੇਗਾ।

ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਜਾਂ ਆਪ ਹੀ ਅਭਿਨੈ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਖੂਬ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅਜੇ ਮੇਰਾ ਅਭਿਨੈ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਘੱਟ ਚਰਚਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਚੋਣਵੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹੀ ਕਰਾਂਗੀ। ਕੈਰੀਅਰ ਦੇ ਇਸ ਮੁਕਾਮ ‘ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵਾਂ ਹੋਵੇ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਮੈਨੂੰ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਕਿਰਦਾਰ ਪਸੰਦ

ਨਾ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਇਕ ਵੀ ਫਿਲਮ ਸਾਈਨ

ਹੱਥ ‘ਚ ਇਕ ਵੀ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਸਨੇ

ਦੀ ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ‘ਚ ਇਕ

ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ‘ਤੇ ਹੀ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਹਰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਲਾਕਾਰ ਦਾ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ‘ਚ ਭਲਾ ਕੋਈ ਕਲਾਕਾਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰਫ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਾਂ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹੇ ‘ਚ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਰੁੱਖਾ ਰਵਈਆ ਜ਼ਰੂਰ ਅਪਨਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ‘ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਨੂੰ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਵਾਂਗ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਸਿਰਫ ਕੰਮ ‘ਤੇ ਹੀ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਸੂਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸੂਟਿੰਗ ਦੀ ਪਲਾਨਿੰਗ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਹੋਮਵਰਕ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੀ ਹਾਂ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਿਜ਼ੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।

ਫਿਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਇਸ ‘ਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਹਿਦ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਰਾਖੀ ਸਾਵੰਤ ਵੀ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਫਲੋਰ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਕਿ ਲਗਦੇ ਤੁਸੀਂ ਯਸ਼ਰਾਜ ਕੈਪ ਦੀ ਸਥਾਈ ਨਾਇਕਾ ਬਣ ਗਏ ਹੋ, ਰਾਣੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਯਸ਼ਰਾਜ ਬੈਨਰ ਦੇ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਫਿਲਮ ਦਰ ਫਿਲਮ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਤਰਾਸ਼ਿਆ ਹੈ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ‘ਚ ਇਸ ਨਾਮੀ ਬੈਨਰ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਆਈਆਂ ਤੇ ਬਤੌਰ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ ਦੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਲੈਕ ਵਰਗੀ ਫਿਲਮ ‘ਚ ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ‘ਚ ਚਰਚਿਤ ਹੋਇਆ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰਵੱਈਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁੱਖਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੈਰੀਅਰ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ

ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਸਫਲ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਬਣਾਇਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਭੂਤ ਕਦੀ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ‘ਤੇ ਹੀ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਹਰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਲਾਕਾਰ ਦਾ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ‘ਚ ਭਲਾ ਕੋਈ ਕਲਾਕਾਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰਫ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਾਂ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹੇ ‘ਚ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਰੁੱਖਾ ਰਵਈਆ ਜ਼ਰੂਰ ਅਪਨਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ‘ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਨੂੰ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਵਾਂਗ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਸਿਰਫ ਕੰਮ ‘ਤੇ ਹੀ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਸੂਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸੂਟਿੰਗ ਦੀ ਪਲਾਨਿੰਗ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਹੋਮਵਰਕ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੀ ਹਾਂ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਿਜ਼ੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ 31 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ‘ਚ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ‘ਸਿੰਗਲ’ ਕਿਉਂ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਪੁਰਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ‘ਤੇ ਹੈ। ਅਜੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਰੋਮਾਂਸ ਤੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਜੋੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਤੱਕ ‘ਸਿੰਗਲ’ ਹਾਂ। ਜੋੜੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

34 ਬੱਚੀਆਂ ਗੋਦ ਲਈਆਂ ਪ੍ਰਿਟੀ ਨੇ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਸਥਿਤ ਇਕ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀਆਂ 34 ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਦੇਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ 34 ਬੱਚੀਆਂ ਗੋਦ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ‘ਤੇ ਖਰਚਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੀ, ਉਹ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਪ੍ਰਿਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਉਸਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ‘ਚ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਸਾਲ ‘ਚ ਦੋ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗੀ।

ਮੈਡੋਨਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ‘ਤੇ ਭੜਕੀ

ਪੌਪ ਗਾਇਕਾ ਮੈਡੋਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 22 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੀਜਸ ਲੂਜ ਦਰਮਿਆਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ‘ਚ ਤਰੇਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 50 ਸਾਲਾ ਮੈਡੋਨਾ ਦਾ ਆਪਣੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲੀਆਈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਾਲ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ‘ਚ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਚੈਟਿੰਗ

ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡੋਲੀ ਮੇਲ ਨੇ ਇਕ ਸੂਤਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ‘ਤੇ ਭੜਕ ਪਈ। ਉਸਨੇ ਜੀਜਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ‘ਚ ਉਸਦਾ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੈਟਿੰਗ ਕਰਨਾ ਰੁੱਖਾ ਵਰਤਾਉ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ‘ਤੇ ਮੈਡੋਨਾ ਨਾਲੋਂ 28 ਸਾਲਾ ਛੋਟੇ ਜੀਜਸ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਪਲਟ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਡੋਨਾ ਬਿਨਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਚਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਵੀ ਕਾਮਿਕ ਬੁਕ ‘ਚ ਆਈ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕਾਮਿਕ ਸਟਿੱਪ ਸੀਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਹੁਣ ਤਕ ਦਾ ਇਕਦਮ ਵੱਖਰਾ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਐਨੀਮੇਟਿਡ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਰਿਚਰਡ ਬ੍ਰੈਨਸਨ। ਰਿਚਰਡ ਉਸਨੂੰ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲੇ ਸਨ ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਮਿਕ ਸਟਿੱਪ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਇਸ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਵੱਡੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਵੀ ਕਾਮਿਕ ਬੁਕ ਸੀਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ 5 ਫਿਲਮਾਂ ਸਿੱਧਿਆਂ ਫਲਾਪ

ਜਦੋਂ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਪੰਜ ਫਿਲਮਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹੋ ਸੋਚੋਗੇ ਕਿ ਪੰਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਤਾਂ ਚੱਲੇਗੀ ਹੀ, ਪਰ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪੰਜ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ‘ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਲਾਪ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਟਰੇਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ, ‘ਇਹ ਪੰਜੇ ਫਿਲਮਾਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।’

ਨੰਦਿਤਾ ਦਾਸ ਦੀ ‘ਫ਼ਿਰਾਕ’ ਨੇ ਭਲਾਂ ਹੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲਾਂ ਵਿਚ ਐਵਾਰਡ ਜਿੱਤੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਟਿਕਟ ਖਿੜਕੀ ‘ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਯਾਦ ਕਰਨਗੇ। ਉਂਜ ਵੀ ‘ਫ਼ਿਰਾਕ’ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ ਸਰਕਟ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਘੱਟ ਬਣੀ ਹੈ। ‘ਬਾਰਾਂ ਆਨਾ’ ਜੇਕਰ ਫਿਲਮ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੌ ਡੇਢ ਸੌ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸੋਚੋਗੇ। ਉਦਾ ਵੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਵੀਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਦਰਸ਼ਕ ਫਿਲਮ ਕਿਉਂ ਦੇਖਣਗੇ ਅਤੇ ‘ਬਾਰਾਂ ਆਨਾ’ ਵਿਚ ਨਵਾਂਪਨ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਵਿਨੈ ਪਾਠਕ ਦੀ ‘ਸਟਰੇਟ’ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਕਾਮੇਡੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਸਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮ ਹੀ ਕੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸ ਹੀ ਨਾ ਸਕੋ। ਯਾਨਿ ਸਟਰੇਟ ਵੀ ਸਿੱਧੀ ਫਲਾਪ। ਆਫ਼ਤਾਬ ਸ਼ਿਵਦਾਸਾਨੀ ਅਤੇ ਆਮਨਾ

ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀ, ‘ਆਲੂ ਚਾਟ’ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਦਹਜ਼ਮੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਦਾ ਸਵਾਦ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਕਾਮੇਡੀ ਵਿਚ ਰੋਮਾਂਸ ਨਾਮ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਮੇਡੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ‘ਆਲੂ ਚਾਟ’ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਕਲੈਕਸ਼ਨ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ। ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਡਲ ਅਭਿਜੀਤ ਸਾਂਵਤ ਦੀ ‘ਲਾਟਰੀ’ ਵਿਚ

ਨਾ ਹੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖੁਦ ਅਭਿਜੀਤ ਦੀ ਲਾਟਰੀ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਚਾਂਸ ਹੈ। ਜਿਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਸ਼ੋ ਕੈਸਲ ਹੋਣ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਨਾ ਘੱਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ।

ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਹੈ-ਇਕ ਵਧੀਆ ਮਨੋਰੰਜਕ ਫਿਲਮ ਦਾ।

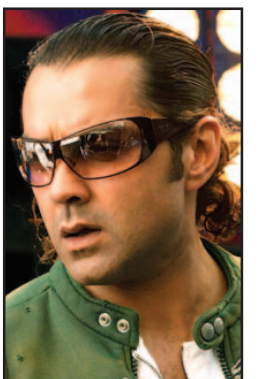

ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਆਲੂ ਚਾਟ ਦਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼

ਹਤਿਆਰਾ ਬਣਨਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਲੱਗਾ ਬੌਬੀ ਨੂੰ

ਅਭਿਨੇਤਾ ਬੌਬੀ ਦਿਓਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਗਮੀ ਫਿਲਮ ‘ਏਕ-ਦਿ ਪਾਵਰ ਆਫ ਵਨ’ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਹਤਿਆਰੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ

ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਬੌਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਕਲਾਕਾਰ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ

ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ ‘ਚ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਡਰਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਿੰਨ੍ਹ ਵਿਚ ਨਿਭਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਹਤਿਆਰੇ ਦਾ ਇਹ ਕਿਰਦਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਵਾਂ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸੰਗੀਤ ਸਿਵਨ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਏਕ-ਦਿ ਪਾਵਰ ਆਫ ਵਨ’ ਤੇਲਗੂ ਫਿਲਮ ‘ਅਥਾਡੂ’ ਦੀ ਰੀਮੇਕ ਹੈ।

ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਲੱਗੀ ਬੈਲੇ ਡਾਂਸ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਉੱਘੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਬਾਬੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਬੈਲੇ ਡਾਂਸ ਸਿੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ੌਕ ਖਾਤਰ ਹੀ ਬੈਲੇ ਡਾਂਸ ਸਿੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਾਹਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬੈਲੇ ਡਾਂਸ ਸਿੱਖਾਂ। ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾਚ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਣਾ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਗੋਡਿਆਂ ‘ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਗੋਡੇ ਸਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਸਾਲਸਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਾਚ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਹੋਰ ਸਭ ਰੁਝੇਵੇਂ ਤਿਆਗ ਕੇ ਬੈਲੇ ਹੀ ਸਿੱਖਣਾ ਹੈ।

Cascade Banquets

800 W. Irving Park Rd., Bensenville, IL 60106

Owned & Managed By
Sher-A-Punjab Restaurant

Capacity upto 700 people
Catering Available For All Events

- Anniversary
- Birthday Party
- Engagement & Wedding Celebration
- Graduation Celebration
- Baby Shower & Bridal Shower

SPECIAL

Call (630) 860-0086
or Mr. Arun Gupta (630) 310-2795
or Mr. Joginder Singh (773) 931-6196
www.cascadebanquet.com

**\$20.99
PER
PERSON**

ਵਿਸਾਖੀ ਮੁਬਾਰਿਕ

TO CELEBRATE
VAISAKHI

ਵਿਸਾਖੀ ਮੁਬਾਰਿਕ

PUNJABI CULTURAL SOCIETY

of Chicago

PROUDLY PRESENTS

RANGLA PUNJAB 2009

ON

SATURDAY, APRIL 11, 2009

7:00 P.M. SHARP

LANE TECH HIGH SCHOOL AUDITORIUM

2501 W. ADDISON ST. CHICAGO, IL. 60618

ENJOY A COLORFUL FAMILY STYLE EVENING FULL OF EXCITEMENT

ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ

Bhangra, Gidha, Children's Items, Bolian, Dances, Punjabi skits & much more.

Admission Donation: \$10, \$25, \$50, \$100/V.I.P. Front rows reserved seats, Children under 10 yr. free
(Dinner included w/\$100 tickets)

SPONSORS are encouraged, will be appropriately recognized at the show
 Advance purchase is encouraged, Purchase your tickets ASAP, Make your check payable to PCS
 for further information & tickets please contact:

PUNJABI CULTURAL SOCIETY OF CHICAGO

PH. 847-359-5PCS OR 847-414-3041

Email : Info@PCSCChicago.org, www.PCSCChicago.org

PCS is a not for profit organization promoting Punjabi Culture, Language, Sports & Performing Arts.

